

ATLAS VOLEB

DO ZASTUPITELSTVA

OLOMOUCKÉHO KRAJE

2000, 2004 a 2008



ATLAS VOLEB

do Zastupitelstva
Olomouckého kraje
2000, 2004 a 2008

Realizační tým: prof. RNDr. Vít Voženílek, CSc., doc. Mgr. Pavel Šaradín, Ph.D.
Kartografické zpracování: prof. RNDr. Vít Voženílek, CSc., Mgr. Zuzana Šťáková,
Bc. Alžběta Brychtová, Bc. Bohumil Ptáček
Geoinformatické zpracování: Bc. Alžběta Brychtová, Bc. Bohumil Ptáček
Autorský kolektiv: prof. RNDr. Vít Voženílek, CSc., doc. Mgr. Pavel Šaradín, Ph.D.,
Ing. Naděžda Demlová, Mgr. Zuzana Šťáková, Bc. Alžběta Brychtová, Bc. Bohumil Ptáček
Fotografie: MAFRA – Luděk Peřina, Eva Lebedová, Petr Chmelař, Alžběta Brychtová, Vít Voženílek
Veškerá statistická data pro tvorbu map, grafů a tabulek poskytl Český statistický úřad.
Práce P. Šaradína byla podpořena Grantovou agenturou ČR (403/08/0421).

Recenzenti: RNDr. Tomáš Hudeček, Ph.D. (UK Praha), Mgr. Dan Ryšavý, Ph.D. (UP Olomouc)

Odpovědný redaktor: Hana Dziková
Technický redaktor: Alžběta Brychtová, Ivana Perůtková
Jazyková korektura: Jarmila Kopečková
Grafická úprava: Alžběta Brychtová
Obálka: Ivana Perůtková

Vydavatel: Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 11 Olomouc
Tisk: Books print, I. P. Pavlova 69, Olomouc

Ediční řada M.A.P.S. (Map and Atlas Product Series), Num. 1.

1. vydání
Olomouc 2009

© Univerzita Palackého v Olomouci, 2009

ISBN 978-80-244-2300-5

OBSAH

Úvodní slovo	4
Olomoucký kraj	5
Volební zákon	7
Český statistický úřad ve volbách do zastupitelstev krajů	9

VOLBY 2008 **11**

1.1 Platné hlasy	12
1.2 Volební výsledky ČSSD	14
1.3 Volební výsledky KDU-ČSL	16
1.4 Volební výsledky KSČM	18
1.5 Volební výsledky ODS	20
1.6 Vítězné strany	22
1.7 Volební účast	24
1.8 Shrnutí	26

VOLBY 2004 **27**

2.1 Platné hlasy	28
2.2 Volební výsledky ČSSD	30
2.3 Volební výsledky KDU-ČSL	32
2.4 Volební výsledky KSČM	34
2.5 Volební výsledky ODS	36
2.6 Vítězné strany	38
2.7 Volební účast	40
2.8 Shrnutí	42

VOLBY 2000 **43**

3.1 Platné hlasy	44
3.2 Volební výsledky Čtyřkoalice	46
3.3 Volební výsledky ČSSD	48
3.4 Volební výsledky KSČM	50
3.5 Volební výsledky Nezávislí	52
3.6 Volební výsledky ODS	54
3.7 Vítězné strany	56
3.8 Volební účast	58
3.9 Shrnutí	60

Závěrečné shrnutí	61
--------------------------	-----------

ÚVODNÍ SLOVO

Vážený čtenáři,
v letošním roce si připomínáme 90. výročí založení Státního úřadu statistického. Do vínku mu bylo dáno pověření k celostátním statistickým šetřením a od počátku své činnosti se státní statistika věnovala i dokumentování výsledků voleb. Již v roce 1922 vydal Státní úřad statistický publikaci „Volby do Národního shromáždění v dubnu 1920 a všeobecné volby do obecních zastupitelstev v Čechách, na Moravě a Slezsku v červnu 1919“, a v této tradici pokračoval v průběhu trvání I. Československé republiky. Po II. světové válce na ni navázal a rozvíjel ji až do roku 1948, kdy se statistická činnost v tomto oboru na dlouho odmlčela a veškerá gesce za volby a jejich výsledky patřila ministerstvu vnitra. Právní úprava voleb po roce 1990 svěřila orgánům státní statistiky komplexní působnost při zjišťování, zpracování a poskytování výsledků voleb na všech úrovních – od komunálních voleb až po volby do Evropského parlamentu, což vnímáme především jako nepochybný výraz důvěry společnosti a její politické reprezentace v nezávislost statistických orgánů. Současně tím bylo umožněno obnovení oboru volební statistiky, jeho rozvíjení, a tedy i pokračování v dlouholeté tradici úřadu v této oblasti statistické práce.

Ing. Jan Fischer, CSc., *předseda Českého statistického úřadu,
předseda vlády ČR*

Vážený čtenáři,
držíte v rukou Atlas voleb do Zastupitelstva Olomouckého kraje. Jsem rád, že podobný materiál vznikl a že máme díky němu možnost vrátit se k loňským volbám a na základě empirických dat je vyhodnotit.
Nový atlas přináší základní informace o mechanismu hlasování občanů i o samotných výsledcích, které rozhodly o složení Zastupitelstva Olomouckého kraje. To je nejvyšším orgánem kraje s poměrně rozsáhlými kompetencemi včetně volby hejtmana kraje a schvalování rozpočtu. Kraje a jejich zastupitelstva mají dnes na život občanů podobný vliv jako například některá ministerstva. Navíc jsou občanům výrazně blíže a mohou tak být regionálním iniciativám rovnocennými partnery.
Kraje České republiky jsou na startu třetího volebního období. Během něj dosáhnou jubilejních deseti let své existence. Věřím, že v uplynulých letech prokázaly svou důležitost a přejí si, aby nový atlas přispěl ke zvýšení povědomí občanů o jejich fungování.

Ing. Martin Tesařík, *hejtman Olomouckého kraje*

„Atlas voleb do zastupitelstva Olomouckého kraje“ je velmi pozoruhodná publikace. Obsahuje nejen množství zajímavých údajů vztahujících se k takové klíčové politické události, jakou představují volby zastupitelů do krajské samosprávy. Současně je nám zde totiž nabízena možnost seznámit se s velmi efektivní formou předávání informací. Ve srovnání s jinými publikacemi věnovanými politickému dění, využívajícími ke sdělování faktů v převážné míře slovních prostředků, které mohou někdy neúmyslně a někdy i záměrně zkrášlovat význam jednotlivých informací, vyznačuje se „kartografický“ způsob předávání informací zcela zřetelnými přednostmi.

Umožňuje s poměrně malými nároky na čas čtenáře, díky názornému a přehlednému způsobu prezentování faktů, komplexní poznávání reality. Je zde nabízena možnost poznávat fakta v jejich nezkreslené podobě a současně ponecháván prostor pro vlastní hodnocení. Toto vše v úhrnu umožňuje člověku orientovat se v okolním světě a vytvářet si o něm pravdivé představy.

Věřím, že tato publikace nezůstane osamocená a že se v blízké budoucnosti dočkáme vydání dalších prací nabízejících stejnou formou informace veřejnosti z různých oblastí našeho života.

Ing. Jan Březina, *poslanec Evropského parlamentu*

OLOMOUCKÝ KRAJ

Olomoucký kraj je jedním ze 14 vyšších samosprávných celků České republiky. Vznikl k 1. lednu 2001 ústavním zákonem č. 347/1997 Sb. Olomoucký kraj se rozkládá ve střední a severozápadní části Moravy na území pěti okresů – Olomouce, Přerova, Prostějova, Šumperku a Jeseníku. Je tvořen 13 správními obvody obcí s rozšířenou působností (viz mapa na str. 6). Společně se Zlínským krajem tvoří Region soudržnosti NUTS II – Střední Morava. Správním sídlem kraje je město Olomouc, kde sídlí krajský úřad v čele s hejtmánem



Sídlem Krajského úřadu v Olomouci je nová budova na ulici Jeremenkova. (Foto Alžběta Brychtová)



Praděd (1492 m n. m.) – nejvyšší vrchol pohoří Hrubý Jeseník a zároveň Moravy zdobí 162 m vysoký televizní vysílač.



Olomouc byla do roku 1641 hlavním městem Moravy. Dnes v Olomouci sídlí druhá největší univerzita v zemi, arcibiskupství a vrchní soud. (Foto Petr Chmelař)

Na rozloze 5 267 km² Olomouckém kraji žije 642 137 obyvatel v 397 obcích (stav k 1. 1. 2008), z nichž 27 má přiznaný statut města. K největším městům kraje patří Olomouc (100 373 obyv.), Prostějov (45 378 obyv.), Přerov (46 503 obyv.), Šumperk (27 754 obyv.) a Jeseník (12 096 obyv.). Velké množství sídel má cenné historické památky. Tradičním hospodářským odvětvím kraje je zemědělství a na něj navazující průmyslová odvětví a služby. Demografický vývoj v kraji vykazuje v posledním desetiletí úbytek osob předproduktivního věku (0–14 let) a nárůst počtu osob poproduktivního věku (nad 60 let).

Přírodní poměry Olomouckého kraje jsou velmi pestré. Zahrnují rovinné nížiny Hornomoravského úvalu na jihu (nejnižší místo 190 m n. m.) i hornatiny Hrubého Jeseníku na severu kraje (nejvyšší místo Praděd 1492 m n. m. je zároveň nejvyšším místem Moravy). Stejně odlišné jsou i klimatické podmínky kraje s teplým podnebím na jihu a chladným na severu. Tomu odpovídají i půdní poměry a zemědělské využití území. Osu kraje tvoří řeka Morava. Nejzácnější přírodní systémy kraje chrání chráněné krajinné oblasti Jeseníky a Litovelské Pomoraví.



Ve znaku Olomouckého kraje je v první čtvrti moravská stříbrno-červeně šachovaná orlice. Ve druhé čtvrti je slezská černá orlice (sever kraje náleží historicky Slezsku). Modré břevno napříč třetí čtvrtí symbolizuje řeku Moravu protékající krajem od severu k jihu a písmena SPQO jsou zkratkou latinského Senatus populus que Olomucensis, což znamená Senát (sněm) a lid olomoucký.

1 : 500 000

0 10 20 km

VOLEBNÍ ZÁKON DO ZASTUPITELSTVA KRAJŮ

Všechny volby do zastupitelstev krajů se řídily zákonem č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně a doplnění některých dalších zákonů a některé podrobnosti upravovala vyhláška ministerstva vnitra č. 152/2000 Sb.

První řádné volby do zastupitelstev krajů se uskutečnily 12. listopadu 2000 jako další krok po vzniku vyšších územních samosprávných celků zřízených 1. ledna 2000 na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb. V jedné třetině volebních obvodů se v roce 2000 uskutečnily také volby do Senátu Parlamentu České republiky.

Druhé volby se konaly 5. a 6. listopadu 2004. Jedinou výraznou změnou bylo převedení tří obcí (Norberčany, Moravský Beroun a Huzová) z Moravskoslezského kraje. Tato změna byla sice platná až od 1. ledna 2005, ale tyto obce již volily své budoucí zastupitelstvo. Zároveň se v jedné třetině volebních obvodů uskutečnily volby do Senátu Parlamentu České republiky.

Potřetí se volby do zastupitelstev krajů uskutečnily 17. a 18. října 2008. Ve třetině volebních obvodů se opět volilo do Senátu Parlamentu České republiky.

Podle **zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů**, ze dne 12. dubna 2000, je funkční období zastupitelstev krajů čtyřleté. Volby do zastupitelstev krajů se konají ve lhůtě počínající třicátým dnem před uplynutím volebního období a končící dnem jeho uplynutí. Volí se tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva podle zásad poměrného zastoupení.

Volby do zastupitelstev krajů vyhláší prezident republiky nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Za den vyhlášení voleb se považuje den rozeslání částky Sbírky zákonů, v níž bylo rozhodnutí o vyhlášení voleb do zastupitelstev krajů uveřejněno. Stanovené datum voleb je závazné pro všechny kraje ČR. Volby se konají ve dvou dnech, kterými jsou pátek a sobota. Hlasování začíná ve 14 hodin a končí ve 22 hodin prvního dne voleb. Druhý den voleb začíná hlasování v 8 hodin a končí ve 14 hodin.

Právo volit do zastupitelstva kraje má občan ČR, který alespoň v den voleb dosáhl věku nejméně 18 let a je přihlášen k trvalému pobytu v obci, která náleží do územního obvodu kraje.

Členem zastupitelstva kraje může být zvolen každý volič, u kterého není překážka ve výkonu volebního práva. Funkce člena zastupitelstva kraje je neslučitelná s vybranými funkcemi.

Volebními orgány jsou Státní volební komise, Ministerstvo vnitra, Český statistický úřad, krajský úřad, úřad městské části nebo městského obvodu,

pověřený obecní úřad, obecní úřad, městský úřad, úřad města, starosta obce, okrskové volební komise, ředitel krajského úřadu.

Státní volební komise je stálým orgánem na úseku voleb do zastupitelstev krajů. Předsedou je ministr vnitra, další členy a náhradníky jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra vnitra. Státní volební komise koordinuje přípravu, organizaci, průběh a provedení voleb. Komise určí losem číslo, kterým budou pro volby označeny hlasovací lístky zaregistrovaných politických stran. Dále vykonává dohled nad organizačně technickým prováděním voleb, vyhláší a uveřejňuje celkové výsledky a vydává povolení k přítomnosti dalších osob při sčítání hlasů okrskovou volební komisí.

Ministerstvo vnitra je ústředním orgánem státní správy na úseku voleb. Metodicky řídí organizační a technickou přípravu, průběh a provedení voleb. Ministerstvo řeší stížnosti na organizačně technické zabezpečení voleb na úrovni kraje, vydává seznam registrovaných politických stran a politických hnutí a poskytuje ho krajským úřadům pro účely registrace kandidátních listin. Ve spolupráci s Českým statistickým úřadem zajišťuje provoz jednotného telekomunikačního spojení. Na žádost obecního úřadu poskytuje informace z evidence pobytu obyvatel pro účely vedení seznamu voličů a zajišťuje tisk volebních materiálů a hlasovacích lístků.

Český statistický úřad vypracovává závazný systém zjišťování a zpracování výsledků voleb a zajišťuje vyhotovení příslušného programového vybavení pro účely zpracování a poskytování výsledků voleb do zastupitelstev krajů.

Krajský úřad zajišťuje organizačně a technicky přípravu, průběh a provedení voleb v kraji. Projednává a registruje kandidátní listiny, zajišťuje tisk hlasovacích lístků pro kraj, zajišťuje místnosti a pomocné prostředky pro činnost pracoviště Českého statistického úřadu na úrovni kraje. Dále vyhláší a uveřejňuje výsledek voleb vyvěšením na úřední desce a předává osvědčení o zvolení členem zastupitelstva kraje zvoleným kandidátům.

Pověřený obecní úřad zajišťuje místnosti a pomocné prostředky při přejímce, kontrole a zpracování zápisů o průběhu a výsledku hlasování. Spolupracuje s Českým statistickým úřadem na zajištění potřebných technických zařízení a pracovních sil pro vstup výsledku hlasování z jednotlivých volebních okrsků do systému zpracování.

Obecní úřad zajišťuje volební místnosti pro okrskové volební komise, zejména jejich vybavení a potřebné pracovní síly, řeší stížnosti na organizačně technické zabezpečení voleb na úrovni volebního okrsku a archivuje volební dokumentaci.

Okrsková volební komise dbá o pořádek ve volební místnosti, zajišťuje hlasování a dozírá na jeho průběh, sčítá hlasy, vyhotovuje zápis o průběhu a výsledku hlasování a odevzdává volební dokumentaci do úschovy obecnímu úřadu. Členem komise může být občan ČR, který v den složení slibu dosáhl věku nejméně 18 let, u něhož nenastala překážka výkonu volebního práva a který není kandidátem do zastupitelstva kraje, pro který je volební komise vytvořena. Každá zaregistrovaná politická strana může delegovat nejpozději 30 dnů před volbami jednoho člena a jednoho náhradníka v každém okrsku, ve kterém se volí. Komise na svém prvním zasedání určí losem ze svých členů předsedu a místopředsedu. Zapisovatel je členem komise s hlasem poradním.

Kandidátní listiny pro volby do zastupitelstev krajů mohou podávat registrované politické strany a politická hnutí a jejich koalice, a to pouze jednu kandidátní listinu. Každá politická strana či hnutí může být členem pouze jedné koalice. Kandidátní listiny se podávají nejpozději 66 dnů před volbami. Kandidátní listina obsahuje název kraje, název politické strany, jména a příjmení kandidátů, věk, jejich povolání, obec trvalého pobytu a název strany nebo hnutí, jehož jsou členy (popř. „bez politické příslušnosti“). Listina také obsahuje pořadí kandidátů. Ke kandidátní listině musí být přiloženo vlastnoručně podepsané prohlášení kandidáta, že souhlasí se svou kandidaturou, že mu nejsou známy překážky volitelnosti. Politická strana může uvést nejvýše o 5 kandidátů více, než kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva kraje. Šedesát dnů před volbami již nelze doplňovat další kandidáty ani měnit jejich pořadí.

Hlasovací lístek se tiskne samostatně pro každou politickou stranu, hnutí nebo koalici. Na každém lístku musí být uveden název kraje, vylosované číslo, nezkrácený název politické strany, hnutí nebo koalice, jméno, příjmení, věk, povolání, obec trvalého pobytu kandidátů, jejich pořadí a příslušnost k určité politické straně, resp. hnutí, nebo skutečnost, že kandidát je bez politické příslušnosti. Hlasovací lístky musejí být vytištěny písmem téhož druhu a stejné velikosti, na papíru téže barvy a jakosti a týchž rozměrů.

Hlasování do zastupitelstev krajů probíhá ve stálých **volebních okrscích**, vytvořených podle zvláštního právního předpisu.

Volební místnost musí být pro každý volební okrsek vybavena volební schránkou, přenosnou volební schránkou, dostatečným množstvím hlasovacích lístků a prázdných obálek opatřených úředním razítkem, psacími potřebami, výpisem ze stálého seznamu a výtiskem volebního zákona. Obálky musejí být neprůhledné, stejné velikosti, papíru

stejně jakosti a barvy. Ve volební místnosti jsou určeny pro úpravu hlasovacích lístků zvláštní prostory oddělené tak, aby byla zajištěna tajnost hlasování. Na objektu, ve kterém se nachází volební místnost, se vyvěsí státní vlajka a ve volební místnosti se na důstojném místě umístí velký státní znak.

Zásady hlasování obsahují:

- každý volič hlasuje osobně (zastoupení není přípustné);
- voliči hlasují v pořadí, v jakém se dostavili do volební místnosti;
- volič po příchodu do volební místnosti prokáže svou totožnost a státní občanství ČR platným občanským průkazem nebo cestovním pasem a od komise obdrží úřední obálku;
- v prostoru určeném k úpravě hlasovacích lístků vloží volič do úřední obálky jeden hlasovací lístek, na kterém může zakroužkováním pořadového čísla nejvýše u čtyř kandidátů uvedených na témže hlasovacím lístku vyznačit, kterému z kandidátů dává přednost;
- po opuštění prostoru určeného pro úpravu hlasovacích lístků vloží volič úřední obálku s hlasovacím lístkem před okrskovou volební komisí do volební schránky.

Sčítání hlasů okrskovou volební komisí probíhá ve volební místnosti. Po ukončení hlasování zapečetí předseda okrskové volební komise zbylé nepoužité hlasovací lístky a úřední obálky a otevře volební schránku. Okrsková volební komise vyjme obálky s hlasovacími lístky z volební schránky, spočítá úřední obálky a porovná jejich počet se záznamy ve výpisech ze stálého seznamu. Pak hlasovací lístky z úředních obálek rozdělí a sečte je pro jednotlivé volební strany, přičemž vyloučí neplatné hlasovací lístky. Na závěr sečte přednostní hlasy, které byly odevzdány jednotlivým kandidátům.

Okrsková volební komise vyhotoví ve dvojím stejnopise **zápis o průběhu a výsledku hlasování**, který podepíše její členové, a předá 1 stejnopis neprodleně Českému statistickému úřadu, který po převzetí zápisů od všech okrskových volebních komisí vyhotoví ve dvojím stejnopise zápis o výsledku voleb do zastupitelstva kraje. Ten předá krajskému úřadu a poté zmocněncům zaregistrovaných politických stran. Celkové výsledky voleb do zastupitelstev krajů vyhláší a uveřejňuje Státní volební komise.

Stanovený **počet mandátů** v zastupitelstvu kraje se rozdělí politickým stranám, politickým hnutím a koalicím. Nezvolení kandidáti politických stran, které získaly alespoň jeden mandát, se stávají náhradníky.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD VE VOLBÁCH DO ZASTUPITELSTEV KRAJŮ

Český statistický úřad (ČSÚ) je ústřední státní orgán České republiky, zajišťující sběr, zpracování a publikaci statistických údajů. Je hlavním orgánem státní statistické služby koordinujícím sběr a zpracování statistických údajů, které provádějí jednotlivá ministerstva. Český statistický úřad byl zřízen 8. ledna 1969 zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky. Působnost Českého statistického úřadu je vymezena zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě. Současnou podobu úřadu upravuje Statut Českého statistického úřadu schválený usnesením vlády České republiky číslo 1160 ze dne 7. listopadu 2001. ČSÚ hospodaří jako rozpočtová organizace.

V čele ČSÚ stojí předseda, kterého jmenuje na návrh vlády prezident republiky. Hlavní sídlo úřadu je v Praze-Strašnicích. Ve všech krajích jsou zřízena pracoviště ČSÚ.

Podle zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, vypracovává Český statistický úřad závazný systém zjišťování a zpracování výsledků voleb do zastupitelstev krajů. Jeho nedílnou součástí jsou dokumenty:

- pokyny pro postup okrskových volebních komisí při realizaci závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb,
- technický projekt sběru, zpracování a prezentace výsledků voleb.

Technologie zpracování výsledků voleb vychází ze zákona v tom smyslu, že podepsáním zápisu o průběhu a výsledku hlasování okrskovou komisí a jeho převzetím v ČSÚ ve stanovené lhůtě jsou výsledky hlasování v tomto okrsku již zjištěny. Rozhodnutí okrskové komise je v tomto směru konečné a jiný volební orgán již tyto výsledky v průběhu jejich dalšího zpracování nepřezkoumává.

Při zpracování v ČSÚ jde o jejich postupnou sumarizaci v rámci volebního území a po sečtení výsledků ze všech převzatých okrskových zápisů se zjišťují výsledky voleb, jejichž závěrem je rozdělení mandátů do krajského zastupitelstva podle platné metodiky.

Systém zpracování výsledků voleb je tedy postaven

- na pořízení a uložení výsledků převzatých od okrskových komisí na jednotlivých přebíracích místech,
- na připojení těchto míst k datové přenosové síti s centrálním uzlem v ČSÚ Praha a přenosu okrskových výsledků z těchto míst do centra,



Hlavní sídlo Českého statistického úřadu se nachází v Praze 10 v ulici Na padesátém. (Foto Petr Chmelař)

- na uložení všech okrskových výsledků a jejich sumarizaci v centrální datové bázi v ČSÚ Praha,
- na průběžném poskytování informací o sumarizaci výsledků hlasování způsobem umožňujícím dálkový přístup (internetová adresa www.volby.cz),
- na trvalé prezentaci výsledků voleb včetně elementárních výsledků hlasování z jednotlivých okrsků na téže internetové adrese.

Český statistický úřad bezprostředně poté, kdy převezme bezchybný zápis o průběhu a výsledcích hlasování v okrsku, vydá příslušné okrskové komisi písemný doklad ve formě počítačové sestavy osvědčující, že výsledky hlasování z daného okrsku byly do dalšího zpracování v ČSÚ převzaty bezchybně. Mimo tohoto verifikačního opisu uložených dat je komisi předán i protokol o jejich převzetí do dalšího zpracování.

Neprodleně poté, kdy je tento doklad zástupcům okrskové komise předán, jsou údaje za tento okrsek započteny do celkových výsledků za příslušné území celkem. Následně jsou ukládány do prezentačního systému, kde jsou po připojení prostřednictvím internetu k dispozici jak průběžně po dobu zpracování, tak i trvale po vyhlášení celkových výsledků Státní volební komisí.

Po sečtení výsledků hlasování ze všech okrsků příslušného území, od kterých ve stanovené lhůtě ČSÚ převzal zápis, provede ČSÚ stanovené rozdělení mandátů a vyhotoví zápis o výsledku voleb, který předloží k projednání Státní volební komisí.

V Olomouckém kraji zajišťuje zpracování volebních výsledků z 923 okrsků 40 stálých a 125 ex-



Od roku 2009 budou již všechny volby v Olomouckém kraji zajišťovat odborníci ČSÚ Olomouc z nové adresy – Dr. M. Horákové 27. (Foto Vít Voženílek)

terních zaměstnanců Českého statistického úřadu na 20 pracovištích u pověřených obecních úřadů.

V oblasti poskytování informací o výsledcích voleb ČSÚ sleduje dva hlavní směry, jejichž orientace a náplň vyplývá jak z ustanovení příslušné volební legislativy, tak i z obecných úkolů Českého statistického úřadu.

Prvním z nich je zajištění pohotových a všeobecně dostupných informací o průběžné sumarizaci výsledků právě probíhajících voleb. Platná volební legislativa ČSÚ umožňuje přímé propojení více než 500 volebních pracovišť ČSÚ u pověřených obecních úřadů s centrálním výpočetním systémem v budově ČSÚ v Praze. Údaje o výsledcích hlasování, převzaté od jednotlivých okrskových komisí, jsou tak ihned zobrazovány na internetovém volebním serveru, a to jak v elementární podobě, tak i ve formě průběžné sumarizace za vyšší územní celky a v souhrnu za jednotlivá volební území. Informace zde zůstávají i po skončení voleb a vyhlášení jejich výsledků Státní volební komisí.

Druhým směrem je produkce a zveřejňování dalších informací, které čerpají z výsledků právě provedených voleb, z výsledků více voleb téhož typu za delší časové období nebo i z výsledků voleb různých typů, ať už právě ukončených nebo

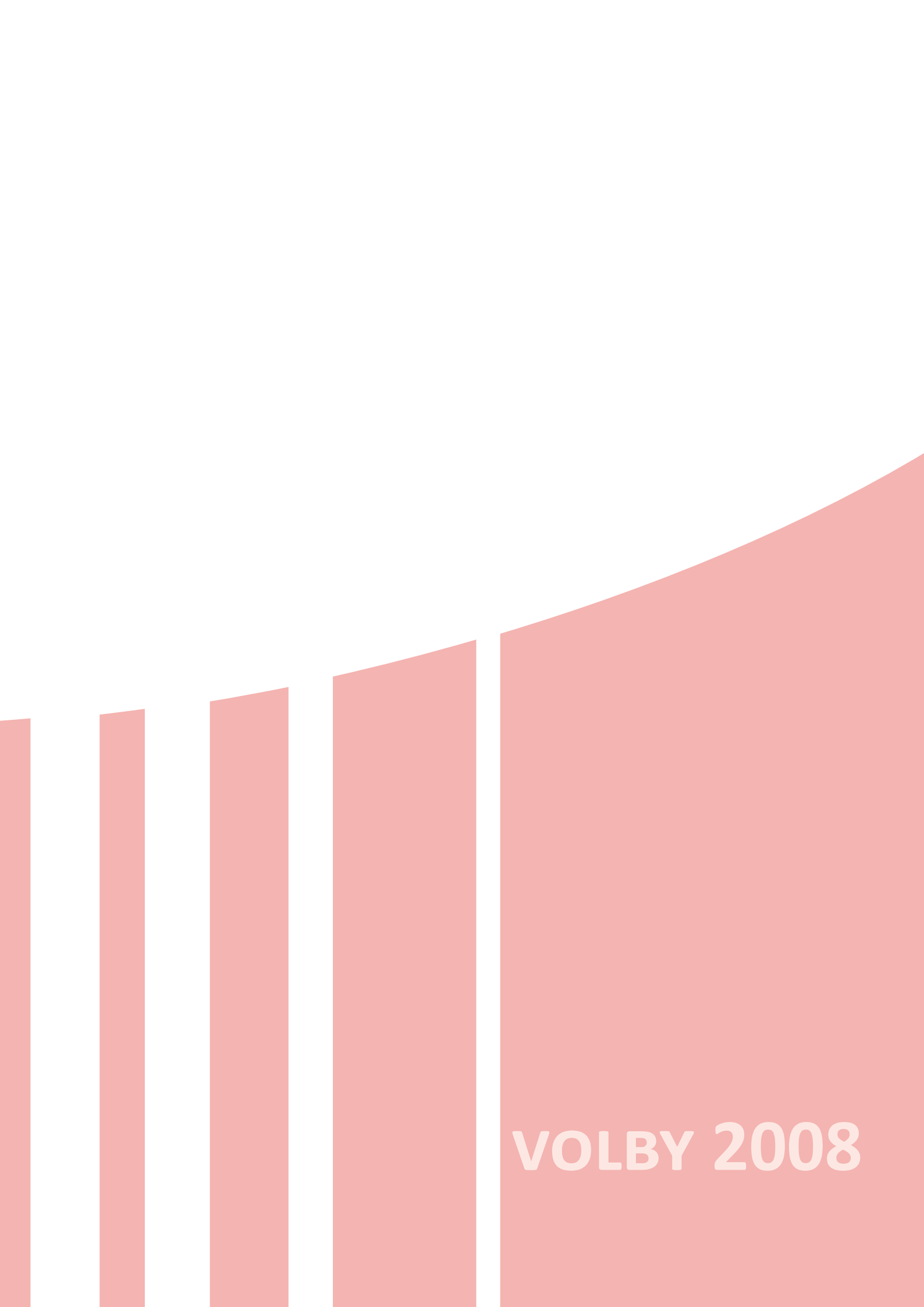
z předchozích let. Jde o činnost, která je chápána pod pojmem „volební statistika“. Záměrem v této oblasti je nabídka a produkce účelově orientovaných skupin výstupů, o kterých lze předpokládat, že by vyhověly požadavkům a představám co nejširší škály uživatelů volebních výsledků.

Reprezentanty takových skupin výstupů mohou být:

- publikace (elektronické, na papírovém nosiči),
- veřejné databáze,
- časové řady vybraných ukazatelů,
- řada základních informací ke každým volbám,
- kapitola „Volby“ ve Statistické ročence ČR,
- poskytování elektronických výstupů podle objednávek,
- výběrová zpracování podle individuálních požadavků,
- další formy, např. příspěvky pro sdělovací prostředky a odborná periodika.



Úkolem ČSÚ je zajistit správné vyhodnocení výsledků voleb. (Foto MAFRA – Luděk Peřina)



VOLBY 2008

1.1 PLATNÉ HLASY

V roce 2008 se v námi sledovaných kategoriích (viz tabulka 1.1) zásadně zvýšily hodnoty v případě volební účasti a podpory ČSSD. Volební účast se v krajích dostala na 38,50 % hlasů, z příslušného sloupce je patrné, jakých hodnot dosahovala v jednotlivých územích obcí s rozšířenou působností (ORP). Tradičně nejvíce voličů přišlo v Konici 42,64 %, nejméně v Hranicích, a to pouze 34,41 % hlasujících. Variační rozpětí (tedy rozdíl) činí 8,23 %. Pod krajským průměrem se kromě Hranic ocitly ještě Jeseník, Lipník na Bečvou, Mohelnice, Přerov, Šternberk a Šumperk.

Ve srovnání s předchozími krajskými volbami klesla podpora KSČM, ani v jedné ORP nezískala 20 %, zatímco v roce 2004 to bylo ve 12 ze 13. Nejlepšího výsledku dosáhla v Šumperku (18,43 %), nejhoršího tradičně v Olomouci (12,55 %), takže rozpětí má hodnotu 5,88 %. ODS v roce 2004 disponovala v 11 obcích ziskem nad 25 % hlasů, nyní se jí to nepodařilo ani v jedné. V Olomouci ji podpořilo sice 24,07 % voličů, ale před čtyřmi roky to bylo 35,00 % voličů. Nejméně občanů pro ni hlasovalo v Konici (11,30 %), variační rozpětí má u ODS hodnotu 12,77 %.

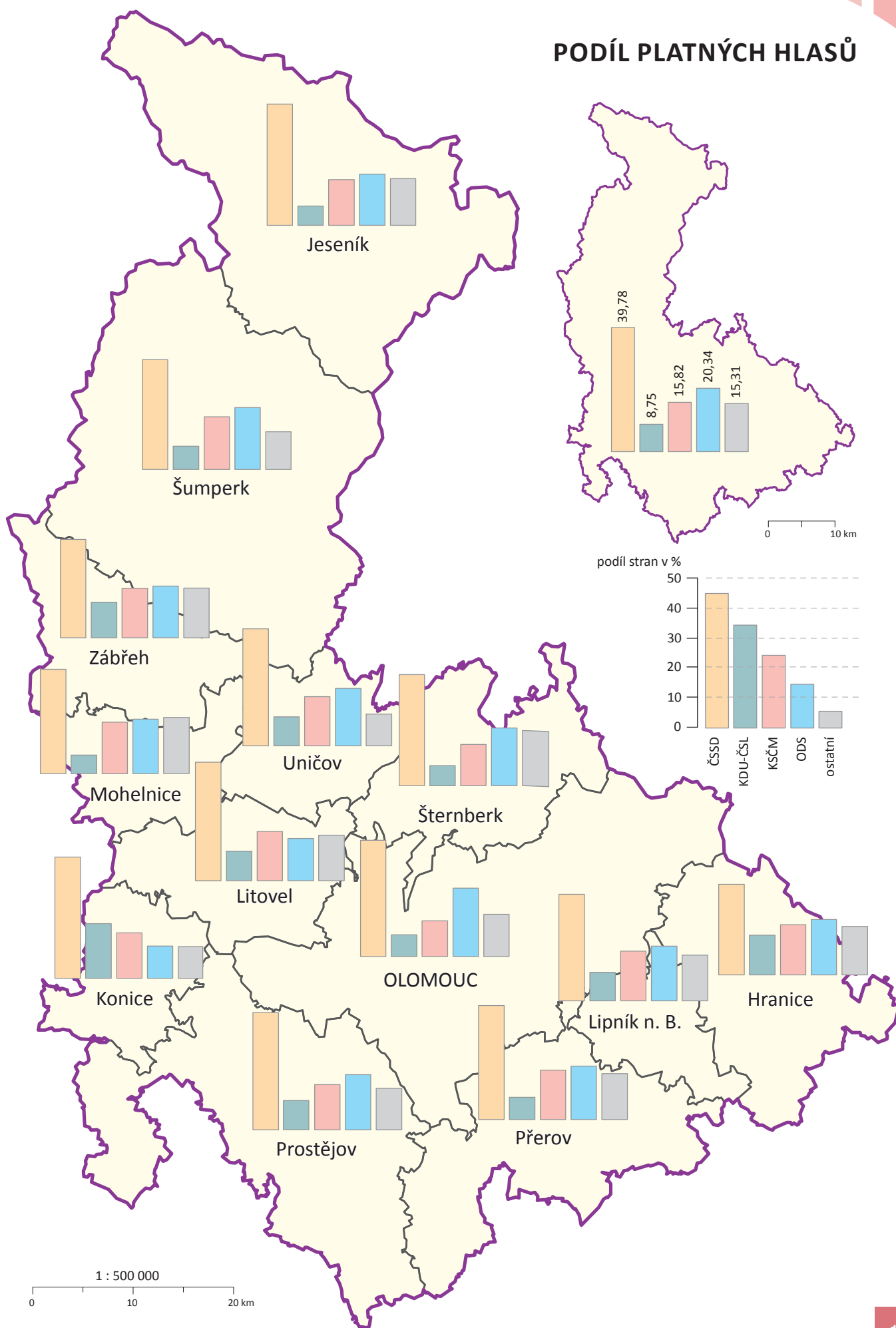
Před čtyřmi roky v žádné ORP sociální demokracie neoslovila více než 20 % voličů, nyní v žádné z těchto obcí neměla méně než 30 % hlasů, v sedmi získala dokonce více než 40 % hlasů. Variační rozpětí nabylo hodnoty 10,76 %. Poslední sledovanou stranou je KDU-ČSL. Zatímco v Konici obdržela 19,15 % hlasů, v Mohelnici pouze 6,51 % hlasů. Variační rozpětí činí 12,64 %. Srovnáním nejvyšší a nejnižší hodnoty, respektive rozdílu mezi nimi, bylo zjištěno největší variační rozpětí u ODS. Nejmenší je u KSČM, takže tato strana dosahuje regionálně nejvyrovnanější podpory.

V posledním sloupci je uveden součet všech ostatních stran, tedy těch, které nezískaly žádný mandát. Hodnoty jsou nižší než v roce 2004, což může být spojeno zejména se dvěma faktory. Zúžila se nabídka a relevantnost neparlamentních či nezávislých stran, které v krajských volbách kandidují, a tím i ochota občanů je volit. Druhým faktorem je možná to, že stále silněji působí na voliče socioekonomická štěpná linie (voliči se rozhodují zejména podle ekonomických témat) a že tito se rozhodují spíše pro velké strany (ČSSD a ODS). Vliv médií je navíc takový, že každou volební kampaň od roku 2006 prezentují výhradně jako střet ČSSD a ODS, což může vést k odklonu od hlasování pro ostatní strany.

Tab. 1.1 Volební účast a podpora stranám v ORP [%]

Název ORP	Účast	KSČM	ODS	ČSSD	KDU-ČSL	Ostatní
Hranice	34,41	17,61	19,49	31,85	14,00	17,05
Jeseník	36,09	16,11	18,03	42,61	6,82	16,43
Konice	42,64	15,87	11,30	42,60	19,15	11,08
Lipník nad Bečvou	33,18	17,43	19,16	37,39	9,97	16,05
Litovel	41,72	17,24	14,83	41,65	10,32	15,96
Mohelnice	38,25	18,06	19,14	36,60	6,51	19,69
Olomouc	40,87	12,55	24,07	40,88	7,64	14,86
Prostějov	39,81	15,88	19,35	41,15	9,04	14,58
Přerov	37,92	17,32	18,74	40,04	7,79	16,11
Šternberk	37,82	14,41	20,23	39,00	7,03	19,33
Šumperk	35,20	18,43	21,67	38,55	8,12	13,23
Uničov	40,41	17,31	20,19	41,14	10,20	11,16
Zábřeh	40,06	17,35	18,14	34,60	12,44	17,47

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ



1.2 VOLEBNÍ VÝSLEDKY ČSSD

Volební rok 2008 patří pro ČSSD k těm velmi úspěšným, s přehledem totiž zvítězila jak v krajských, tak i senátních volbách. V politologii se soustavně pracuje s teorií voleb druhého řádu (zkratka SOE, second-order elections), což jsou všechny méně důležité volební akty než hlavní volby, u nás volby do Poslanecké sněmovny. K nim samozřejmě patří rovněž krajské volby, pro něž platí zejména to, že je v nich nižší volební účast. V polovině funkčního období vlády, což byl právě rok 2008, posiluje velká opoziční strana (ČSSD), kdežto hlavní vládní strana ztrácí (ODS). Tato teorie se v ČR potvrdila i během vlád sociální demokracie, kdy v krajských volbách v roce 2004 jednoznačně dominovala ODS, stejně tak zvítězila i v roce 2000. Chtěla-li ČSSD v roce 2008 zvítězit, musela především mobilizovat voliče, kteří byli nespokojeni s reformami vlády Mirka Topolánka. Sociálnědemokratičtí voliči totiž k volbám druhého řádu nechodí a zajímají je hlavně sněmovní volby, kde se rozhoduje o základních sociálních a ekonomických otázkách (důchodová reforma, zdravotnictví, daňová politika atd.).



Obr. 1.1 Hlavní slogan ČSSD ve volbách 2008 byl „Rozhodněte s námi o budoucnosti“. Strana v krajských volbách poprvé použila jako základ kampaně oranžovou barvu. (Foto Eva Lebedová)

Celorepublikově se volební účast ve srovnání s rokem 2004 zvýšila z 29,62 % až na 40,30 % voličů. Tuto vyšší participaci zapříčinila zejména mobilizační kampaň ČSSD.

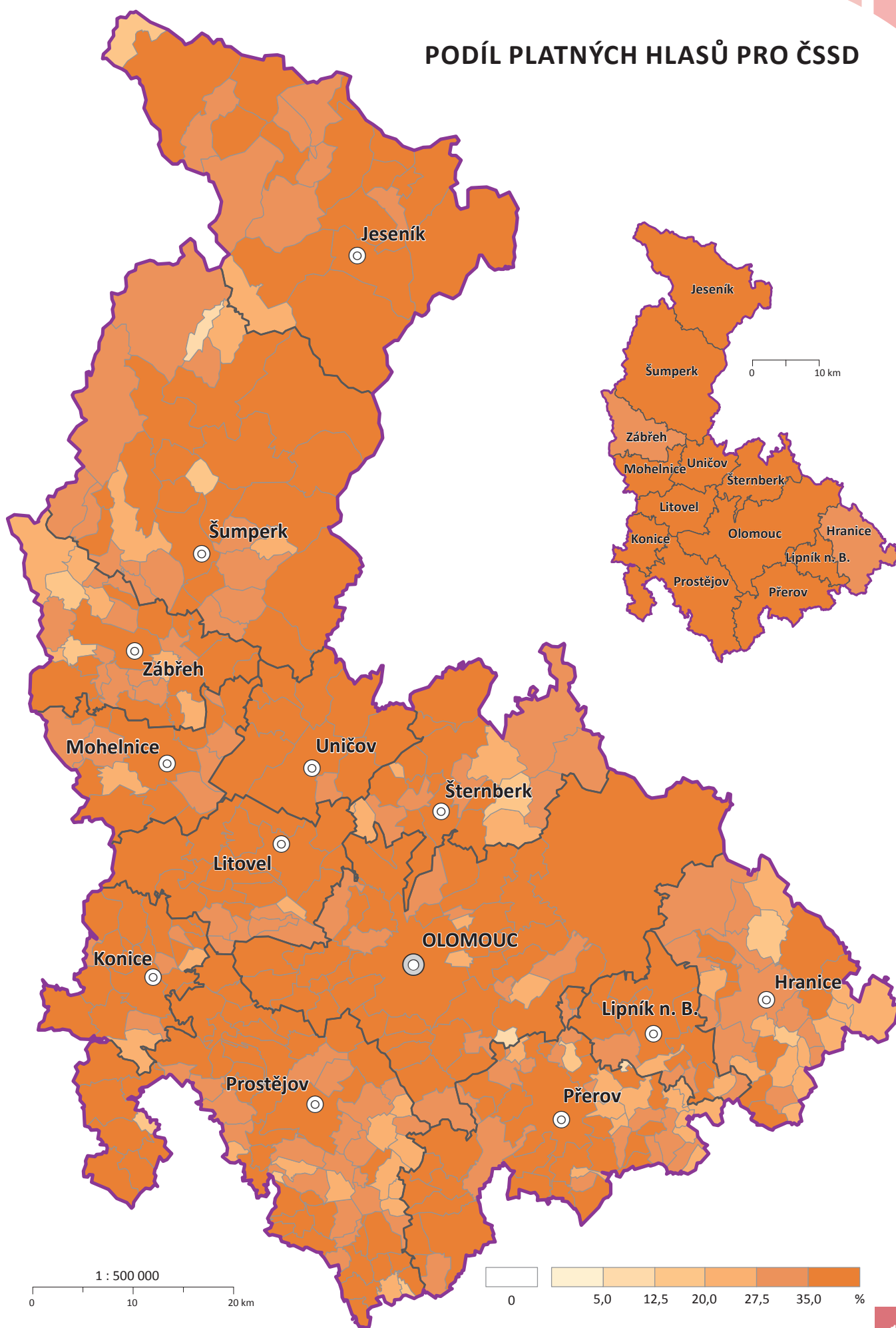
Celorepublikově obdržela sociální demokracie 35,85 % hlasů, přičemž lepších výsledků dosahuje na Moravě a ve Slezsku. ČSSD podpořilo nejvíce voličů v Moravskoslezském kraji (42,63 %), v Olomouckém kraji strana dosáhla svého třetího nejlepšího výsledku (39,78 %), když zaostala nepatrně za druhou Vysočinou o 0,09 % hlasů.

Na mapě podpory ČSSD převažuje nejtmaší odstín oranžové barvy, tzn. počet obcí, kde sociální demokracie oslovila více než 35 % voličů, což je poslední stupeň barevné škály v atlasu. Nárůst příznivců je patrný zvláště se srovnáním map podílu platných hlasů pro sociální demokracii v roce 2004 (s. 31) a 2000 (s. 49). Na obou mapách naprosto dominují nejsvětější odstíny oranžové.

Jako jediná ze sledovaných stran získala ČSSD v každé obci alespoň minimální podporu. Pouze dva hlasy obdržela ve Šléglově, což ale představovalo 12,5 % hlasů. Šléglov je totiž nejmenší obcí Olomouckého kraje a z 29 zapsaných voličů se jich dostavilo 16. Procentuálně nejmenší podporou ČSSD disponovala v Oldřichově na Přerovsku a v Suchonicích na Olomoucku (v obou 11,4 % hlasů). Naopak v řadě obcí sociální demokracie oslovila více než 50 % voličů, nejvíce to bylo v Rakůvce na Konicku, kde 35 hlasů představovalo 63,6 % hlasů. Značný zisk strana dosáhla v Loučné nad Desnou, kde se z 1 478 voličů dostavilo 513 a z 502 platných hlasů jich 59,4 % (298) obdržela právě sociální demokracie. Tato strana slavila úspěch rovněž v jedné z nejsevernějších obcí kraje, ve Vidnavě. Z celkových 388 platných hlasů ČSSD obdržela 58,8 %. Více než 50 % voličů oslovili sociální demokraté například také v obcích Víceměřice, Dzbel, Janoušov či Skřípov.

Velké rozdíly v podpoře nebyly ani mezi někdejšími okresními městy, ve všech měla sociální demokracie důvěru více než 40 % voličů, nejmenší v Šumperku (40,8 % hlasů) a největší v Prostějově (44,79 % hlasů). V krajském městě Olomouci podpořilo ČSSD 42,50 % voličů, takového výsledku zde nedosáhla v žádných jiných volbách. Pokud si tento údaj srovnáme s volbami do Poslanecké sněmovny 2006, pak v Olomouci oslovila ČSSD 34,21 % hlasujících, což představovalo 18 528 hlasů, při nižší účasti v krajských volbách strana získala 14 448 hlasů, což procentuálně znamenalo 42,50 % hlasujících.

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ PRO ČSSD



1.3 VOLEBNÍ VÝSLEDKY KDU-ČSL

Největší vliv na podporu KDU-ČSL v jednotlivých územních celcích má míra religiozity, respektive míra obyvatel, kteří se hlásí k římsko-katolickému vyznání. V tomto směru patří Olomoucký kraj ve všech volbách k regionům, kde strana dosahuje nadprůměrných výsledků. Celorepublikově KDU-ČSL získala 6,65 % hlasů, a to bez započítání podpory v koalici, v Olomouckém kraji o něco více, a to 8,75 % hlasů. Tak jako ostatní malé strany rovněž KDU-ČSL oproti volbám v roce 2004 ztratila, tehdy ji podpořilo 13,72 % voličů. Přehled vývoje zisků KDU-ČSL je uveden v tabulce 1.2.

Tab. 1.2 Vývoj podpory KDU-ČSL v krajských volbách

Rok voleb	Hlasy (%)	Hlasy (počet)	Mandáty
2000 (4K)	24,19	40 566	15 (7)
2004	13,72	19 865	9
2008	8,75	17 076	5

Obtížné je analyzovat podporu KDU-ČSL ve srovnání s rokem 2000, jelikož tehdy kandidovala v rámci širšího koaličního uskupení. V roce 2008 křesťanští demokraté zaznamenali úbytek hlasů, a tím pádem i mandátů. Ztráta téměř tří tisíc hlasů je výrazná, zvláště v kombinaci s poměrně vysokou volební účastí přinesla KDU-ČSL zatím nejslabší pozici v krajském zastupitelstvu. Příčinou je zejména nárůst role socioekonomické štěpné linie, která hraje v ČR naprosto dominantní roli. Lidé se rozhodují stále více podle ekonomických témat. Dále KDU-ČSL utrpěla ztrátu rovněž kvůli své účasti ve vládě, aférám svého předsedy a upuštění od svého sociálně citlivého programu, především v oblasti zdravotnictví. Důsledkem toho, že lidé se rozhodují především na základě ekonomických témat, je enormní podpora pro velké strany, ČSSD a ODS. Ztráta podpory KDU-ČSL v Olomouckém kraji tak byla způsobena především politickou situací na centrální úrovni než špatným programem či nezajímavými osobnostmi na kandidátce. V tomto směru totiž nabídla KDU-ČSL stejnou kvalitu jako ve velmi úspěšném volebním roce 2004.

Podívejme se nejdříve na úspěšné, respektive neúspěšné, obce z hlediska podpory KDU-ČSL. Tradičně dobře si vede strana na Konicku a Hranicku, kde se v řadě obcí dostala nad 30% podporu. Výrazný vliv zde má dlouhodobá podpora strany a rovněž fakt, že řadu takto úspěšných obcí vedou právě křesťansko-demokratičtí politici (Dubicko, Hustopeče nad Bečvou, Černotín, Hačky, Zámrský atd.). Naopak žádný hlas se straně nepodařilo získat v malých obcích, jakými jsou Mutkov na Šter-

nbersku (35 zapsaných voličů), Vikantice na Šumpersku (75), Čelechovice na Přerovsku (88) atd.

Nejmenší podporu má KDU-ČSL v okrese Jeseník (6,82 %), je přibližně stejná, jako činí celorepublikový průměr. V žádné obci stranu nevolilo více než 30 % obyvatel, této hranici se blíží pouze obec Vápenná (29,83 %). V ní strana zvítězila v komunálních volbách v roce 2006 a má zde rovněž starostu, který v kraji kandidoval na šestém místě. Největší podpoře se KDU-ČSL těší v okrese Prostějov, přičemž v obci Suchdol obdržela 38,1 % hlasů.

Značnou volební podporu má KDU-ČSL v obci Grygov, sem přesídlil lídr kandidátky Pavel Horák. V obci obdržela strana 29,92 % hlasů a skončila na druhém místě za ČSSD. Lídr kandidátky zde získal 67,64 % preferenčních hlasů.

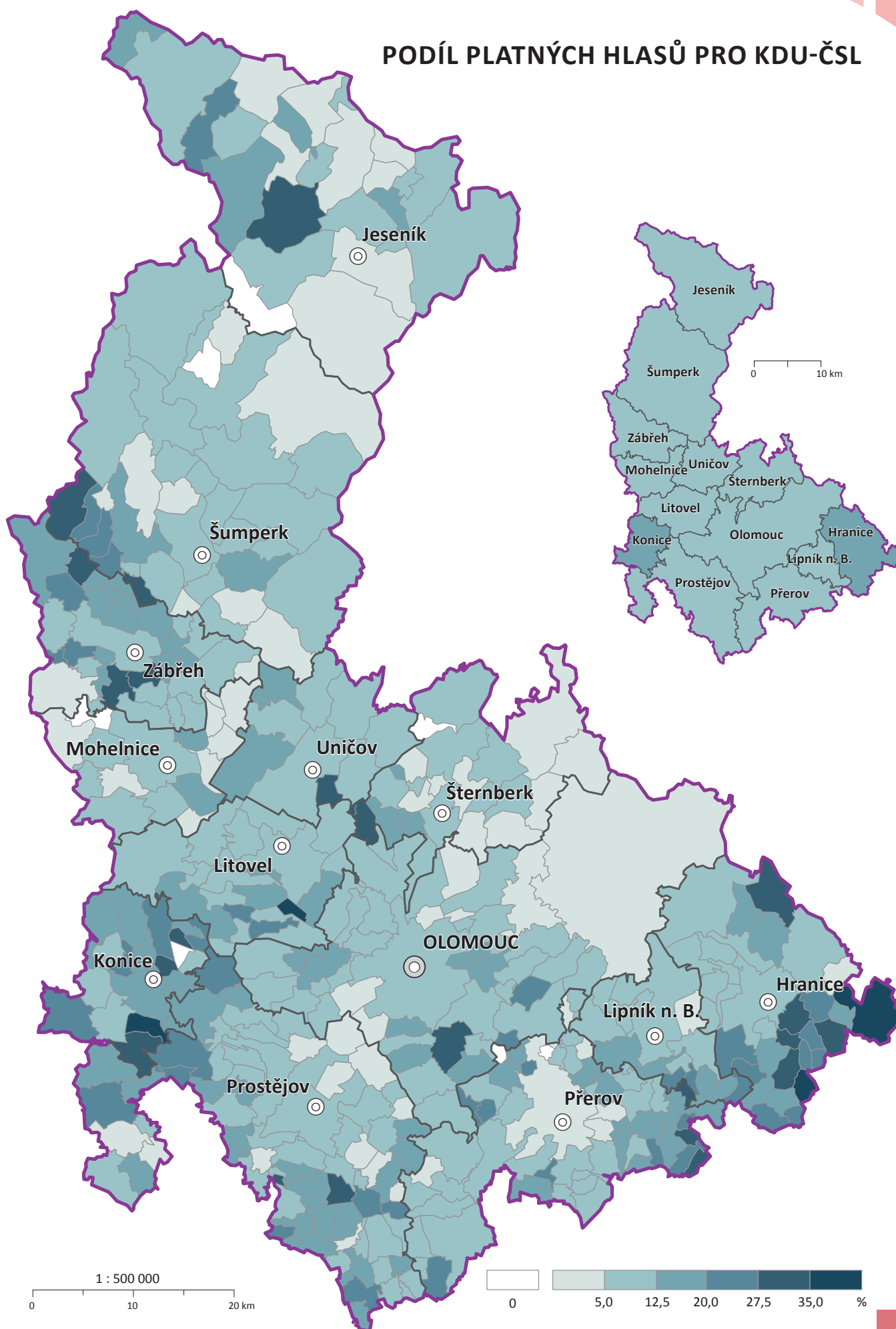


Obr. 1.2 Lídrem KDU-ČSL byl náměstek hejtmána Pavel Horák. Strana slibovala stipendia pro učně, krajské porodné a seniorský pas pro cestování a volný čas.

Z některých okresních měst měli křesťanští demokraté nejsilnější pozici v Olomouci (6,21 % hlasů), kde je strana pravidelně úspěšná téměř ve všech volbách a má permanentně zastoupení v městské radě. Nejméně voličů podpořilo stranu v Jeseníku (4,48 % hlasů), což koresponduje se slabým postavením strany v celém okrese. Všechna tato města zaostávají za krajským průměrem, což prokazuje fakt, že KDU-ČSL má svou voličskou základnu především na venkově.

V kraji platí, že nadprůměrné zisky pro KDU-ČSL jsou v obcích, kde má dlouholetou podporu a kde je úspěšná v lokální politice. Strana má rovněž po těchto volbách zastoupení v krajské radě, tentokrát spolu s ČSSD a ODS.

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ PRO KDU-ČSL



1.4 VOLEBNÍ VÝSLEDKY KSČM

Pro Komunistickou stranu Čech a Moravy platí, že lepších volebních výsledků dosahuje v Olomouckém kraji, než činí její celorepublikový průměr. Platí to především pro volby do Poslanecké sněmovny, ale bylo tomu tak rovněž v krajských volbách 2008, nicméně rozdíl nebyl nijak zásadní. Podpora za celou ČR činila 15,03 % hlasů, v Olomouckém kraji strana získala důvěru 15,80 % hlasujících. Stejně jako tomu bylo v případě KDU-ČSL, tak i KSČM si od posledních krajských voleb (2004) pohoršila. Před čtyřmi roky měla sice přibližně stejný počet celkových hlasů, jak vidíme z tabulky, nicméně při nižší volební účasti to znamenalo 21,41 % hlasujících. Právě výše volební účasti je v tomto případě zásadní proměnnou, která ovlivnila procentuální podporu strany. Rozdíl totiž činil 10 % ve prospěch roku 2008 (účast se zvýšila z 28,44 % na 38,50 % hlasujících). Nicméně tyto údaje neříkají nic o počtu zastupitelů, což je velmi podstatný aspekt. Komunisté totiž v roce 2008 obdrželi pouze 10 mandátů, což je jejich nejhorší zisk. Oproti roku 2004 tak ztratili třetinu svých mandátů v krajském zastupitelstvu. Jednak tím samozřejmě snížili svůj vliv, jednak strana přijde za čtyři roky o pět milionů korun za příspěvky za mandát. Sociální demokracii se zásadním způsobem podařilo mobilizovat voliče, kteří dostali možnost vyjádřit svůj postoj vůči vládě a v nichž kvůli vládním reformám vzrůstal pocit nejistoty. Jak vidíme z údajů uvedených výše, mobilizace ČSSD se projevila na volební účasti rovněž v Olomouckém kraji.

Tab. 1.3 Zisky KSČM v krajských volbách

Rok voleb	Hlasy (%)	Hlasy (počet)	Mandáty
2000	21,50	27 399	13
2004	21,41	30 999	15
2008	15,80	30 809	10

Hodnotí-li se nejlepší a nejhorší výsledky pro KSČM v kraji v jednotlivých obcích, pak na obou pólech se nacházejí především malé obce. V kategorii obcí s nejnižším volebním výsledkem patří k nejlidnatějším obec Rouské (196 zapsaných voličů), kde komunisty nevolil nikdo z 89 občanů, kteří odevzdali ve volbách platný hlasovací lístek. Stejně tomu bylo v Bílsku na Olomoucku, kde ze 153 zapsaných voličů přišlo 81. Jediného voliče komunisté oslovili v Dolních Těšicích, po dvou pak v Dubčanech, Vitčicích, Hačkách a Hraběšicích. V komunálních volbách 2006 ani v jedné z těchto obcí KSČM nekandidovala, minimální podporu měla tato strana i ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR, které se konaly ve stejném roce, pouze v Dubčanech pro ni hlasovalo

14 voličů (12,72 %), naprosto stejně jako ve Vitčicích 14 hlasů (12,72 %).

Podíváme-li se na opačný pól, v jediné obci komunisté získali více než 50% důvěru, a to v Bousíně (127 obyvatel), zde také zvítězili s naprostou převahou v komunálních volbách 2006 i volbách do Poslanecké sněmovny PČR v témže roce. Podporu KSČM v této obci zohledňuje následující tabulka:

Tab. 1.4 Podpora KSČM v obci Bousín

Volby	Hlasy (%)	Hlasy (počet)
2004 (kraj)	48,71	19
2006 (PS)	41,09	30
2006 (obec)	79,93	*
2008 (kraj)	50,98	26

* nelze zjistit, protože počet hlasů závisí na velikosti zastupitelstva

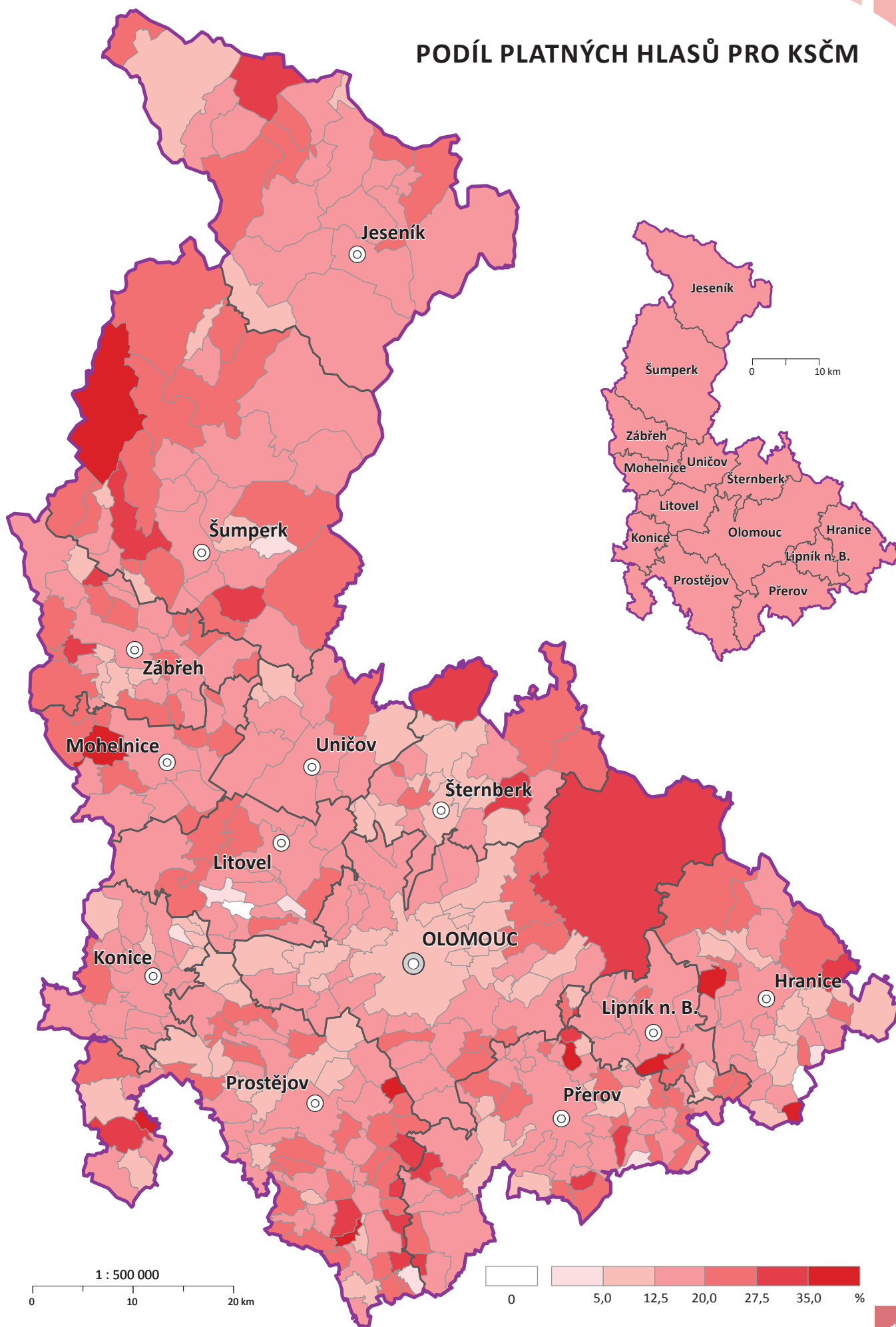
Výraznou podporu KSČM měla i v dalších obcích, celkem 43,3 % hlasů obdržela také na Mírově, ke 40 % se přiblížila ještě v obcích Hlinsko, Doloplazy (na Prostějovsku), Hrdibořice, Milenov či Provodovice. Ve všech těchto obcích dosahuje podpora KSČM v parlamentních volbách nadprůměrných výsledků, je pravděpodobné, že titíž voliči hlasují pro stejnou stranu v dalších druzích voleb.

V bývalých okresních městech získala KSČM nejmenší podporu v Olomouci (11,16 % hlasů). Naopak ve dvou těchto městech strana překonala krajský průměr, a to v Šumperku (15,92 % hlasů) a v Přerově dokonce obdržela 17,04 % hlasů, přičemž téměř čtvrtinou přednostních hlasů disponoval tamější politik a senátorský kandidát Josef Nekl. Právě Přerov je pro KSČM městem, kde dosahuje dobrých výsledků ve všech druzích voleb.



Obr. 1.3 Tradičním lídrem KSČM v kraji je Alexander Černý. Strana opět využila rudou barvu a slogan „Společně pro budoucnost“. (Foto Eva Lebedová)

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ PRO KSČM



1.5 VOLEBNÍ VÝSLEDKY ODS

ODS měla od roku 2000 zásadní vliv na vývoj krajské samosprávy, stejně jako KDU-ČSL se účastnila či účastní všech tří dosavadních krajských koalic. Po volbách v roce 2008 kvůli drtivé prohře je její vliv ovšem nejmenší, má pouze dva radní. Volby jí celorepublikově prohrála nepopulární vládní politika, na níž postavila mobilizační kampaň sociální demokracie. Decentralizované krajské kampaně ODS tak nebyly vůbec úspěšné. Zatímco v roce 2004 strana oslovila 44 229 voličů (30,56 %), v roce 2008 jen 39 656 (20,34 %). Zhruba pět tisíc hlasů znamenalo tedy 10% ztrátu.



Obr. 1.4 Lídr ODS hejtman Ivan Kosatík vsadil i na podporu známých osobností Olomouckého kraje, v leporelu ho podpořili například tenista Tomáš Berdych, hokejista Jiří Hudec či herečka Ivana Plíhalová.

Pouze ve dvou obcích Olomouckého kraje nezískala ODS žádného voliče, ve Vikanticích na Šumpersku a v Provodovicích na Přerovsku. Jediný hlas obdržela v obcích Rakůvka, Radkovy a Hynčina. Naproti tomu i přes celorepublikový nezdar získala v několika obcích více než 35 % hlasů, v obci Ostružná dokonce 55,8 % hlasů, přibližně stejné procento zde ODS obdržela i ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR v roce 2006. Podporou nad 35 % hlasů ODS dále disponovala v obcích Střítež nad Ludinou, Tověř, Hlušovice, Bystrovany, Čelechovice, Hraběšice. Ve Stříteži nad Ludinou je ODS úspěšná rovněž v komunální politice, v krajských volbách místostarosta obce Petr Pajdla kandidoval na 25. místě, nicméně v obci obdržel téměř 75 % přednostních hlasů. Kromě Čelechovic na Přerovsku se ostatní obce s výraznou podporou pro ODS

nacházejí v přilehlých oblastech měst, vidíme, že tmavomodré odstíny se nacházejí zejména kolem Šumperka, Olomouce, Prostějova, Přerova a Hranic. Obecně platí, že ODS je volebně úspěšná v městech, tam, kde je vyšší míra podnikatelů, obyvatel s vyšším vzděláním atd. Tím se vysvětluje i volební podpora ve spádových obcích kolem Olomouce (Tověř, Hlušovice, Bystrovany), kam přesídlilo do nových domů především obyvatelstvo s nadprůměrnými příjmy.

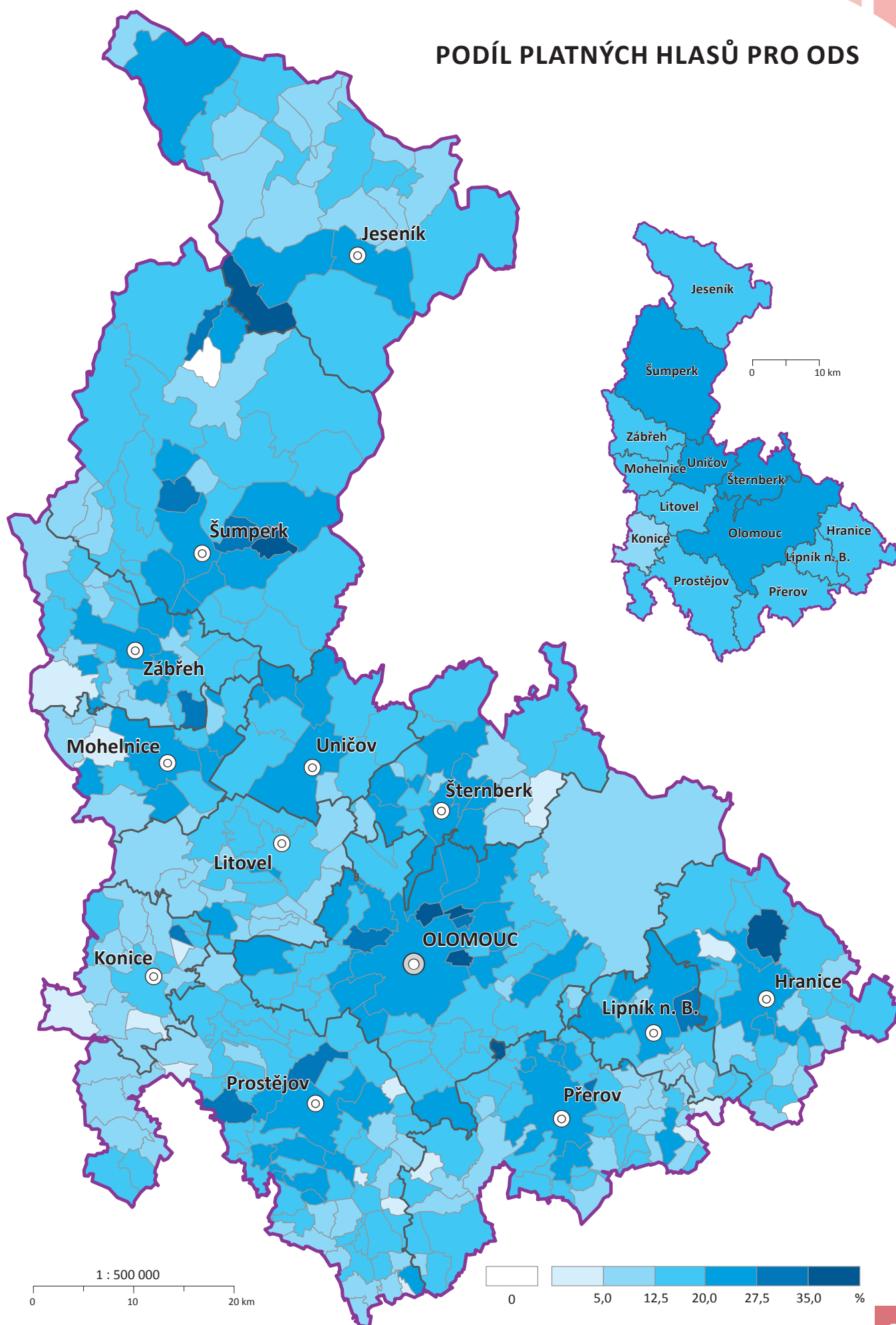
Z někdejších okresních měst volilo ODS nejvíce obyvatel Šumperka (25,94 % hlasů) a Olomouce (25,92 % hlasů), nejméně Přerova (21,37 % hlasů). Ve všech těchto městech byla podpora větší, než činil krajský průměr.

ODS v krajských volbách 2008 neuspěla, jak si představovali její kandidáti. Dosáhla sice lepšího výsledku než v prvních krajských volbách v roce 2000, nicméně tehdy soupeřila o voliče se silnou Čtyřkoalicí. Možnosti prezentovat výsledky čtyřletého působení ODS v krajské radě byly omezené, lidé se obávali nejistoty a zajímala je témata celostátní politiky. ČSSD kampaň postavila jako referendum o vládě, což o výsledku voleb rozhodlo také v Olomouckém kraji.



Obr. 1.5 Ivan Kosatík v kampani stavěl na své funkci heslem „Ostatní nabízí kandidáty, my hejtmana“. (Foto Eva Lebedová)

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ PRO ODS



1.6 VÍTĚZNÉ STRANY

Při pohledu na mapu vítězných stran je zřejmé, že v kraji dominovala ČSSD. Ještě předtím, než se dostaneme k samotným údajům o počtu vítězství stran v jednotlivých obcích, je třeba učinit jednu poznámku. V grafu, který zobrazuje počet vítězných obcí pro jednotlivé politické strany, činí součet všech údajů 392. V roce 2008 však Olomoucký kraj sestával z 398 obcí, to znamená, že v šesti obcích nebyl jeden volební vítěz, ale dva. Pokud se na mapu podíváme pečlivě, vidíme, že se barvy překrývají v obcích, které uvádíme v tabulce 1.5. V třech z těchto šesti obcí skončily volby nerozhodně pro ČSSD a KSČM. Z tabulky rovněž vyplývá, že těsné výsledky vítězných stran se týkají především malých obcí. Při tak nízké podpoře, tedy hlasování dvou tří desítek voličů, je shoda ve výsledcích více pravděpodobná.

Z grafu vyplývá, že sociální demokracii se podařilo zvítězit v 321 obcích, což představuje 81 % ze všech obcí Olomouckého kraje. Pokud bychom k tomuto připočítali i obce, kde se ČSSD o prvenství dělí s jiným subjektem, pak se jedná o 325 obcí. KDU-ČSL, která má v řadě oblastí kraje značnou územní podporu, zaznamenala vítězství v 26 obcích (6,5 % obcí kraje). Své vítězné obce měla ve všech okresech, s výjimkou jesenického. Počtu 18 vítězství se dostalo KSČM, ODS zaznamenala pouze devět vítězných obcí (Bystrovany, Dubicko, Hraběšice, Ostružná, Střítež nad Ludinou, Samotišky, Šléglov, Teplice nad Bečvou a Tověř).

V kategorii ostatní politické strany se nachází 18 obcí. Z toho v 17 obcích zvítězili Nezávislí starostové pro kraj a v obci Držovice (Prostějovsko) Nezávislí. V Držovicích se krajské volby konaly poprvé, obec dříve náležela k Prostějovu. Hnutí Nezávislí zde do voleb vedla starostka Blanka Kolečkářová.

Pokud jde o někdejší okresní města, ve všech zvítězila ČSSD. Z hlediska počtu mandátů jich samozřejmě nejvíce obdržela ČSSD, a to 27. Volební výsledky dopadly tak, že jí chyběl k absolutní převaze v krajském zastupitelstvu jediný mandát. Druzí občanskí demokraté disponovali 13 mandáty, komunisté deseti a KDU-ČSL mělo pět mandátů.

Tab. 1.5 Obce s více vítěznými stranami

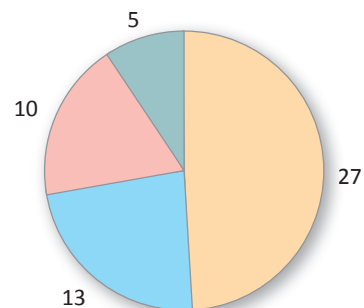
Obec	Okres	Vítězné strany	Počet hlasů/ procenta
Bezuchov	Přerov	ČSSD, KSČM	18/24,00
Čelechovice	Přerov	ČSSD, ODS	11/35,48
Hraničné Petrovice	Šternberk	KSČM, Nezávislí starostové pro kraj	14/28,00
Líšnice	Olomouc	ČSSD, KSČM	27/24,54
Přestavky	Přerov	ČSSD, KSČM	22/28,20
Žákovice	Přerov	ČSSD, Nezávislí starostové pro kraj	14/25,45



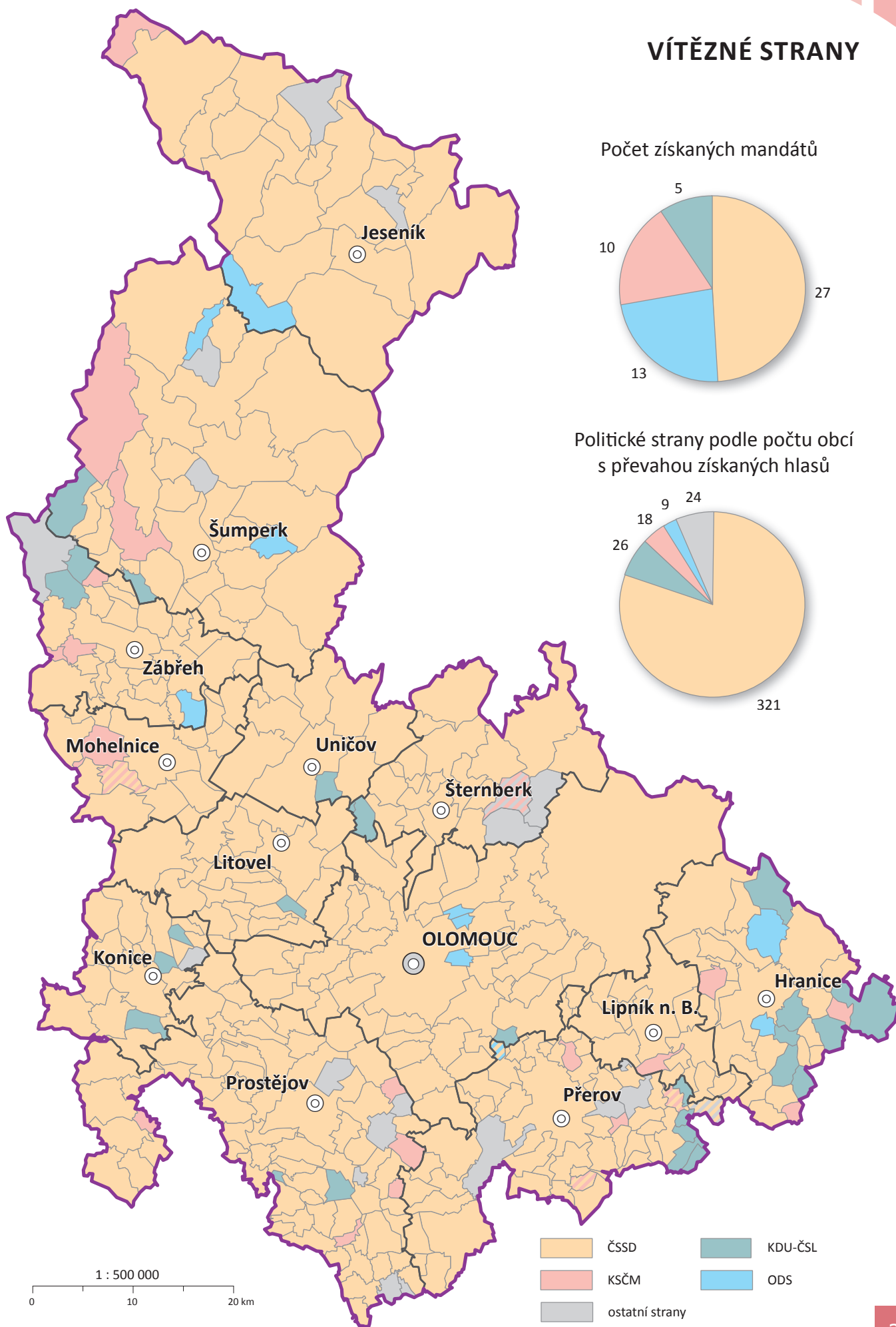
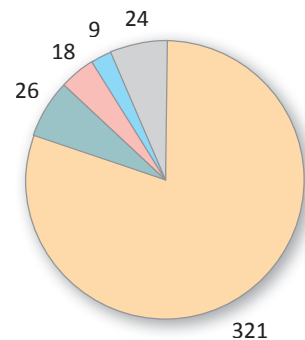
Obr. 1.6 Volební štáb ČSSD od počátku věřil ve své vítězství. (Foto MAFRA – Luděk Peřina)

VÍTĚZNÉ STRANY

Počet získaných mandátů



Politické strany podle počtu obcí s převahou získaných hlasů



1.7 VOLEBNÍ ÚČAST

Volební účast v krajských volbách v roce 2004 patřila spolu s volbami do Evropského parlamentu k těm nejnižším, pomineme-li volby senátní. Krajských voleb se zúčastnilo pouze 29,6 % voličů. Odhady pro rok 2008 byly podobné, nicméně zejména zásluhou mobilizační kampaně ČSSD se podařilo zájem o volby zvýšit. V tabulce 1.6 je uvedeno, jaká byla volební účast v Olomouckém kraji (OK), na kterém místě se z hlediska této proměnné kraj nacházel, a také kolik činila účast v ČR, a to ve všech třech volebních letech.

Tabulka 1.6 uvádí, že z hlediska zájmu o volby byl Olomoucký kraj v roce 2000 na 7. místě. Volební účast zde byla dokonce o něco vyšší, než činil celorepublikový průměr. V letech 2004 a 2008 tomu bylo již naopak, volební účast zde byla nižší než v ČR a kraj se propadl na 10. místo. V roce 2008 byla volební účast v Olomouckém kraji nejnižší na celé Moravě.

Tab. 1.6 Volební účast v ČR a v Olomouckém kraji (OK)

Rok	ČR	OK	Umístění OK dle volební účasti
2000	33,6	34,2	7
2004	29,6	28,4	10
2008	40,3	38,5	10

Z mapy volební účasti je zřejmé, že vyšší hodnoty jsou spíše na střední Moravě, nižší na Jesenicu a Šumpersku, popřípadě v oblastech bývalých Sudet. Celkem v 48 obcích činila volební účast alespoň 50 %. Nejvíce voličů se k urnám dostavilo v obci Hačky (Prostějovsko), a to 70,45 %. Je to dáno především tím, že v obci má velmi silnou podporu KDU-ČSL. Voliči této strany jsou velmi disciplinovaní. V Radkově Lhotě (Přerovsko) přišlo volit 64,85 % občanů, KDU-ČSL zde má také velmi silnou podporu. Ve Vincencově (Prostějovsko) činila volební účast 63,95 %. Mezi deseti obcemi s nejvyšší volební účastí jich pět leží v okrese Prostějov, čtyři v okrese Přerov a jedna v okrese Šumperk. První obec s nejvyšší volební účastí okresu Olomouc se nachází na 19. místě (Mutkov, 54,29 % hlasujících), v okrese Jeseník to je město Javorník, které je až na 138. místě (42,44 %). Obce s nejvyšším zájmem o volby dokumentuje tabulka 1.7.

Tab. 1.7 Obce s nejvyšší volební účastí 2008

Obec	Okres	Účast	Vítěz
Hačky	Prostějov	70,45	KDU-ČSL
Radkova Lhota	Přerov	64,85	KDU-ČSL
Vincencov	Prostějov	63,95	KDU-ČSL
Radvanice	Přerov	60,42	ČSSD
Záběšň Lhota	Přerov	57,94	ČSSD

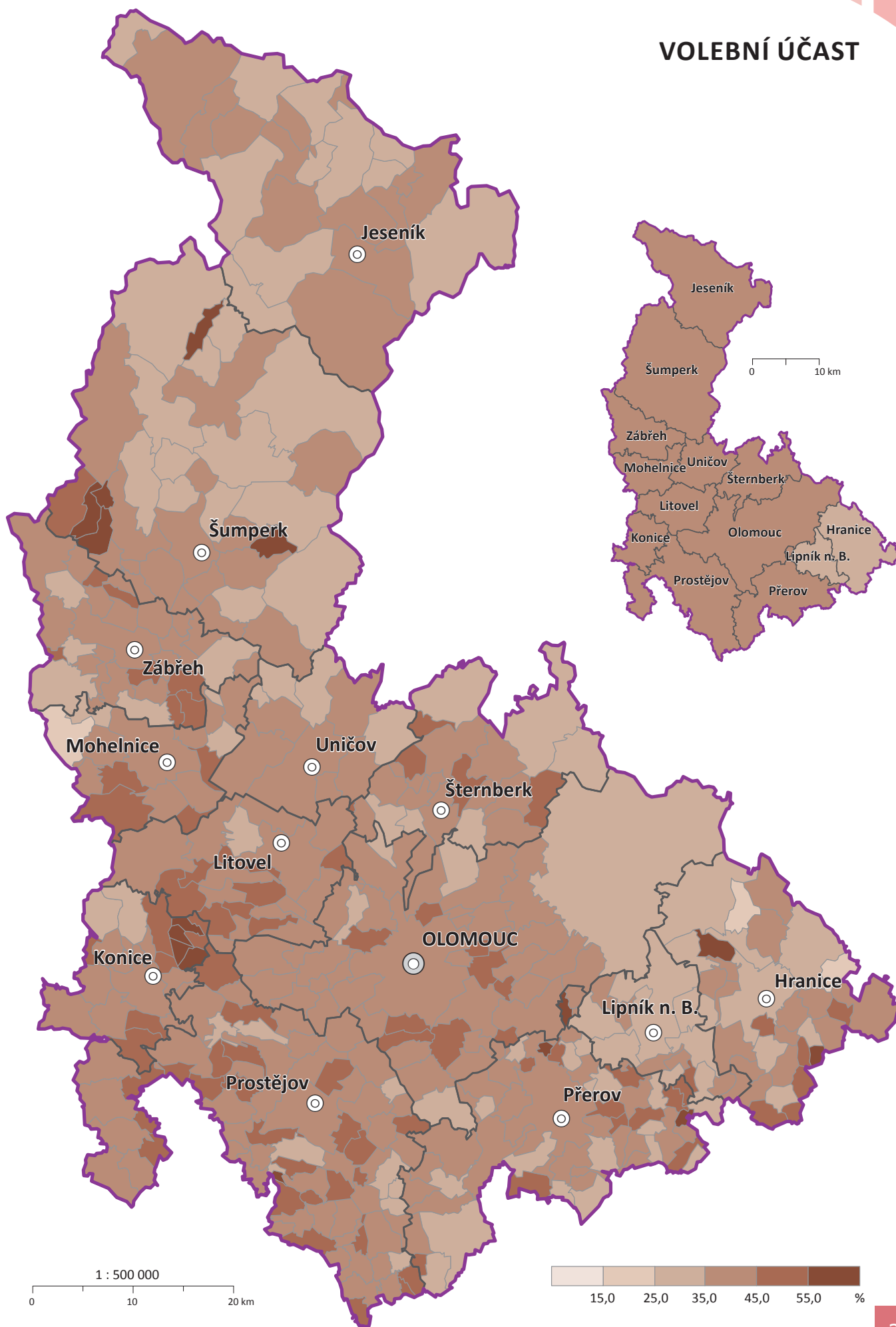
V obci Polom (Přerovsko) projevilo zájem o volby pouze 19,81 % voličů, dvakrát zde zvítězila KSČM, v roce 2008 ČSSD. Velmi nízkou účast zaznamenáváme rovněž v Maletíně (Šumpersko), a to 23,67 %. Třetí obcí, kde volební účast nečinila ani 25 %, jsou Partutovice (Přerovsko). K volbám se dostavilo jen 24,43 % hlasujících. Ve všech třech obcích je účast v krajských volbách pravidelně velmi nízká. Mezi deseti obcemi s nejnižší účastí jich šest leží v okrese Šumperk, tři v okrese Přerov a jedna v okrese Olomouc. Méně než 30 % voličů volilo ve 23 obcích. Tabulka 1.8 znázorňuje pět obcí s nejnižším zájmem o volby.

Tab. 1.8 Obce s nejnižší volební účastí 2008

Obec	Okres	Účast	Vítěz
Polom	Přerov	19,81	ČSSD
Maletín	Šumperk	23,67	ČSSD
Partutovice	Přerov	24,43	ČSSD
Branná	Šumperk	25,91	ČSSD
Hynčina	Šumperk	26,53	ČSSD

Pokud jde o nejvyšší rozdíl ve volební účastí mezi volbami roce 2000 a 2008, ta byla zaznamenána v obci Vernířovice, kde poklesla ze 100 % na 37,35 %. Pokles tedy činí 62,65 % hlasujících. Další výrazné rozdíly v účasti zaznamenáváme v obci Dolní Těšice (18,71 %) a Zámrsky (18,28 %). Naopak nejvíce vzrostl zájem voličů Jívové, a to o 25,46 % hlasujících (ze 17,46 % na 42,92 %). Nejmenší rozdíl zaznamenáváme v obci Bohuslavice na Prostějovsku (0,11 %), v roce 2008 přišlo pouze o osm voličů více než v roce 2000.

VOLEBNÍ ÚČAST



1.8 SHRUTÍ

Krajské volby v roce 2008 byly ovlivněny především volební kampaní ČSSD. Jak jsme uvedli, volby druhého řádu využívají opoziční strany k tomu, aby mobilizovaly nespokojené voliče. Volby tím dostávají charakter jakéhosi referenda o vládě. Podpora vládních stran je z hlediska volebního cyklu nejslabší přibližně v polovině funkčního období. Krajské volby se uskutečnily 17. a 18. října 2008, tedy přibližně dva a čtvrt roku po volbách do Poslanecké sněmovny. O zvolení usilovalo 724 kandidátů, z toho 220 žen (30,39 %). O jeden post zastupitele soupeřilo 13,16 kandidátů.

Sociální demokracie volby pojala přesně v duchu referenda o vládě, tomu byla uzpůsobena celá její kampaň. Ústředním heslem bylo „Změna pro kraj – naděje pro republiku“. Nejsilnější opoziční strana dokázala využít nejistoty občanů, jejich obav a strachu z vládních reforem. Voliči sociální demokracie tak měli poprvé v krajských volbách důvod přijít ČSSD podpořit. Naopak politika vládních stran, především ODS, se projevovala negativně, vládu oslabovaly vnitřní spory, řada velmi vážných afér, kabinet Mirka Topolánka nedokázal některé své kroky vůbec prezentovat, natož obhájit. Voliči ODS se tak cítili zklamáni a neměli důvod pro tuto stranu hlasovat. Stejným způsobem reagovali příznivci Strany zelených a KDU-ČSL. První strana nezískala v krajských volbách žádný mandát, druhá oproti roku 2004 značně oslabil.

V krajských volbách 2008 se projevil trend, jehož počátek byl zaznamenán ve sněmovních volbách 2006. Tehdy zásadním způsobem posílily dvě nejsilnější politické strany, ČSSD a ODS. Média v předvolební kampani reagovala tak, že představovala především čelné politiky těchto dvou stran, čímž vznikl dojem, že se Česká republika ocitá v bipolárním stranickém systému. V tabulce 1.6 je uveden přehled zisků ČSSD a ODS v doposud konaných krajských volbách.

Z tabulky vyplývá, že podíl na získaných hlasech a mandátech obou politických stran vzrůstá. Procentuálně se od roku 2000 jejich podpora zvýšila o více než 20 % a počet mandátů o 164. Výše uvedené

platí i pro výsledky v Olomouckém kraji. ODS se snažila vést regionální kampaň, stavět na výsledcích své práce, mj. slogan jejího lídra zněl „Ostatní nabízí kandidáty, my hejtmana“. Ivan Kosatík se tak snažil zúročit své zkušenosti z hejtmanského postu. Sociální demokracie však lépe využila výchozího postavení opoziční strany a nedala ostatním téměř žádnou šanci. 40% zisk a 27 mandátů, kdy k absolutní většině jí chybělo jediné křeslo v krajském zastupitelstvu, jsou toho důkazem. V Olomouckém kraji uspěly pouze parlamentní strany, ostatní by měly šanci patrně tehdy, pokud by vytvořily jedno větší koaliční uskupení.

Na základě výsledků voleb bylo možné vytvořit několik koalic, nicméně nakonec vyjednávání vyústila ve dvě. ČSSD nechtěla žádným způsobem spolupracovat s KSČM, takže uvažovala o užší spolupráci s KDU-ČSL, nebo s ní a ODS zároveň. Nakonec vznikla krajská rada kopírující spolupráci na olomoucké radnici. Hejtmánem se stal Martin Tesařík (ČSSD) a dohodu o povolební spolupráci uzavřel s lídry KDU-ČSL a ODS. Krajská rada se tak opírá o 42 mandátů z 55. V opozici zůstala samotná KSČM.



Obr. 1.7 Členové Rady Olomouckého kraje pro období 2008–2012.

Tab. 1.9 Podpora ČSSD a ODS v krajských volbách

Strana	2000		2004		2008	
	mandáty	% hlasů	mandáty	% hlasů	mandáty	% hlasů
ČSSD	111	14,66	105	14,03	280	35,85
ODS	185	23,80	291	36,35	180	23,57
Celkem	296	38,46	396	50,38	460	59,42



VOLBY 2004

2.1 PLATNÉ HLASY

V roce 2004 se krajských voleb v Olomouckém kraji zúčastnilo 28,44 % voličů, což je zatím nejméně od roku 2000. Podíl platných hlasů byl 98,60 % hlasujících. Variační rozpětí v případě obvodů obcí s rozšířenou působností činilo 8,26 %, jedná se o rozdíl mezi ORP Konice (33,05 %) a Lipník nad Bečvou (24,79 %). Kromě Konice byla vyšší volební účast, než jakou činil krajský průměr, ještě v Litovli, Mohelnici, Olomouci, Prostějově a Zábřehu.

Tabulka 2.1 rovněž uvádí podporu jednotlivým politickým stranám. Na druhém místě v kraji skončila KSČM se ziskem 21,41 % hlasů. Variační rozpětí mezi jednotlivými ORP činilo 8,0 %. Nejvíce voličů podpořilo KSČM v Mohelnici 25,10 %), nejméně v Olomouci (17,10 %). Kromě Olomouce celokrajského průměru komunisté nedosáhli již jen v Konici a Zábřehu. Vítěznou ODS podpořilo 30,56 % voličů, nejvíce v Olomouci (35,00 %), nejméně v Konici (17,10 %). Variační rozpětí tedy činilo 17,90 % hlasů, což je nejvíce ze všech stran. Oproti roku 2000 zisk ČSSD o něco poklesl, navíc nízká podpora stran v podstatě neumožňovala větší hodnotu variačního rozpětí. Nakonec bylo pouze 6,50 %. KDU-ČSL je stranou s různou regionální podporou, což se týká

rovněž Olomouckého kraje. Zatímco v Konici pro KDU-ČSL hlasovalo 28,60 % občanů, v Jeseníku pouze 11,00 %. Rozpětí tak má hodnotu 17,60 %, čímž se blíží rozpětí, které jsme zjistili u ODS.

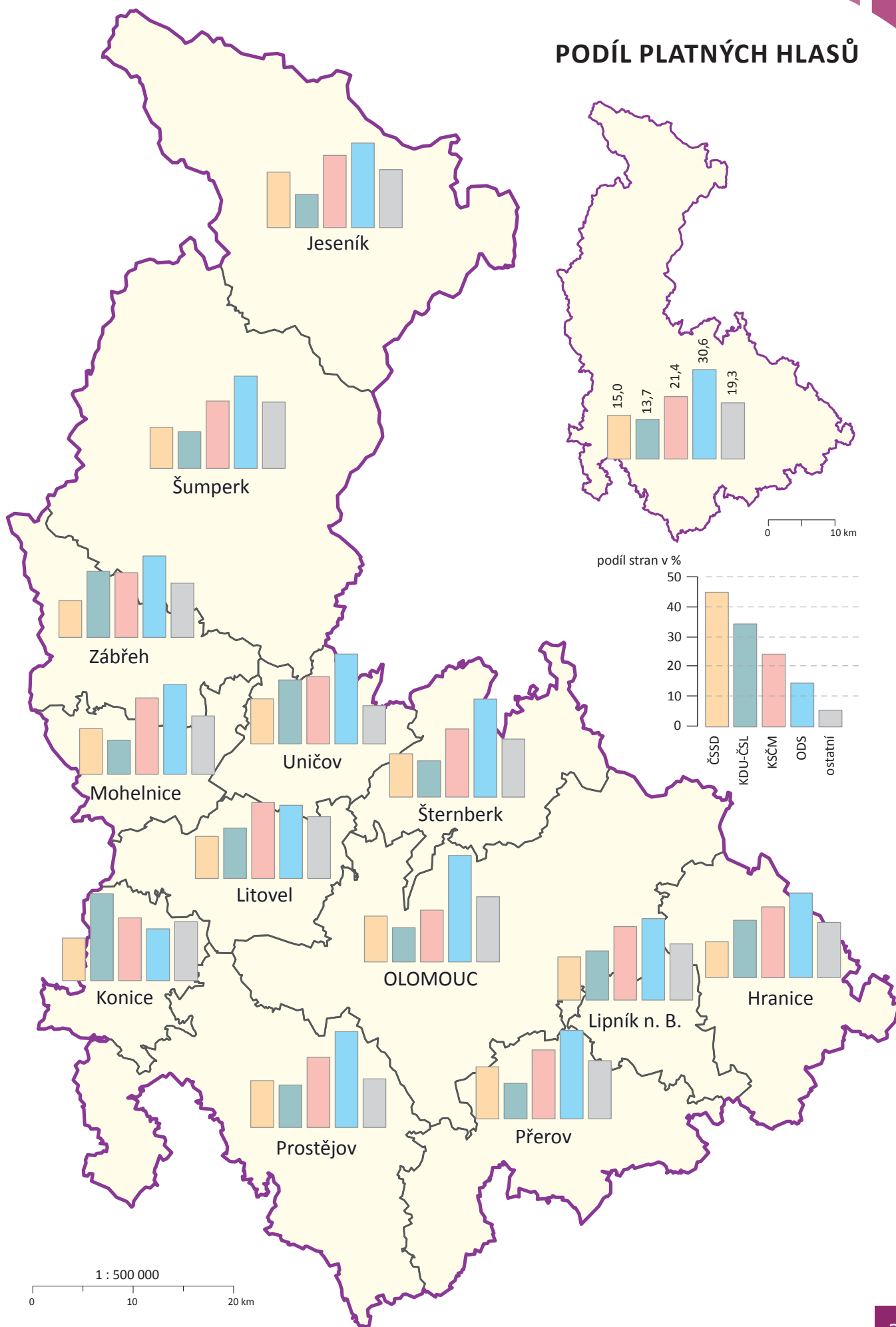


Obr. 2.1 Voleb v roce 2004 se nezúčastnilo ani 30 % občanů. (Foto MAFRA – Luděk Peřina)

Tab. 2.1 Účast a podpora stranám v ORP [%]

Název ORP	Účast	ČSSD	KDU-ČSL	KSČM	ODS	Ostatní
Hranice	25,94	11,80	18,90	23,30	27,80	18,20
Jeseník	26,69	18,30	11,00	23,80	27,80	19,10
Konice	33,05	14,10	28,60	20,70	17,10	19,50
Lipník nad Bečvou	24,79	14,30	16,20	24,20	26,80	18,50
Litovel	28,56	13,90	16,60	25,00	24,10	20,40
Mohelnice	30,54	15,00	11,20	25,10	29,50	19,20
Olomouc	30,43	15,10	11,30	17,10	35,00	21,50
Prostějov	28,90	15,40	14,00	23,10	31,50	16,00
Přerov	27,56	17,20	11,80	22,70	29,10	19,20
Šternberk	25,49	14,28	12,00	22,40	32,20	19,12
Šumperk	27,15	13,54	12,10	22,20	30,30	21,86
Uničov	27,42	14,80	21,00	22,10	29,50	12,60
Zábřeh	30,82	12,20	21,80	21,30	26,80	17,90

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ



2.2 VOLEBNÍ VÝSLEDKY ČSSD

Krajské volby 2004 skončily pro ČSSD absolutním nezdarem, a to jak na celorepublikové, tak na krajské úrovni. Strana si oproti roku 2000 ještě více pohoršila. O osudu voleb se rozhodovalo opět na celostátní úrovni, nyní možná s ještě větší intenzitou než před čtyřmi lety. V létě sociální demokraté na místě premiéra po neúspěšných volbách do Evropského parlamentu vystřídali Vladimíra Špidlu Stanislavem Grossem, nicméně za pár měsíců se nemohlo podařit změnit celkové vnímání strany na veřejnosti. Na novém předsedovi byla postavena celá kampaň, ale ani to nepomohlo. Jeho billboardové slogany „Jsem sociální demokrat“ a „Myslím to upřímně“ se staly spíše parodií než cílenou a přesvědčovací kampaní. V ČSSD se navíc odehrával silný personální střet, strana působila nejednotně, což voliči dobře vnímali. Její největší konkurent, ODS, již v té době měl zhruba rok nové stranické vedení, které se připravovalo na parlamentní volby 2006.



Obr. 2.2 ČSSD k lepšímu výsledku ve volbách nepomohla ani výměna lídra strany. (Foto MAFRA – Luděk Peřina)

Sociální demokracie v Olomouckém kraji získala 10 mandátů, což znamená pouze o jeden více, než měla poslední úspěšná KDU-ČSL. Ani napodruhé se jí nepodařilo vstoupit do krajské koalice, spolu s KSČM zůstala v opozici. Procentuálně sociální demokracii podpořilo dvakrát méně voličů (15,02 %) než vítěznou ODS. Takto nízký výsledek měl vliv i na podporu v jednotlivých obcích. V sedmi obcích nezískala strana žádný hlas (Mutkov, Nelešovice, Ochoz, Srbce, Suchonice, Šléglov, Vincencov), ve směr se jednalo o velmi malá sídla, v největší z nich (Suchonice) nežije více než dvě stě obyvatel (182).

Pouze ve třech obcích ji podpořilo přes 35 % voličů, a to v Zabeštní Lhotě u Přerova (42,6 %), ve Vidnavě na Jesenicku (40,4 %) a ve Vikanticích na Šumpersku. V posledně zmíněné obci činila voleb-

ní účast necelých 12 % voličů, takže když z osmi platných hlasů ČSSD obdržela tři, znamenalo to procentuální podporu 37,5 % hlasů. V dalších třech obcích oslovila alespoň 30 % voličů (Kojetín, Černá Voda, Polkovice). Celkově nižší podpora pro stranu se přirozeně projevuje i ve výčtu obcí s nejlepšími výsledky pro ČSSD. Těchto obcí je méně, například ve srovnání s rokem 2008, a nejvyšší hodnoty také zaostávají. V žádné obci nehlasovalo pro ČSSD více než 50 % voličů.

Tab. 2.2 Muži a ženy na kandidátkách ČSSD do 10. místa

Rok	Muži	Ženy	Žena na nejvyšší pozici	% žen na kandidátce
2000	10	0	19. místo	18,64
2004	10	0	19. místo	16,67
2008	8	2	6. místo	28,33

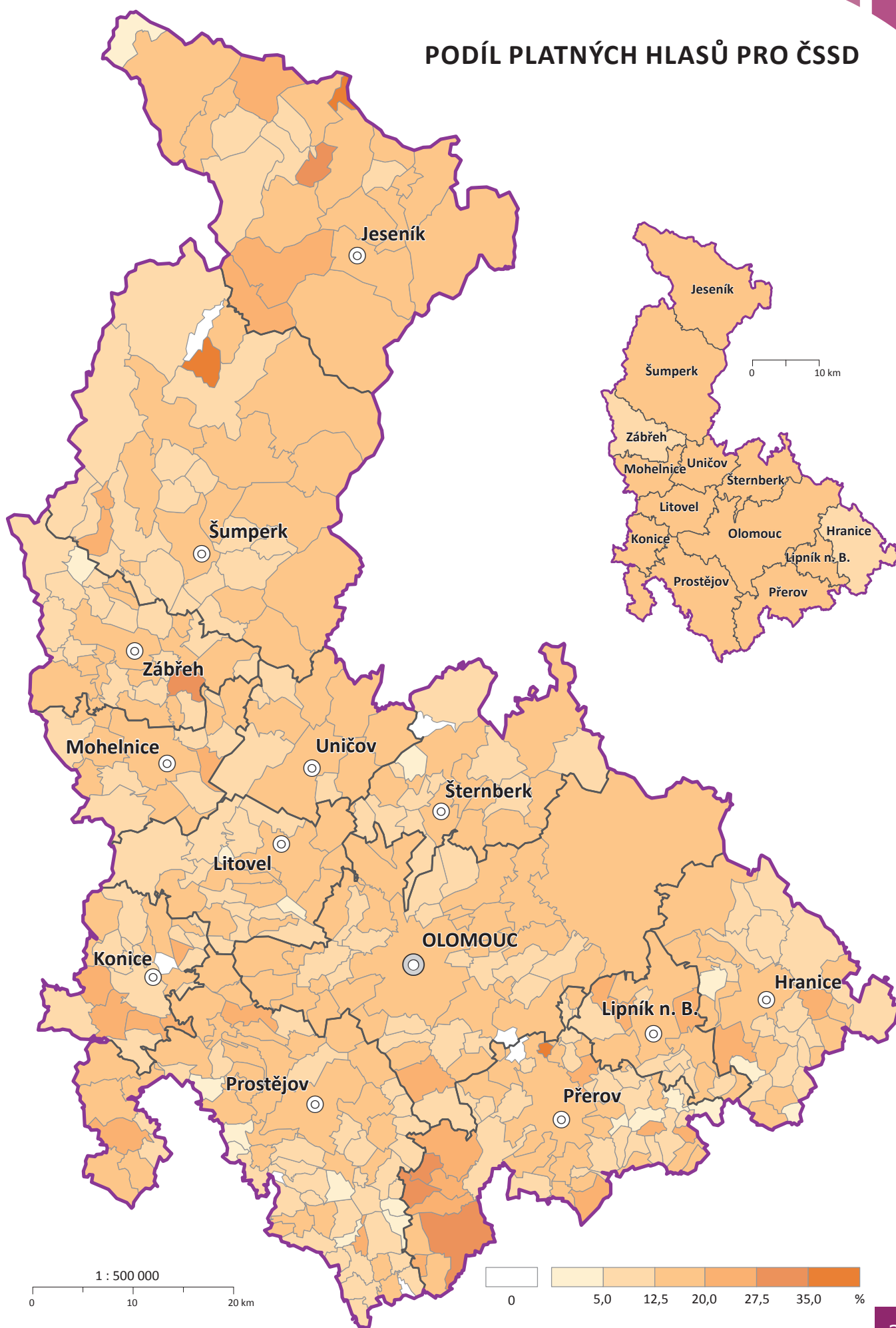
Pokud byla ČSSD ve vládě, zakládala si na genderové rovnosti. Z tabulky 2.2 vyplývá, že naprostou většinu kandidátů tvoří muži, disproporce je patrná především v letech 2000 a 2004. Žádná žena nekandidovala do 10. místa a jejich celkové zastoupení na kandidátní listině nečinilo ani 20 %. Situace se zlepšila až v roce 2008, kdy se mezi prvních deset kandidátů probojovaly v primárních volbách dvě ženy. Celkové procento kandidátek se blížilo 30 %.

Z výsledků všech 27 měst vyplývá, že ČSSD zvítězila v jediném, a to ve výše zmíněném Kojetíně (30,58 % hlasů), přičemž 60,98 % preferenčních hlasů zde získal starosta města Mojmir Haupt. Když se v roce 2002 uskutečnily v Kojetíně komunální volby, také v nich zvítězila jednoznačně ČSSD, a to s podporou 34,02 % voličů. V roce 2006 se konaly volby do Poslanecké sněmovny PČR, v Kojetíně byly pro ČSSD opět vítězné. Sociální demokraté oslovili 35,55 % občanů. Z údajů vyplývá, že Kojetín je typickou baštou sociální demokracie, přičemž v krajských volbách zde strana překonala dvojnásobně svůj krajský zisk, a to zejména díky popularitě Mojmiru Haupta.

Ve většině měst ČSSD podlehla svému levicovému konkurentovi KSČM. Pokud vezmeme v potaz pouze někdejší okresní města, pak se ČSSD těšila nejmenší důvěře v Šumperku (15,35 %), největší pak v Jeseníku (18,97 %). Rovněž v Jeseníku byl podle preferenčních hlasů upřednostňován jeho starosta Jiří Krátký (48,5 %).

Jak je patrné z mapy, v případě ČSSD převládaly světlejší odstíny, regionální rozdíly byly velmi malé, což ovlivnila samozřejmě nízká podpora ČSSD v celém kraji.

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ PRO ČSSD



2.3 VOLEBNÍ VÝSLEDKY KDU-ČSL

V roce 2004 sestavila KDU-ČSL pro volby v Olomouckém kraji samostatnou kandidátku, zatímco před čtyřmi lety zvítězila spolu s dalšími třemi subjekty v rámci tzv. Čtyřkoalice. Ačkoliv strana skončila na čtvrtém místě a jako poslední subjekt pronikla do krajského zastupitelstva, rozdíl mezi ní a třetí ČSSD činil pouze 1 880 hlasů, což představovalo jeden mandát. I když byla KDU-ČSL v roce 2004 rovněž vládní stranou, nebyla její účast na vládě vnímána negativně, jako tomu bylo u ČSSD, která nesla za kabinet hlavní odpovědnost. V době konání krajských voleb byli křesťanští demokraté konsolidovanou stranou, přibližně rok v jejich čele stál Miroslav Kalousek, který se navíc vůči svému vládnímu partnerovi ČSSD vymezoval a směřoval k budoucí možné koalici s ODS.

Křesťanské demokraty v Olomouckém kraji volilo 13,72 % voličů, získala devět mandátů a spolu s vítěznou ODS utvořila krajskou radu. Před čtyřmi lety obdržela v rámci Čtyřkoalice sedm mandátů, procentuální zisk Čtyřkoalice představoval pátou nejlepší pozici v rámci ČR. Z mapy vidíme, že strana nemá v kraji rovnoměrně rozloženou volební podporu. Ohniska této podpory nalezneme zejména na Jesenicku, Zábřežsku, Prostějovsku, Uničovsku a Hranicku. Někdejší hejtman Jan Březina (v letech 2000–2004), který se stal červnu 2004 evropským poslancem, kandidoval až na 13. místě. Přesto jeho popularita byla taková, že jako jediný politik v kraji získal potřebný počet přednostních hlasů, aby postoupil na kandidátce. Přeskočil rovněž lídra kandidátky Pavla Horáka. Práci v krajské radě se však kvůli zaneprázdnění věnovat nechtěl.

V několika obcích KDU-ČSL dostala důvěru více než 50 % voličů, nejvíce tomu bylo v Dubčanech (62,06 %), dále pak v Zámrcích (54,54 %), Želechovicích (53,57 %), Suchdole (52,40 %) či v Rouském (50,94 %). Jedná se o tradiční bašty KDU-ČSL, například v Dubčanech KDU-ČSL v komunálních volbách 2002 získala 77,96 % hlasů, ve volbách do Evropského parlamentu 2004 50,84 % a ve sněmovních volbách o dva roky později 38,18 % hlasů. V obci Zámrsky ve sněmovních volbách 2006 překonala celostátní zisk čtyřnásobně (29,41 % hlasů) a v komunálních volbách obdržela dokonce 100 % hlasů (při 57% účasti), jelikož zde neměla žádnou protikandidátku. Pouze ve čtyřech malých obcích nezískala strana žádný hlas, a to ve Šléglově (odevzdáno celkem 12 platných hlasů), Čelechovicích (25), Polomu (30) a Vikanticích (8).

Nejmenší podporou z někdejších okresních měst disponovala KDU-ČSL v Jeseníku (6,83 %) a Šumperku (7,68 %), procentuálně největší podporu měla v Olomouci (9,24 %). V krajském mē-

tě hrála důležitou roli dlouhodobá obliba strany i význam místních kandidátů, protože někteří jsou známí z lokální politiky (například lídr Pavel Horák byl náměstkem primátora). Pokud náš pohled rozšíříme na všechna města Olomouckého kraje, pak více než třetinu voličů oslovila KDU-ČSL ve Velké Bystrici (33,75 % hlasů). V tomto městě, kde žijí přibližně tři tisíce obyvatel, dosahují křesťanští demokraté tradičně dobrých výsledků, přičemž k jejich úspěchu pomohl vliv místních kandidátů. Tehdejší místostarosta obce Zdeněk Lakomý, který kandidoval na druhém místě, zde získal 83 %, jeho kolega Ivo Slavotínek (16. místo) téměř 51 % přednostních hlasů. Přibližně čtvrtinu voličů získali křesťanští demokraté ve Štítech (24,7 %). Vliv místních kandidátů se potvrdil i v dalších obcích a městech (Konice, Uničov) a spolu s mírou religiozity v populaci je zásadní proměnnou, která ovlivňuje u KDU-ČSL její volební úspěšnost.

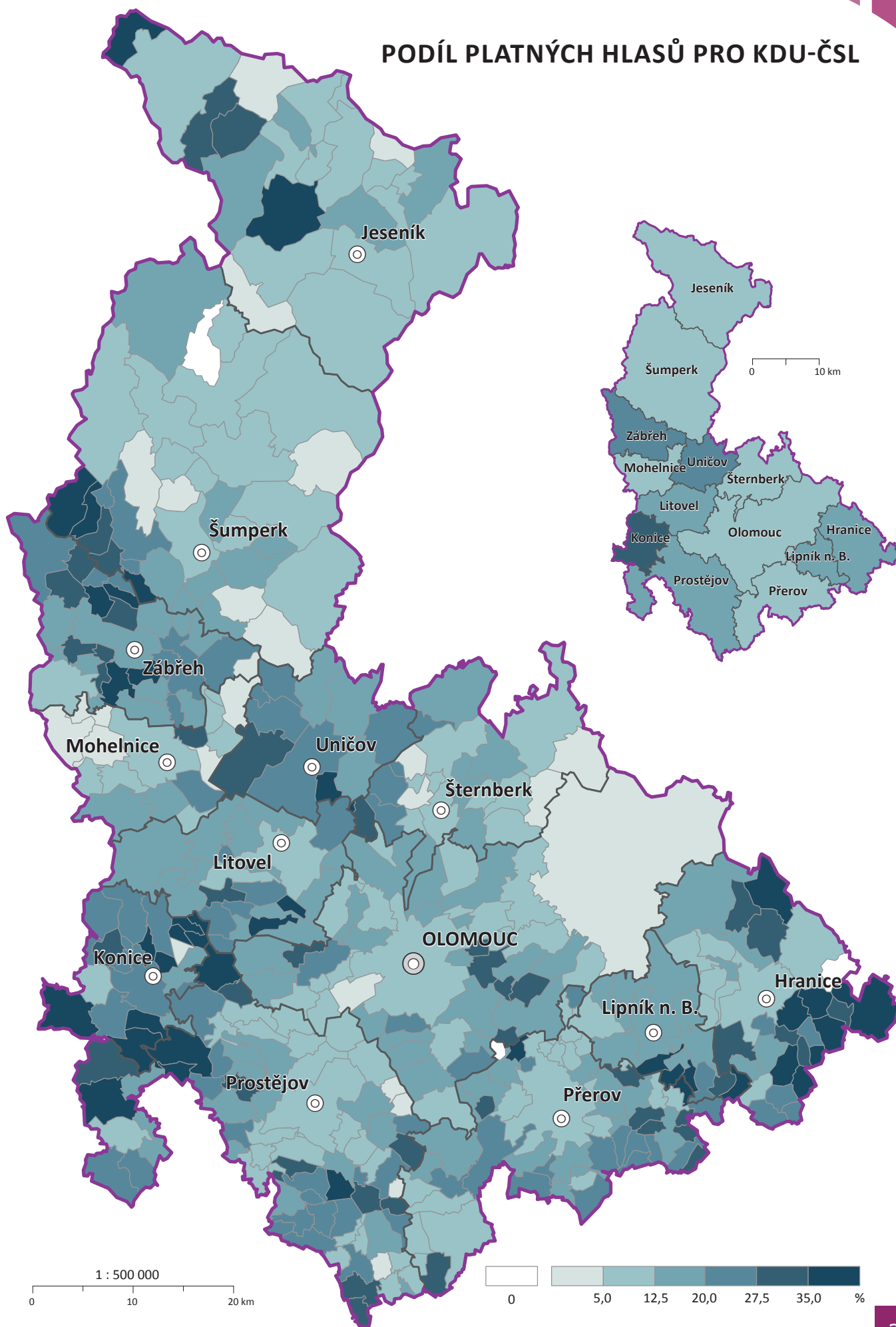
Tabulka 2.3 uvádí, jaký prostor a šanci nabízí KDU-ČSL ženám ve srovnání s muži na kandidátkách do krajských voleb do 10. místa, pro tuto stranu za určitých okolností ještě volitelného místa.

Tab. 2.3 Počet mužů a žen na kandidátkách KDU-ČSL

Rok	Muži	Ženy	Žena na nejvyšší pozici	% žen na kandidátce
2000	7	3	4. místo	20,34
2004	7	3	4. místo	25,00
2008	9	1	2. místo	23,33

Procentuální zastoupení žen bylo vždy nad 20 %, reálná šance žen stát se zastupitelkami byla vyšší v letech 2000 a 2004 než v roce 2008, tehdy kandidovala v první desítce jediná žena, náměstkyně hejtmána Jitka Chalánková. V roce 2004 měla KDU-ČSL nejvíce zastupitelek, a to třetinu, protože z devíti mandátů patřily tři ženám.

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ PRO KDU-ČSL



2.4 VOLEBNÍ VÝSLEDKY KSČM

Druhá nejsilnější strana voleb, KSČM, disponuje pevným voličským jádrem a dokáže těžit především z nižšího voličského zájmu. Komunističtí voliči jsou totiž velmi disciplinovaní a chodí stranu podporovat ve všech druzích voleb. V roce 2004 obdržela KSČM 30 999 platných hlasů, což představuje 21,41 % hlasů (volební účast činila 28,44 %). To je přibližně stejný výsledek jako v roce 2000, kdy ji procentuálně podpořilo 21,5 % voličů. V absolutních číslech jich bylo ale o pět tisíc více (36 051), přičemž voleb se zúčastnilo 34,19 % hlasujících. Celorepublikově KSČM jako hlavní soupeř ČSSD využívala krize, v níž se hlavní vládní strana nacházela. Proto ji s přehledem porazila jak v evropských, tak i v krajských volbách. V Olomouckém kraji obdržela celkem 15 mandátů a byla tak nejsilnějším opozičním subjektem.

Nejdříve se zaměříme na z hlediska KSČM neúspěšné obce. Nezískala žádný hlas v jediné obci, v Dolních Těšicích (žije zde 36 obyvatel). Nebyl jí určen ani jeden z celkových 19 platných, které zde byly odevzdány. Jediný volič ji preferoval v obci Janoušov na Šumpersku, ale i tam bylo odevzdáno pouze 22 platných hlasů. Dva občané volili KSČM v obcích Nelešovice a Radkovy, tři v Bílsku a Rouském. Na opačném pólu se nachází obec Srbce (Prostějovsko), kde z 12 hlasů KSČM získala 9, což znamená 75 % podporu (v evropských volbách zde KSČM získala 10 hlasů). Strana oslovila více než polovinu voličů v obcích Mírov (56,9 %), Polom (56,7 %, spolu s ČSSD levice získala 86,7 % hlasů), Krchleby (54,1 %), Domašov nad Bystřicí (51,7 %) a Norberčany (51,5 %). Vesměs se jedná o obce, které jsou pro KSČM tradičně úspěšné i v ostatních druzích voleb. Podíváme-li se na mapu, nejtmaší barevné odstíny, které označují podporu více než 35 %, se nacházejí zejména v menších obcích na Jesenícku, Šumpersku, na jihu Prostějovska, okolí Libavé a některých obcích Přerovska. Jedná se o socioekonomicky specifické oblasti, které nahrávají spíše levicovým než liberálním subjektům (vyšší nezaměstnanost, nižší průměrné mzdy, vesnické oblasti atd.).

Tabulka 2.4 ukazuje, jaký prostor a šanci nabízí KSČM ženám ve srovnání s muži na kandidátkách do krajských voleb do 10. místa.

Tab. 2.4 Počet mužů a žen na kandidátkách KSČM

Rok	Muži	Ženy	Žena na nejvyšší pozici	% žen na kandidátce
2000	10	0	19. místo	18,64
2004	10	0	19. místo	16,67
2008	8	2	6. místo	28,33

Šance žen uspět v krajských volbách u KSČM není nijak velká, zvláště patrné je to v letech 2000 a 2004, kdy pouze každou desátou pozici zaujímala žena. V roce 2000 byla dokonce první desítka vyhrazena jen mužům. Situace se poněkud zlepšila až v roce 2008, kdy již z druhé pozice kandidovala Miroslava Vlčková a zastoupení žen se zdvojnásobilo na přibližně čtvrtinu. Přesto mnohem větší příležitost pro realizaci v politice KSČM poskytuje mužům.

Z pohledu úspěšnosti strany ve městech, komunisté dominovali v Moravském Berouně (31,3 %), jehož obyvatelstvo má stejnou historii i podobné demografické ukazatele jako blízký výše zmíněný Domašov nad Bystřicí či Norberčany. Nejméně hlasů získali ve Velké Bystřici (11,1 %), kde zvítězila KDU-ČSL. Z bývalých okresních měst měla KSČM tradičně nejnižší podporu v Olomouci (15,7 %), nejvyšší pak v sousedním Přerově 22,78 % hlasů, přičemž ČSSD předstihla o pět procent a za vítěznou ODS zaostala o deset procent. Nejvíce preferenčních hlasů v Přerově obdrželi lokální politik a senátorský kandidát Josef Nekl a poslanec Ladislav Mlčák. Tabulka 2.5 přibližuje zisky KSČM v Přerově, a to v různých druzích voleb. Z tabulky vyplývá, že se jedná o tradiční baštu strany, ve srovnání s údaji za ČR se jedná vždy o nadprůměrné výsledky.

Tab. 2.5 Podpora KSČM v obci Přerov

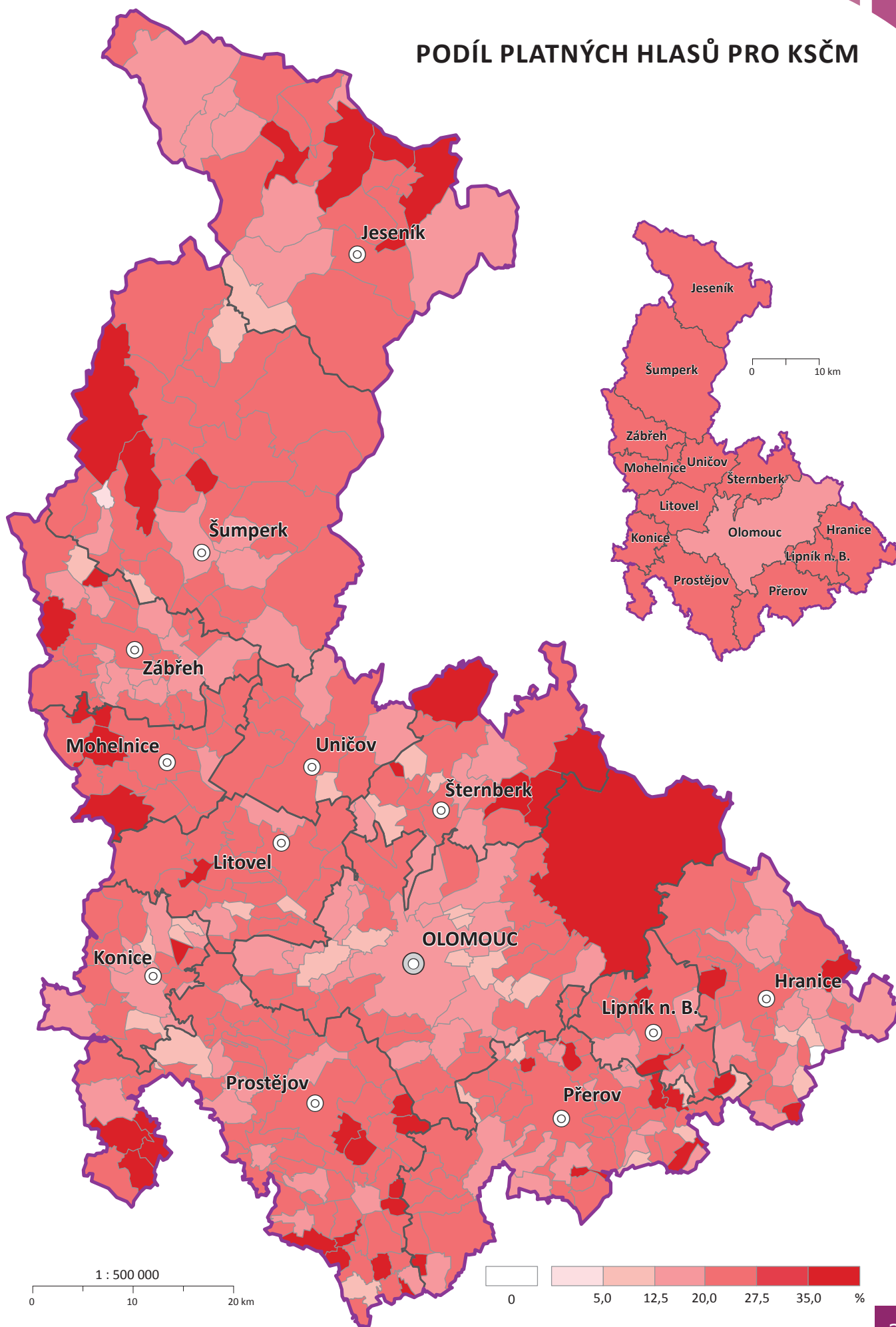
Volby	Hlasy (%)	Hlasy (počet)
2004 (kraj)	22,78	2 427
2006 (PS)	13,52	3 278
2006 (obce)	17,33	*
2008 (kraj)	17,04	2 343

* nelze zjistit, protože počet hlasů závisí na velikosti zastupitelstva

KSČM porazila sociální demokraty ve všech městech, kromě dvou. Prvním je Kojetín, druhým krajské město Olomouc. V něm ovšem rozdíl mezi oběma subjekty činil necelých sto hlasů.

KSČM vedl do krajských voleb vždy Alexander Černý, přednostní hlasy mu přidělované mají sestupnou tendenci, v roce 2000 to bylo 11,7 %, v roce 2004 8,5 % a v roce 2008 7,9 % hlasů.

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ PRO KSČM



2.5 VOLEBNÍ VÝSLEDKY ODS

Jednoznačným vítězem krajských voleb se v roce 2004 stala ODS. Její předseda Mírek Topolánek účinně mobilizoval voliče a volby pojal jako referendum o vládě. ČSSD na tuto kampaň nedokázala zareagovat a její vnitřní rozepře a neobliba na veřejnosti jí to ani neumožňovaly. ODS zvítězila ve 12 krajích ze 13, v Olomouckém se poprvé a zatím naposled dostala nad 30% hranici (30,56 % hlasů). Celkem 44 229 voličů znamenalo po přepočtu 21 mandátů, spolu s 9 mandáty KDU-ČSL občanskí demokraté uzavřeli pohodlnou většinovou koalici. Vítězství bylo jednoznačné rovněž tím, že ODS neměla ve svém ideovém spektru silného protivníka, jakým byla před čtyřmi lety Čtyřkoalice.



Obr. 2.3 Nebývalá jednota ODS vedla k drtivému vítězství.

Z mapy jsou patrná hlavní ohniska podpory strany: zejména v okolí větších měst, tzn. Olomouce, Prostějova, Šumperka či Šternberka. Z hlediska všech 27 měst kraje byla procentuálně ODS nejúspěšnější v Javorníku (38,5 % hlasů), nejméně voličů oslovila v Konici (22,2 % hlasů). Zajímavé je, že tato podpora v Konici, byť s nepatrným rozdílem pěti hlasů, ODS stačila k vítězství. V bývalých okresních městech ODS procentuálně dominovala v Prostějově (36,85 % hlasů) a Olomouci (36,6 % hlasů), zatímco nejmenší podpoře se těšila v Přerově, kde ji volilo 32,4 % občanů. I to byl ale v rámci kraje nadprůměrný výsledek. V tabulce je znázorněna podpora občanských demokratů v Prostějově, a to v různých volbách. Z ní vyplývá, že Prostějov je volební baštou této strany, respektive má potenciál jí být.

Tab. 2.6 Podpora ODS v obci Prostějov

Volby	Hlasy (%)	Hlasy (počet)
2004 (kraj)	36,85	3 970
2006 (PS)	34,96	8 595
2006 (obce)	35,68	–
2008 (kraj)	22,70	3 207

Jediným větším vychýlením ze značné podpory ODS v Prostějově jsou krajské volby 2008, což ale bylo zapříčiněno neoblíbou vlády Mirka Topolánka. I tak se ale straně podařilo překonat hranici tří tisíc hlasů.

Přes tehdejší mimořádnou popularitu ODS nedokázala oslovit žádného voliče ve třech malých obcích, Srbce (Prostějovsko), Vikantice a Šléglov, dva občané ji volili v obcích Kladky, Hlinsko a Polom, tři ve Slavětíně. Naopak v několika případech se jí podařilo dosáhnout 50% hranice. V obci Smržice stranu volilo 51,5 % občanů (zisk 201 hlasů z 390), zde je strana úspěšná i na lokální úrovni. V krajských volbách místní politička Hana Lebedová získala 58,2 % přednostních hlasů. Výrazně ODS uspěla v Ústíně (50,50 %), Bystrovanech (50,00 %) a Tověři (50,00 %), tedy v obcích kolem Olomouce (viz text ODS 2008). Výrazný výsledek byl zaznamenán rovněž v tradiční baště strany v Ostružné (45,94 %), Radvanicích (44,11 %) a Věrovanech (44,1 %). Více než 40 % voličů oslovila ODS v celkem 15 obcích. ODS zvítězila ve 148 obcích z necelých 400. Ukázalo se tak, že nedisponuje pouze městským voličstvem. Vyšší volební zisky však byly zapříčiněny i tím, že voliči ČSSD nepřišli k volbám, což ODS pomohlo k tam razantnímu vítězství.

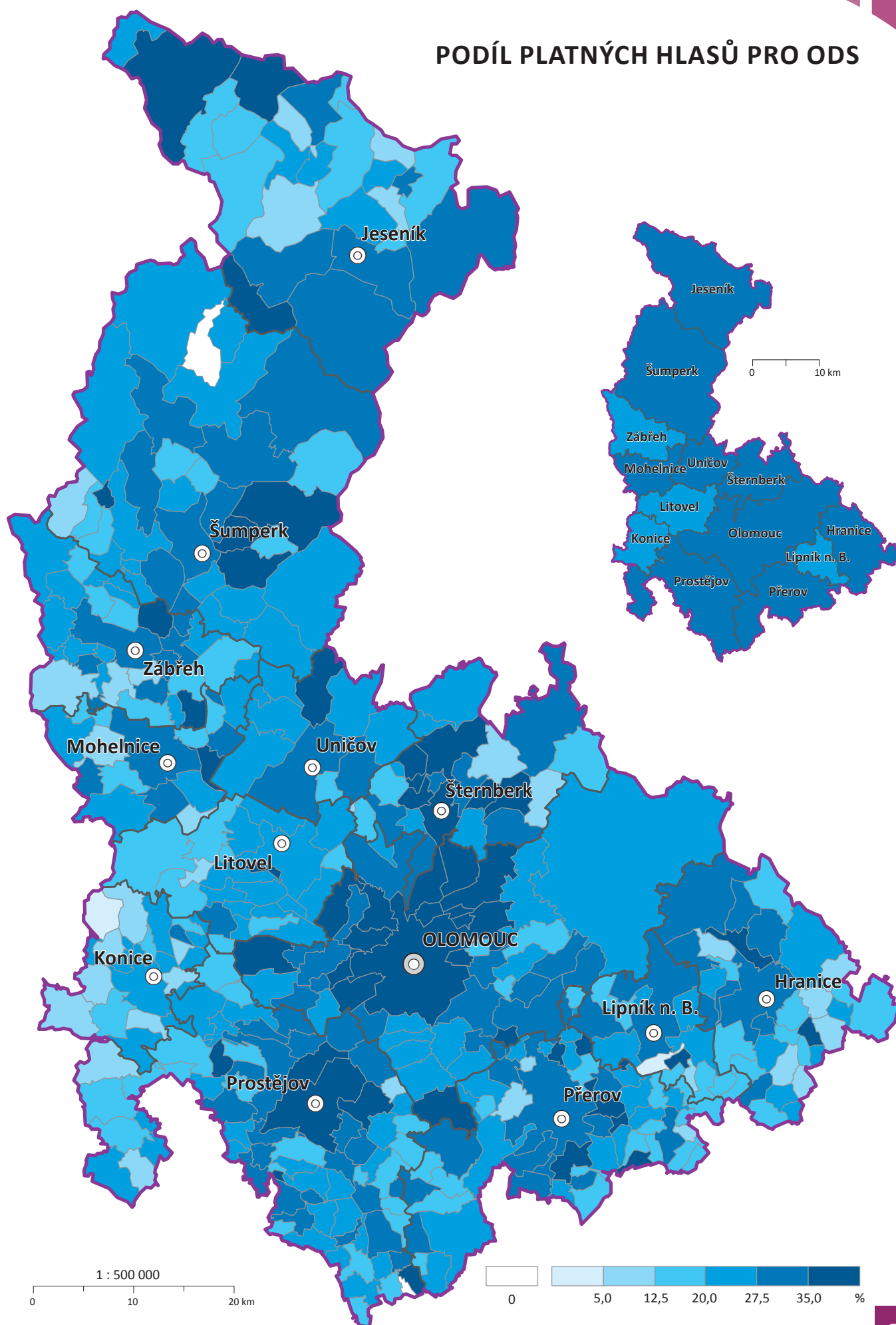
ODS vedl do krajských voleb stálý lídr Ivan Kosatík. Jeho obliba u voličů strany se neustále zvyšovala. V roce 2000 obdržel 8,56 %, v roce 2004 9,65 % a v roce 2008 12,84 % preferenčních hlasů. Procentuální posun je patrný především mezi roky 2004 a 2008, na což měla vliv skutečnost, že Ivan Kosatík byl hejtmanem. Tato funkce mu pomohla k větší popularitě, navíc ve své funkci neučinil žádnou větší politickou chybu.

Jaký prostor a šanci nabízí ODS ženám ve srovnání s muži na kandidátkách do krajských voleb do 10. místa, znázorňuje tabulka 2.7, ze které jednoznačně vyplývá, že šance kandidátek ODS uspět je minimální. Strana jim nenabízí patřičný prostor a v roce 2004 jim poskytla pouze 8 % zastoupení. To konkrétně znamená, že za ODS kandidovalo pouze pět žen. Do první desítky se v žádných volbách nedostala více než jedna žena, v roce 2000 dokonce vůbec žádná.

Tab. 2.7 Počet mužů a žen na kandidátkách ODS

Rok	Muži	Ženy	Žena na nejvyšší pozici	% žen na kandidátce
2000	10	0	13. místo	13,34
2004	9	1	3. místo	8,33
2008	9	1	7. místo	16,67

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ PRO ODS



2.6 VÍTĚZNÉ STRANY

V krajských volbách 2004 sice vyhrála ODS, ale nebylo to tak razantní vítězství, jakého se dostalo sociální demokracii v roce 2008. Ta totiž zvítězila v 321 obcích, zatímco ODS pouze v 148 obcích, což je 37,4 % všech obcí Olomouckého kraje. Připomeňme si, že sociální demokracii se v roce 2008 podařilo zvítězit v 81 % obcí kraje. Díky úspěchu v menších obcích se s nepříliš velkým odstupem za ODS umístila KSČM, která zvítězila ve 130 obcích. KDU-ČSL vyhrála v 86 obcích a sociální demokracie v pouhých deseti obcích (Brodek u Konice, Černá Voda, Hrabová, Jezernice, Kojetín, Stražisko, Uhřičice, Vidnava, Vikantice a Záběštní Lhota). Jiné než uvedené parlamentní strany obsadily první místa v 16 obcích, konkrétně jednou to byla US-DEU, desetkrát hnutí Nezávislí (stejně jako ČSSD), čtyřikrát SNK sdružení nezávislých a jednou Strana pro otevřenou společnost.



Obr. 2.4 Ivan Kosatík se snažil upoutat voliče sloganem, který měl zvýšit prestiž Olomouckého kraje.

Tab. 2.8 Obce s více vítěznými stranami

Obec	Okres	Vítězné strany	Počet hlasů/ procenta
Hraničné Petrovice	Olomouc	KSČM, ODS	15/37,50
Lazníčky	Přerov	KSČM, ODS	17/29,82
Oplocany	Přerov	ČSSD, KSČM	14/28,57
Přestavky	Přerov	KSČM, ODS	24/27,90
Stará Ves	Přerov	ČSSD, KDU-ČSL	27/24,77
Šléglov	Šumperk	KSČM, US-DEU	4/33,33
Vyšehoří	Šumperk	KDU-ČSL, KSČM	11/25,00

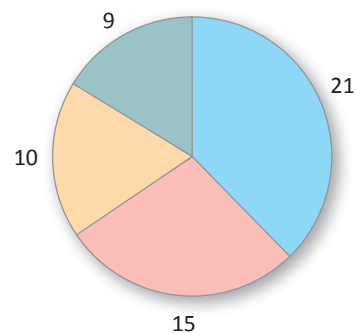
Kromě toho se v dalších sedmi obcích, jak je uvádí tabulka 2.8, podělily o vítězství dvě strany. V šesti obcích na prvním a druhém místě skončila KSČM, zajímavé je, že v některých z uvedených obcí se o vítězství dělily dvě strany také ve volbách v roce 2008 (Hraničné Petrovice, Přestavky). Opět se jednalo o malé obce, kde jsou těsné či shodné výsledky pravidlem.

Při porovnání map vítězných stran v letech 2008 a 2004 je dominance ČSSD v roce 2008 mnohem zřetelnější než ODS v roce 2004. Územní podpora pro ODS převládá zejména v pásu obcí od Jeseníku do Šumperka a v trojúhelníku mezi Olomoucí, Prostějovem a Přerovem. Na hranicích kraje zejména na východě a západě převládají obce, v nichž vyhrála KSČM. Pokud se podíváme na výsledky někdejších okresních měst, pak ve všech pěti zvítězila ODS.

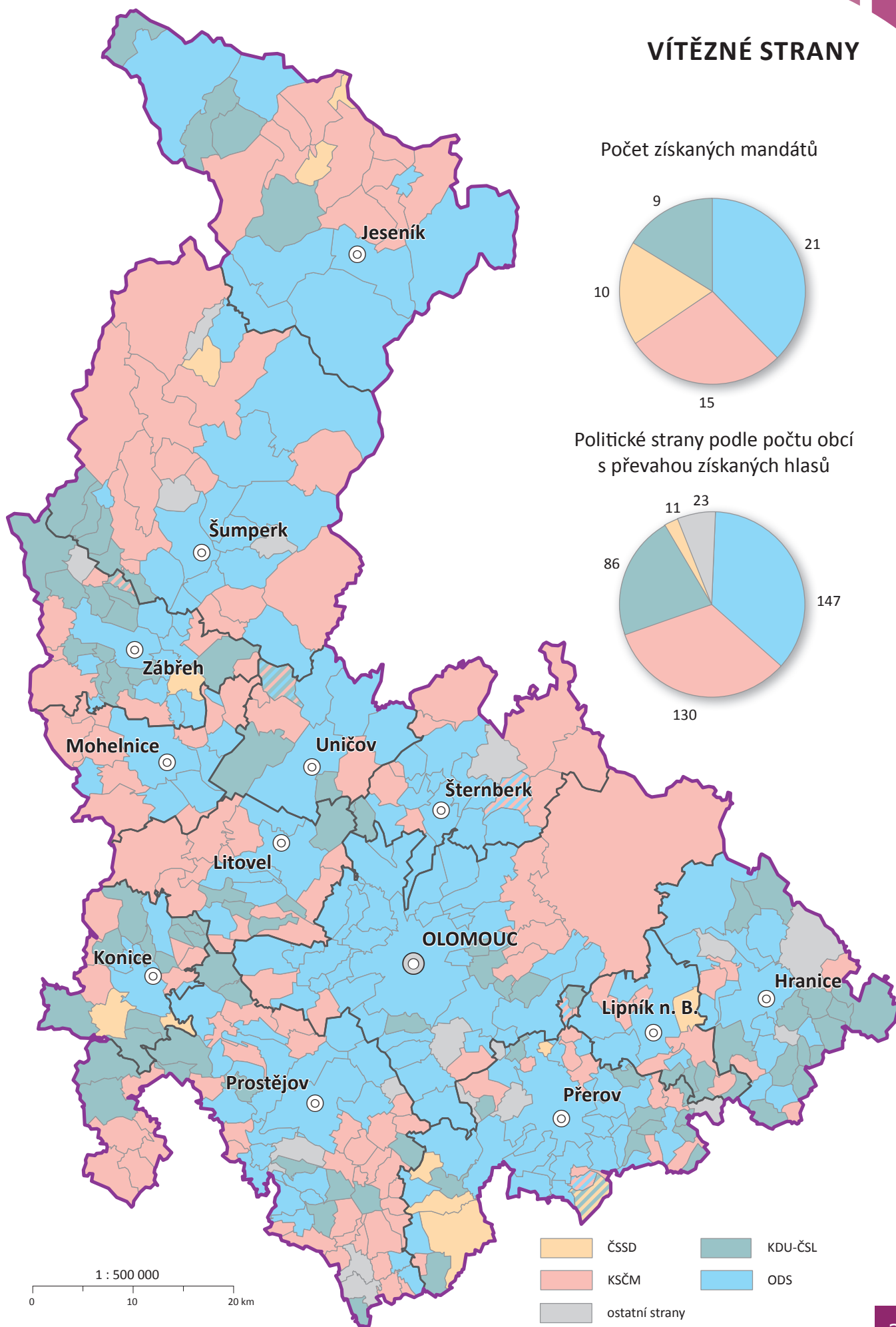
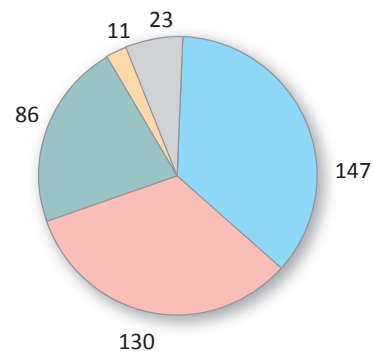
Nejvíce mandátů si po volbách rozdělila ODS, a to 21, což je ale údaj o šest mandátů menší, než na který dosáhla ČSSD v roce 2008. Komunisté po přepočtu hlasů dosáhli na 15 mandátů. ČSSD na 10 mandátů a KDU-ČSL měla 9 zastupitelů. Vznikla tak zřetelná většinová koalice ODS a KDU-ČSL, jež disponovala podporou 30 zastupitelů z 55.

VÍTĚZNÉ STRANY

Počet získaných mandátů



Politické strany podle počtu obcí s převahou získaných hlasů



2.7 VOLEBNÍ ÚČAST

V roce 2004 činila volební účast pouze 29,62 % voličů, v Olomouckém kraji jich přišlo ještě méně, a to 28,44 %. Příčin nezájmu bylo několik. Mnozí voliči nepovažují krajské volby za důležité, proto k nim nechodí. Rada voličů, především ČSSD, vyjadřovala v té době nespokojenost s vládou a neměla důvod sociální demokracii přijít podpořit. Kromě toho se již v červnu 2004 uskutečnily evropské volby, projevit se mohla rovněž únava z hlasování. Jak jsme uvedli, jednoznačným vítězem voleb se stala ODS, jejíž voliči měli důvod k volbám přijít a hlasovat proti vládní politice ČSSD. Naopak podíl voličů ČSSD na volební účasti byl velmi malý, což přirozeně konečný údaj snížilo.

V tabulce 2.9 je uvedeno pět obcí s nejvyšší volební účastí. Nižší zájem o krajské volby se projevil i zde, zatímco v roce 2000 činila nejvyšší volební účast 100 % (Vernířovice) a v roce 2008 hlasovalo 70,45 % voličů (Hačky), v roce 2004 to bylo v Dolních Těšicích pouze 65,52 % hlasujících. V roce 2004 činila volební účast alespoň 50 % pouze v devíti obcích, zatímco v roce 2000 to bylo ve 47 obcích. Mezi 10 obcemi s nejvyšší volební účastí jich pět bylo v okrese Přerov.

Tab. 2.9 Obce s nejvyšší volební účastí 2008

Obec	Okres	Účast	Vítěz
Dolní Těšice	Přerov	65,52	KDU-ČSL
Lhotka	Přerov	65,52	KSČM
Hačky	Prostějov	63,41	KDU-ČSL
Hraběšice	Šumperk	63,10	SNK
Janoušov	Šumperk	62,16	ODS

Stejným způsobem se nižší zájem voličů projevil v kategorii obcí s nejmenší volební účastí. V roce 2000 přišlo nejméně voličů ve Vikanticích (13,16 %) a v roce 2008 v Polomi (19,81 %), v roce 2004 to bylo opět ve Vikanticích, ale zájem voličů o hlasování poklesl až na 11,59 %. Volební účasti 30 % nebylo dosaženo celkem ve 222 obcích, tedy ve většině obcí kraje. Tento údaj opět dokumentuje nezájem o krajské volby 2004, protože například v roce 2008 takových obcí bylo pouze 23. Mezi deseti obcemi s nejnižší volební účastí jich nejvíce bylo v okrese Přerov, celkem čtyři.

Tab. 2.10 Obce s nejvyšší volební účastí 2008

Obec	Okres	Účast	Vítěz
Vikantice	Šumperk	11,59	ČSSD
Srbce	Prostějov	14,63	KSČM
Polom	Přerov	14,63	KSČM
Radvanice	Přerov	15,38	ODS
Libavá	Olomouc	15,47	KSČM

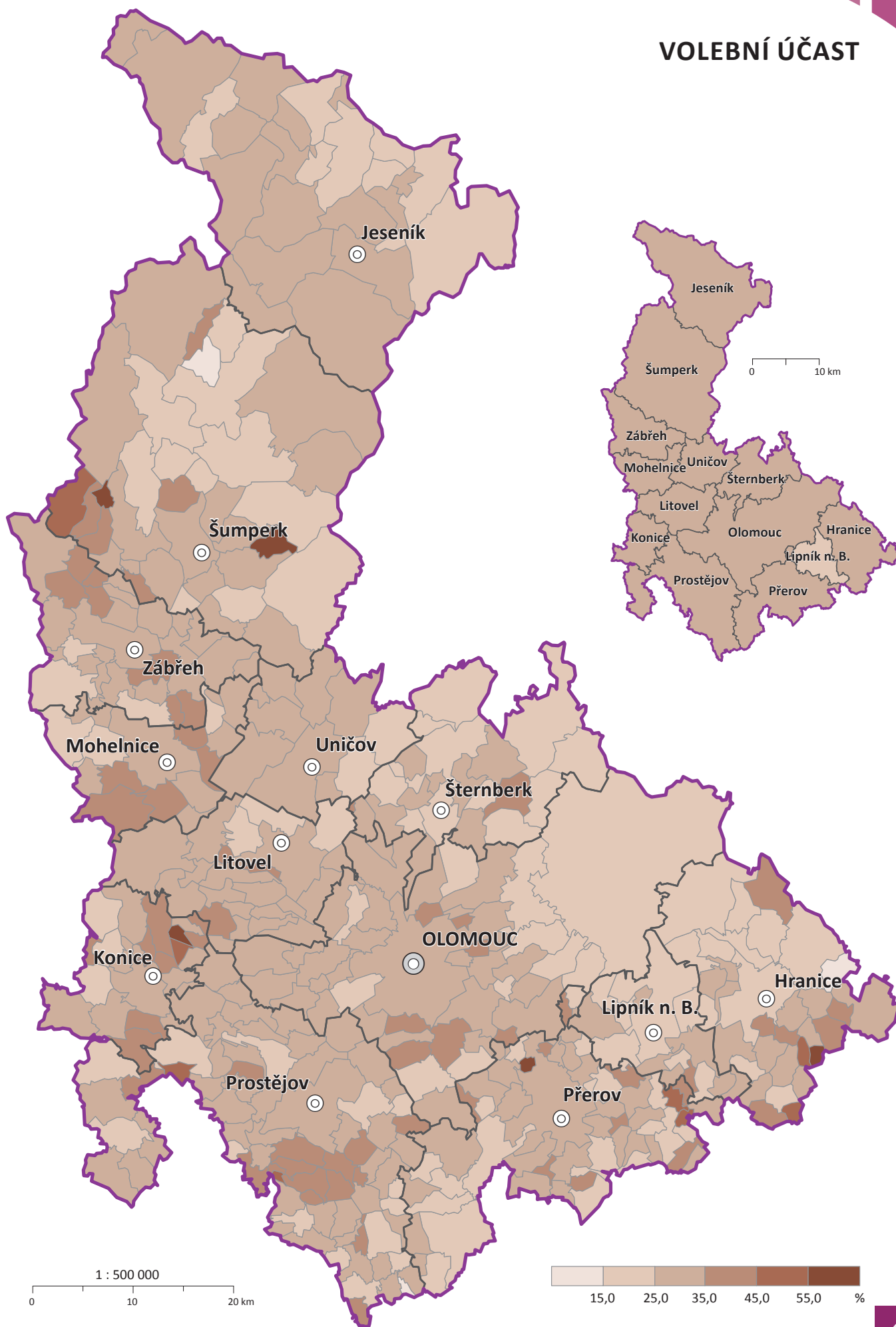
Na mapě volební účasti jsou tmavější odstíny mnohem méně zastoupeny než na mapách v roce 2000 a 2008. Vyšší volební zájem se soustředil pouze do několika oblastí na Zábřežsku, Mohelnicku, Konicku, Prostějovsku a Hranicku. Světlejší odstíny s menším voličským zájmem se nacházejí zejména v okolí Libavé, na Šumpersku a Jesenicku.

Největší pokles volební účasti ve srovnání s rokem 2000 nastal v obci Vernířovice (-66,43 %), dále pak Mutkově (-35,08 %) a Komárově (-31,77 %). V 28 obcích došlo dokonce k nárůstu voličů, největšímu v Hraběšicích (10,53 %), Písečné (6,53 %) a Vidnavě (6,03 %). Nejmenší změnu zaznamenáváme v Lošticích (-0,08 %), kam přišlo v roce 2004 o šest voličů méně než v roce 2000. V krajském městě Olomouci poklesla účast o 2,26 % voličů.



Obr. 2.5 Krajské volby provázal malý zájem voličů. (Foto MAFRA – Luděk Peřina)

VOLEBNÍ ÚČAST



2.8 SHRnutí

Krajské volby v roce 2004 ovlivnily výsledky voleb do Evropského parlamentu, které se konaly v červnu téhož roku. Sociální demokraté získali pouze dva mandáty z 24, zatímco vítězná ODS jich měla 9. Na základě vnitrostranického tlaku mj. kvůli této prohře se vzdal postu premiéra Vladimír Špidla, kterého nahradil Stanislav Gross. ČSSD se ovšem nepodařilo konsolidovat, na voliče nepůsobila jednotně, a navíc se ocitla ve stejné situaci jako ODS v roce 2008. Její voliči neměli proč ji podpořit a naopak ODS vyzývala příznivce, ať berou hlasování jako referendum o vládě. Regionální témata nerozhodovala, o vítězi bylo rozhodnuto již před konáním voleb. Průzkumy stranických preferencí se v případě ČSSD pohybovaly kolem 15 %, u ODS to byl dvojnásobek.

Zatímco ve volbách do Zastupitelstva Olomouckého kraje kandidovalo v roce 2000 celkem 12 volebních stran, ve volbách 2004 se utkalo již 15 subjektů. O 55 křesel v zastupitelstvu usilovalo 748 kandidátů, což představovalo 13,6 kandidátů na jedno křeslo. Kandidovalo 195 žen (26 %). Volby se uskutečnily 5. a 6. listopadu 2004.

Můžeme říci, že kampaň ovlivňovala celostátní témata, ODS stavěla na neúspěších a aférách vládní ČSSD. Sociální demokraté kontrovali neúspěšně, v kraji se objevily desítky billboardů lídra ČSSD a kandidáta na hejtmana Jaromíra Czmera se sloganem „Myslíme to upřímně“, které parafrázovalo celostátní heslo premiéra S. Grosse „Myslím to upřímně“. Tento slogan později vystřídal heslo „Stop nezaměstnanosti!“ a v závěru kampaně ještě „Za nás bude lépe“.

Krajskou volební kampaň oživilo dva momenty – ODS vyhlásila tzv. Demokratickou nekomunistickou alianci (DNA), kterou odmítla jakoukoliv povolební spolupráci s komunisty, a vyzvala k tomu i další strany. KDU-ČSL (hejtman Březina) se zase dostala do sporu s ČSSD (premiérem S. Grosse) kvůli nepodpoře chudého Olomouckého kraje v prioritách vlády.

ODS s více než 30 % hlasů porazila ČSSD, a to dvojnásobně. V rámci celostátní ODS to byl ale čtvrtý nejhorší výsledek a strana zaostala o 6 % za svým celostátním průměrem. ODS si však oproti předcházejícím krajským volbám polepšila o 11 % hlasů a ze třetího místa se dostala na první. V absolutních číslech to znamenalo nárůst o více než 12 tisíc hlasů. Z hlediska mandátů si polepšilo 9 zastupitelů.

Na druhém místě stejně jako ve volbách v roce 2000 skončili komunisté, sice je podpořilo o více než pět tisíc voličů méně, nicméně po přepočtu obdrželi o dva mandáty více. Po Ústeckém, Karlovarském a Moravskoslezském kraji dosáhla KSČM v Olomouckém kraji svého čtvrtého nejlepšího výsledku.

Rovněž třetím sociálním demokratům ubylo více než pět tisíc hlasů, ale i tak strana obhájila deset mandátů. Výsledek čtvrté KDU-ČSL lze s předchozími volbami obtížně srovnávat, protože kandidovala v rámci Čtyřkoalice. V tomto uskupení měla sedm zastupitelů z 15, nyní disponovala devíti. Žádný jiný subjekt neuspěl, velmi blízko k tomu měli Nezávislí a SNK sdružení nezávislých. Oba subjekty měly kandidovat spolu, nakonec se spolupráce kvůli vnitřním sporům neuskutečnila a skončily těsně pod 5% hranicí nutnou pro vstup do zastupitelstva.

Od počátku se rýsovala středopravicová koalice KDU-ČSL a ODS. Programově blízké strany v zastupitelstvu disponovaly 30 mandáty, na základě koaliční dohody se stal hejtmanem Ivan Kosatík (ODS). ČSSD a KSČM zůstaly v opozici.



VOLBY 2000

3.1 PLATNÉ HLASY

Kategorií platných hlasů je důležité se zabývat především ve volbách, které se konají souběžně s jiným druhem voleb. Platí totiž, že v nich bývá vyšší podíl neplatných hlasů. Stává se tak proto, že volič nesprávným způsobem označí preferovanou stranu či kandidáta, nebo zamění obálky, do nichž je třeba vkládat hlasovací lístky. Ty jsou barevně odlišeny. V termínech, kdy se konaly krajské volby v letech 2000, 2004 a 2008, se souběžně s nimi vždy uskutečnilo první kolo voleb do Senátu, ovšem pouze v některých obvodech. V tabulce 3.1 je uveden podíl platných hlasů ze souběžně konaných krajských voleb 2000, kde dosáhl hodnoty 96,98 %. Ve volbách, které se konaly samostatně, je podíl platných hlasů mnohem vyšší, a v evropských volbách 2004 činil 99,52 % a ve sněmovních dokonce 99,55 %. Pokud srovnáme procento platných hlasů v Olomouckém kraji s údajem za celou ČR, pak to bylo v celorepublikovém průměru vyšší o 0,63 %.

Vliv souběžnosti voleb na procento platných hlasů lze dokumentovat rovněž srovnáním obvodů, kde se uskutečnily krajské i senátní volby zároveň, s obvody, kde tomu tak nebylo. Senátní volby se v roce

Tab. 3.1 Podíl platných hlasů

Volby	Vydané obálky	Odevzdané obálky	Platné hlasy	% platných hlasů
Krajské (OK) 2000	173 467	172 867	167 639	96,98
Krajské ČR 2000	2 416 385	2 406 655	2 349 124	97,61
Sněmovní (OK) 2002	300 393	300 103	298 763	99,55
Evropské (OK) 2004	139 863	139 805	139 131	99,52

2000 uskutečnily například ve městě Prostějově, procento platných hlasů v krajských volbách zde činilo 95,99 %, v Šumperku 94,27 % a v Javorníku pouze 86,53 %. V Olomouci, kde se do Senátu nevolilo, bylo procento platných hlasů 99,21 %.

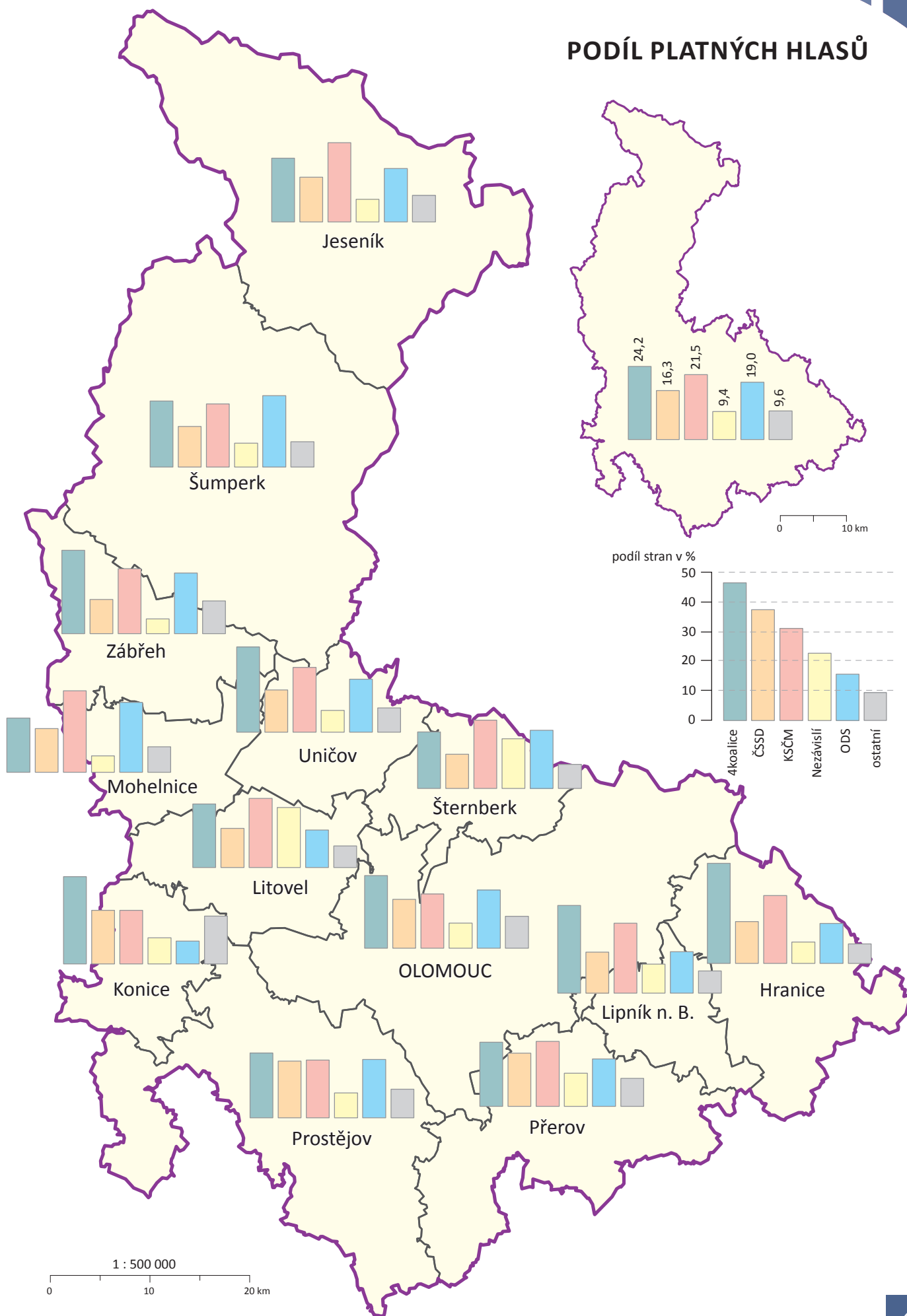
Účast i podíl platných hlasů má v Olomouckém kraji výrazné regionální odchylky. Pokud bychom srovnali obce s rozšířenou působností (ORP), respektive celé spádové oblasti těchto obcí, budou ony rozdíly snadno postřehnutelné. Výhodou je, že oblast obce s rozšířenou působností je poměrně kompaktní regionální jednotkou, navíc menší, než je okres. Důvodem tak značného rozdílu je i skutečnost, že si voliči vyzvednou obálky pro hlasování do obou voleb, nicméně pak odevzdají hlas pouze pro volby krajské.

Z tabulky 3.2 vyplývá, že nejvyšší volební účast byla v Konici (44,48 %), zatímco v Jeseníku o 15,43 % nižší (29,05 % hlasujících). ODS v Konici volilo pouze 7,90 % voličů, trojnásobně jich bylo více v Šumperku (24,50 %). Rozpětí činí 16,6 %. ČSSD tím, že oslovila poměrně nízký počet voličů, tak její regionální rozpětí nebylo nijak velké, činilo pouze 7,70 % hlasujících (rozdíl mezi Šternberkem a Prostějovem). KSČM měla podporu rovněž velmi vyrovnanou, nicméně tím, že v Konici ji volilo pouze 18,40 %, kdežto v Mohelnici 27,90 % voličů, činilo rozpětí 9,5 %. Regionální odchylky v podpoře KDU-ČSL se projevily i ve značném rozpětí ve výsledcích Čtyřkoalice, v Hranicích pro ni hlasovalo 34,30 % voličů, v Mohelnici pouze 18,60 % voličů. Rozpětí tak činí 15,70 %. Poslední subjekt, který uspěl, jsou Nezávislí. Jelikož u tohoto subjektu velmi záleží na oblíbenosti místních politiků, bylo lze předpokládat, že variační rozpětí bude značné. V Litovli obdrželi 20,60 % hlasů, v Zábřehu pouze 5,20 %, rozpětí je ve výši 15,40 %.

Tab. 3.2 Účast a podpora stranám v ORP [%]

Název ORP	Účast	Čtyřkoalice	ČSSD	KSČM	ODS	Nezávislí	Ostatní
Hranice	33,14	34,30	14,40	23,30	13,80	7,40	6,80
Jeseník	29,05	21,90	15,40	27,20	18,40	7,90	9,20
Konice	44,48	29,90	18,40	18,40	7,90	9,00	16,40
Lipník nad Bečvou	32,25	30,00	14,10	24,00	14,20	10,00	7,70
Litovel	39,09	21,80	13,50	23,70	12,90	20,60	7,50
Mohelnice	33,52	18,60	15,00	27,90	24,00	5,70	8,80
Olomouc	34,08	24,90	16,80	18,60	20,00	8,70	11,00
Prostějov	40,61	22,20	19,50	19,80	20,00	8,60	9,90
Přerov	31,62	22,00	18,30	22,30	16,30	11,40	9,70
Šternberk	32,26	19,40	11,80	23,40	20,00	17,10	8,30
Šumperk	30,59	22,70	14,00	21,70	24,50	8,30	8,80
Uničov	34,36	29,20	14,50	22,20	18,20	7,50	8,40
Zábřeh	34,66	28,60	11,80	22,30	20,80	5,20	11,30

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ



3.2 VOLEBNÍ VÝSLEDKY ČTYŘKOALICE

Volby do Zastupitelstva Olomouckého kraje můžeme z hlediska srovnávání podpory parlamentních stran sledovat s jedinou výjimkou, a tou je Čtyřkoalice. Ta totiž existovala jediné funkční období a sestávala i z neparlamentních stran. O čtyři roky později již nekandidovala, takže zabývat se v roce 2004 můžeme již jen výsledky KDU-ČSL. Čtyřkoalice vznikla jako reakce na tzv. opoziční smlouvu, kterou podepsaly po sněmovních volbách v roce 1998 ČSSD a ODS, a jedním z jejích cílů bylo mj. úpravou volebního zákona co nejvíce znesnadnit vstup menším politickým stranám do Poslanecké sněmovny PČR. Čtyřkoaliční spolupráce se osvědčila již při senátních volbách 1998, které koalice DEU, KDU-ČSL, ODA a US vyhrála. Čtyřkoalice byla pro voliče alternativou, z hlediska stranických preferencí se pohybovala mezi 25–30 %. Nakonec se jí v krajských volbách podařilo zvítězit v pěti krajích, Olomoucký byl jeden z nich.

Strany Čtyřkoalice sepisovaly před volbami tzv. Koaliční dohodu, v Olomouckém kraji její podpis vázl. Výsledkem komplikované dohody byla skutečnost, že US ani KDU-ČSL se nedokázaly dohodnout na lídrovi, takže nakonec byli dva. Na prvním místě kandidátky byl zástupce US, na druhém KDU-ČSL. Nakonec, což potvrdily i výsledky voleb, byl přirozeným lídrem Čtyřkoalice někdejší místostarosta Uničova Jan Březina, díky vítězství jeho uskupení a preferencím se stal i prvním hejtmánem. Volby se netradičně konaly v jediný den, a to v neděli 12. listopadu. Později od tohoto bylo upuštěno a volby se konají jako každé jiné v pátek a sobotu.

Volební základnou Čtyřkoalice byla KDU-ČSL, v Olomouckém kraji představovala stranu, která se opírala o relativně silné voličské zázemí. Doplňovala ji Unie svobody, která přitahovala zejména liberální voliče. K vítězství jí stačilo 24,19 % hlasů, což na první pohled nevypadá mnoho, ale přetahovala se o podobně ideově zaměřeného voliče nejen s ODS (18,98 %), ale zejména Nezávislími (9,36 % hlasů). Jak vidíme z mapy podle nejtmařejšího odstínu, v řadě obcí se dostala nad 35% hranici podpory, především tam, kde má silné voličské zázemí KDU-ČSL. Jsou to souvislejší území na Zábřežsku, Uničovsku, Prostějovsku a v jižních částech Přerovska a Hranicka.

Jedinou obcí, kde Čtyřkoalici nepodpořil žádný volič, byly Vikantice na Šumpersku, kde z devíti platných hlasů získali komunisté pět. Jeden hlas obdržela Čtyřkoalice v Krchlebech, dva v Polici a pouhé tři v Polomi a v Mírově. Ve všech těchto obcích mimochodem zvítězila KSČM. Nejvíce hlasů obdržela Čtyřkoalice ve Strukově (66,7 %), Malhoticích (65,1 %), Želechovicích (63,8 %) a Hustopečích nad

Bečvou (62,8 %), v další řadě obcí se dostala alespoň nad 50% hranici. Viditelný je především vliv místních politiků i tradiční úspěšnost některých stran, zejména KDU-ČSL (Hustopeče nad Bečvou). Vezmeme-li tuto obec jako příklad bašty křesťanských demokratů, pak naše tvrzení lze dokumentovat mj. jejich vítězstvím v komunálních volbách 2002, když dosáhli podpory 44,68 % voličů. Ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2006 strana skončila až za ČSSD a ODS, nicméně celorepublikový průměr překročila více než trojnásobně (23,21 % hlasů).

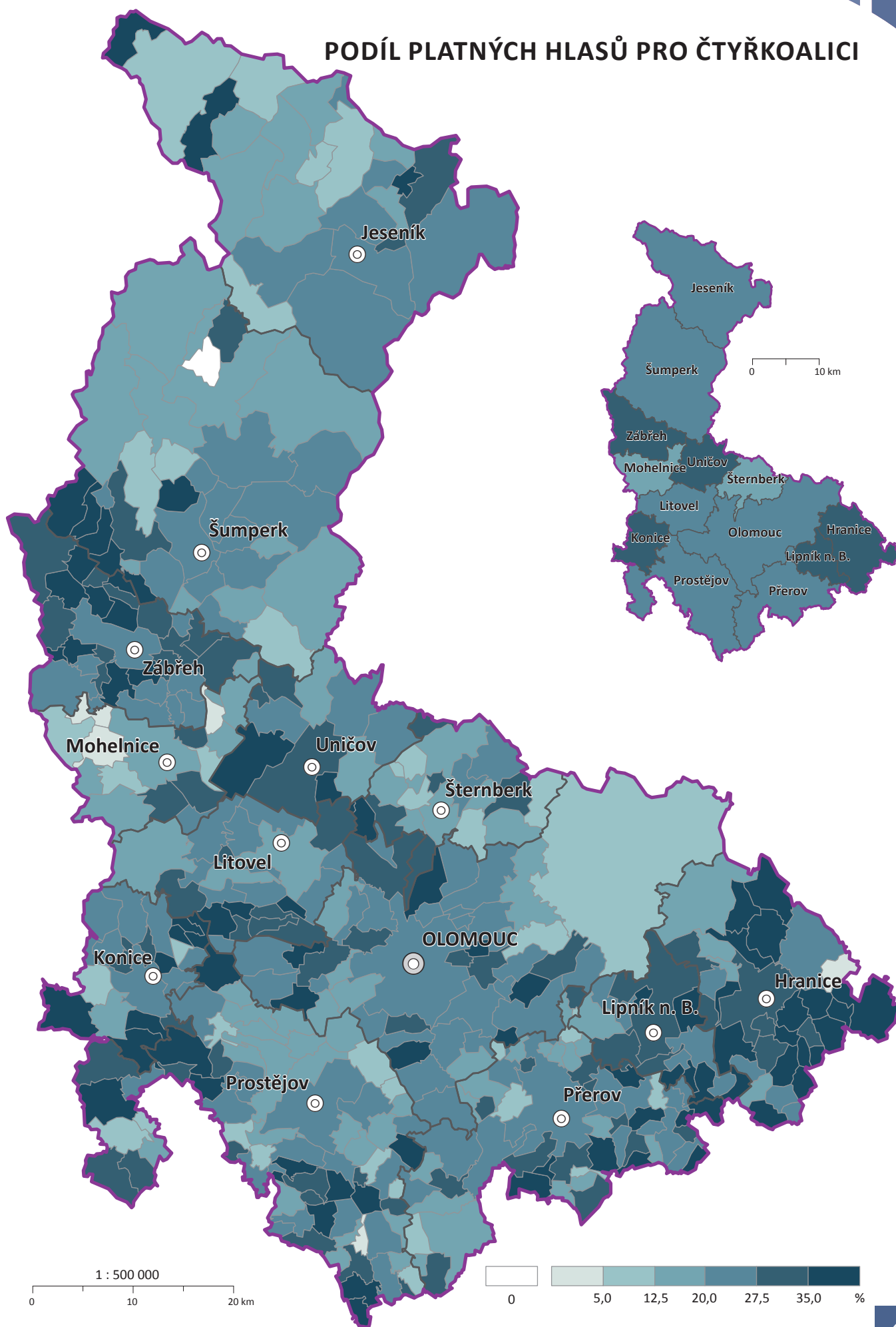


Obr. 3.1 Čtyřkoalice v kampani využívala nespokojenost občanů se spojenectvím ČSSD a ODS. Na tzv. opoziční smlouvu útočila sloganem „Společně pro Změnu“.

Pokud jde o někdejší okresní města, Čtyřkoalici podpořilo nejvíce voličů v Olomouci (24,6 %), nejméně v Přerově (20,2 %). V Přerově Čtyřkoalice skončila až na třetím místě, za oběma levicovými subjekty, ČSSD i KSČM.

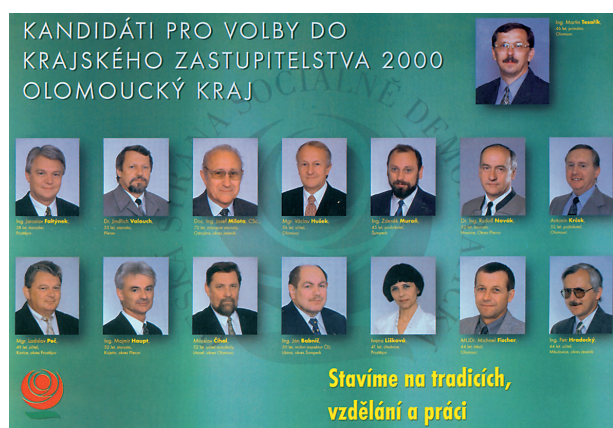
Nejúspěšnějším politikem z hlediska přednostních hlasů byl lídr Čtyřkoalice Jan Březina (26,92 %), za ním se umístila jeho stranická kolegyně Marie Horáková (12,1 %) a na třetím místě lídr KSČM Alexander Černý (11,67 %). Z procentuálního hlediska byl na čtvrté pozici lídr ČSSD Martin Tesařík (11,54 %), těsně za ním se umístila Jana Mačáková, která kandidovala za Nezávislé (11,26 %). Až na devátém místě se ocitl lídr ODS Ivan Kosatík (8,6 %). Větší procento preferenčních hlasů nemusí být odrazem obliby, minimálně z toho důvodu, že voliči ODS hlasují disciplinovaně pro celou kandidátku, voliči Čtyřkoalice měli naopak na výběr mezi kandidáty čtyř subjektů. Ovšem preference pro Jana Březinu jsou nezpochybnitelné, protože byl upřednostňován i ostatními stranami Čtyřkoalice, než je KDU-ČSL.

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ PRO ČTYŘKOALICI



3.3 VOLEBNÍ VÝSLEDKY ČSSD

Jednobarevná vláda Miloše Zemana, která měla zásadní podíl na vzniku zákonů, které umožnily ustavení krajských úřadů a uspořádání voleb, se domnívala, že voliči tuto její aktivitu náležitě ocení. Nestalo se tak. Neúspěch se znásobil tím, že premiér a předseda ČSSD Miloš Zeman neodhadl taktiku, jak připravit stranu na volby, navíc se jeho strana netěšila přílišné popularitě na veřejnosti, takže skončila v rámci celé ČR až na čtvrtém místě. Nezvítězila v žádném kraji a její zastupitelé usedli pouze ve čtyřech krajských koalicích. Důvodem volebního neúspěchu strany byla rovněž nižší volební účast, takže sociálnědemokratičtí voliči, kteří nejsou ke své straně natolik loajální jako příznivci KDU-ČSL, KSČM a ODS, kvůli nedostatečné mobilizaci zůstali doma. Kromě toho ČSSD nesla vládní odpovědnost a netěšila se přílišné důvěře občanů, i proto skončila nejen za Čtyřkoalicí, ODS, ale i KSČM.



Obr. 3.2 ČSSD na svých letáčích použila pro ni atypickou zelenou barvu a poněkud konzervativní slogan „Stavíme na tradicích, vzdělání a práci“.

V Olomouckém kraji skončili sociální demokraté rovněž na čtvrté pozici, podpořilo je 16,4 % hlasujících, přičemž celorepublikový výsledek byl 14,7 % hlasů. Kandidátku sociální demokracie vedl primátor města Olomouce Martin Tesařík, ale ani to k lepšímu výsledku nepomohlo, protože voliči preferovali před regionálními tématy situaci na celostátní úrovni. V Olomouci skončila ČSSD na třetím místě, za druhou ODS zaostala přibližně o 900 hlasů. Přitom v předcházejících volbách do PS PČR v roce 1998 ČSSD porazila ODS ve městě o více než 1 700 hlasů. V týchž volbách v roce 2002 již činil rozdíl mezi ČSSD a ODS téměř 4 000 hlasů, a to opět ve prospěch sociální demokracie.

V tabulce 3.3 je uveden přehled absolutních hlasů pro ČSSD ve všech dosud konaných krajských

volbách. Zatímco mobilizační kampaň roku 2008 byla velmi účinná, součet všech hlasů pro stranu v letech 2000 a 2004 představoval zhruba pouhé dvě třetiny toho, co strana obdržela v pro ni nejméně úspěšném roce 2008.

Sociální demokracie se i přes špatnou výchozí situaci pokoušela dostat do krajské rady, ale neúspěšně. Vítězná Čtyřkoalice dala přednost ideově blízké ODS a o širší koalici neuvažovala.

Při pohledu na mapu podílu platných hlasů pro ČSSD je patrné, že v roce 2000 nemá na území kraje žádné souvislejší oblasti podpory, lepší výsledky strany zaznamenáváme spíše v od sebe izolovaných obcích. Navíc mapa sestává z velké části ze světlejších odstínů. V Ostružné ČSSD volilo 44 % voličů (později se v letech 2004 a 2008 stala jednoznačně baštou ODS), v Kladkách 41,3 %, Rakůvce 41,2 % a Uhřetovicích 36,1 % voličů. V několika dalších obcích se strana dostala alespoň na 30% hranici (např. Olbramice, Kojetín, Loučná nad Desnou).

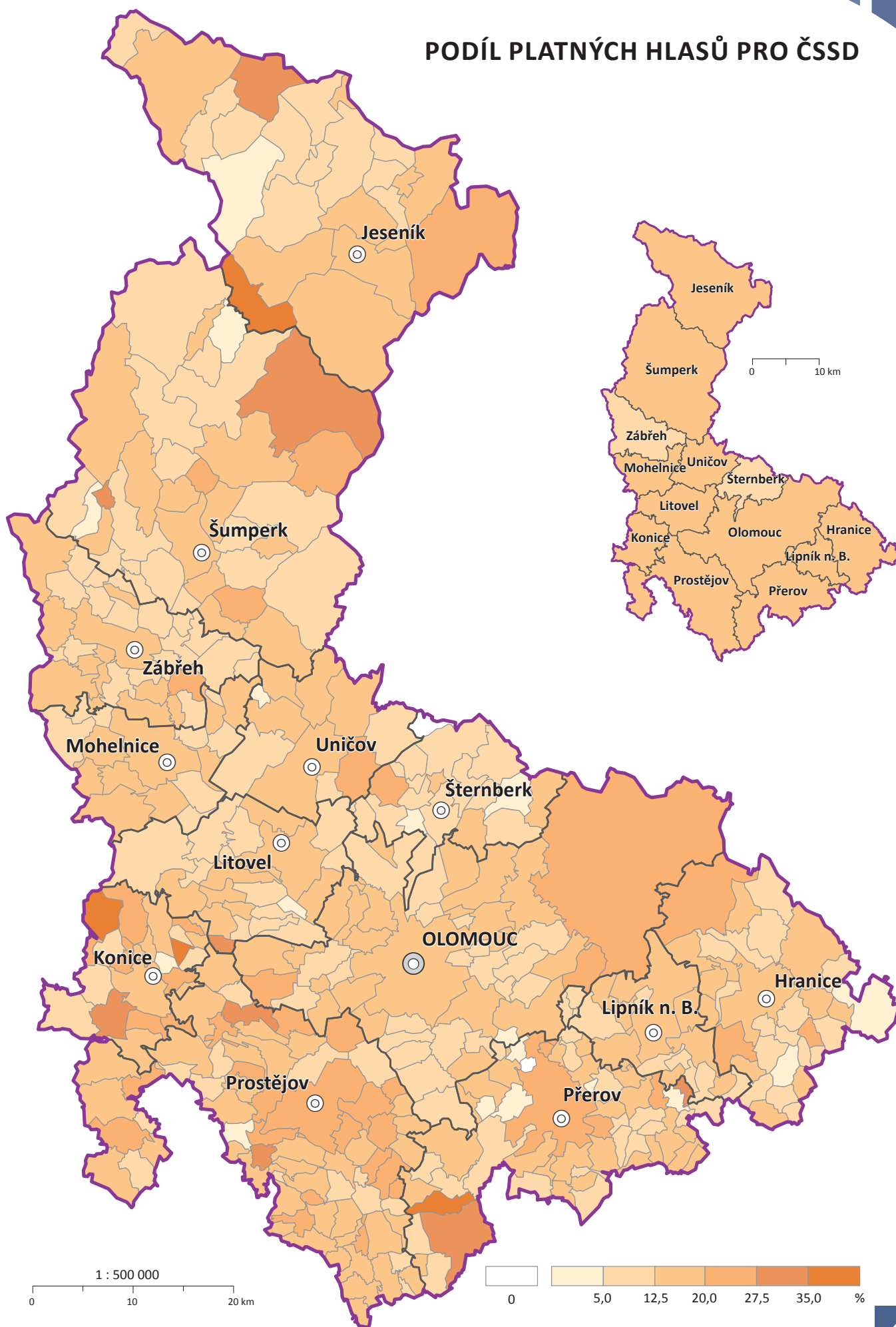
Ve dvou obcích (Lhotka, Mutkov) ČSSD neoslovila žádného voliče, jednoho v Dubčanech a Grymově, dva v Malhoticích, Jakubovicích a Lipince. Procentuálně srovnatelnou podporu (3,6 % hlasů) měla i v Krumsíně, kde získala osm hlasů, ale bylo zde odevzdáno na rozdíl od zmíněných malých obcí trojnásobek platných hlasů (224).

V někdejších okresních městech dosáhla ČSSD nejlepšího výsledku v Prostějově (22,47 %) a skončila zde druhá těsně za ODS. Není od věci si připomenout, že právě tyto dvě strany jsou v Prostějově v permanentní koalici, stejná důvěra se projevila i v prvních krajských volbách. Nejhůře dopadla ČSSD v Šumperku (15,6 %). Vcelku slušného výsledku, jak jsem již zmínil, dosáhla v Olomouci, kde jí hlas dalo 5 286 voličů, což představovalo 18,82 %. Tento procentuální zisk znamenal mezi všemi městy Olomouckého kraje pátou nejlepší pozici. Z toho hlediska byl na prvním místě Kojetín, kde volil sociální demokracii každý třetí volič (33,3 %). Kojetín je dlouhodobě volební baštou strany, starosta Mojmir Haupt zde získal přes 65 % přednostních hlasů. Jen pro srovnání, Martin Tesařík obdržel v Olomouci 28 %, Jaroslav Faltýnek v Prostějově 30,8 % a Jindřich Valouch v Přerově 35,7 % přednostních hlasů.

Tab. 3.3 Počet platných hlasů pro ČSSD

Rok	Počet abs. hlasů	Platné hlasy
2000	27 399	167 639
2004	21 745	144 724
2008	77 556	194 946

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ PRO ČSSD



3.4 VOLEBNÍ VÝSLEDKY KSČM

KSČM nepatřila k subjektům, které podpořily vznik krajské samosprávy, přesto mohla počítat s aktivní účastí svých voličů, kteří jsou k ní tradičně loajální. Předvolební preference KSČM nebyly pro její kandidáty příliš optimistické, nicméně nakonec volby pro stranu dopadly velmi příznivě. Průzkumy naznačovaly poměrně vysokou volební účast, než jaká opravdu byla. Tato skutečnost na rozdíl od stranických preferencí konečný výsledek voleb posunula právě ku prospěchu KSČM. Její disciplinovaní voliči dorazili k volbám, což KSČM pomohlo k vítězství nad ČSSD. Nepočítáme-li komunální volby, pak se celorepublikově podařilo KSČM poprvé porazit ČSSD, a to poměrně výrazným způsobem. Rozdíl mezi oběma subjekty činil přibližně 6,5 % hlasů. KSČM se prvně ve volbách dostala nad 20 % hlasů (21,14 %). V Ústeckém kraji se jí podařilo jako v dosud jediném kraji zvítězit (28,22 %), ale ani to nestačilo k tomu, aby usedla v krajské radě. Zisk KSČM v Olomouckém kraji (21,50 %) byl tedy mírně nadprůměrný, strana skončila na druhém místě hned za Čtyřkoalicí a před ODS a obsadila 13 mandátů. Ve srovnání s ostatními kraji dosáhli komunisté v Olomouckém kraji pátého nejlepšího výsledku.

Mapa ukazuje, ve kterých oblastech se nachází hlavní podpora KSČM. Jedná se zejména o sever kraje (Jesenicko) hraničící s Polskem, Šumpersko, Zábřežsko a okolí Libavé. Další obce s nejvyšším ziskem leží izolovaně a nevytvářejí žádná ohniska souvislé podpory. Regionální podpora se tak odráží nejen od faktorů, které máme o voličích KSČM k dispozici, například výše nezaměstnanosti, slabší sociální situace, nižšího stupně vzdělání, příslušnosti k dělnickým profesím atd., ale rovněž od popularity místních politiků (starostové, radní, obecní zastupitelé).

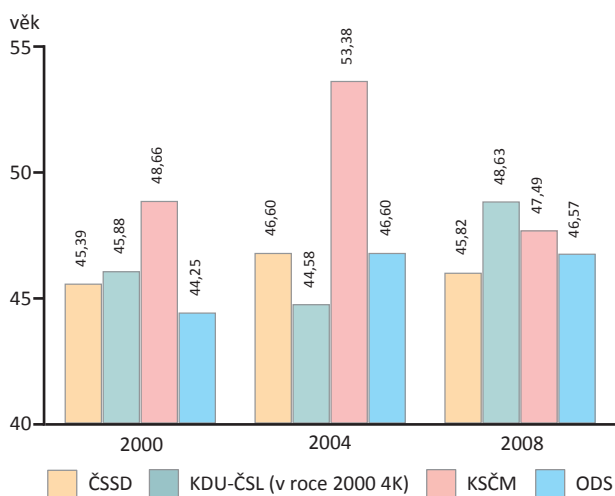
Ve dvou obcích nezískali komunisté žádný hlas (Janoušov na Šumpersku, Dolní Těšice na Přerovsku), jeden obdrželi v Oprostovicích (Přerovsko) a dva v Bílsku (Olomoucko). Čtyři voliče oslovili komunisté v Želechovicích (Uničovsko) a Strukově (Šternbersko), pět v Líšné (Přerovsko). Jedná se o malá sídla, v žádné obci nebylo odevzdáno více než 100 platných hlasů.

Početně malé obce se nacházejí i na opačném pólu, tedy s nejvyšší podporou pro KSČM. Opět totiž v žádné z nich nebylo odevzdáno více než 100 hlasů. V Bousíně (Prostějovsko) pro komunisty hlasovalo 62,29 %, v Krchlebech 58,82 %, Vikanticích 55,55 % (obojí Šumpersko) a Maletíně 55,00 %, na Mírově 54,44 % (obojí Zábřežsko), Stříbrnicích 53,42 % (u Kojetína) a Provodovicích 50,0 % (Hranicko) hlasů.

Pokud jde o města Olomouckého kraje, nejlepšího výsledku dosáhli komunisté v Mohelnici, kde pro ně hlasovalo 27,06 %, v Javorníku pak 26,72 % voličů. Zaměříme-li se na bývalá okresní města, nejvíce voličů s KSČM sympatizovalo v Přerově (23,04 %), nejméně potom v Prostějově (16,90 %). V Prostějově i Přerově byli výrazně preferováni tamější kandidáti, například přerovští Ladislav Mlčák (7. místo), Josef Nekl (14. místo) či Petr Laga (19. místo), všichni obdrželi více přednostních hlasů než lídr kandidátky. V Prostějově to byli zase Václav Šmíd (4. místo), Jaroslav Čížek (10. místo) či Jaroslava Mlčoušková (20. místo). Dokonce i kandidát na 27. místě (František Burget) dostal více preferencí než jednička Alexander Černý.

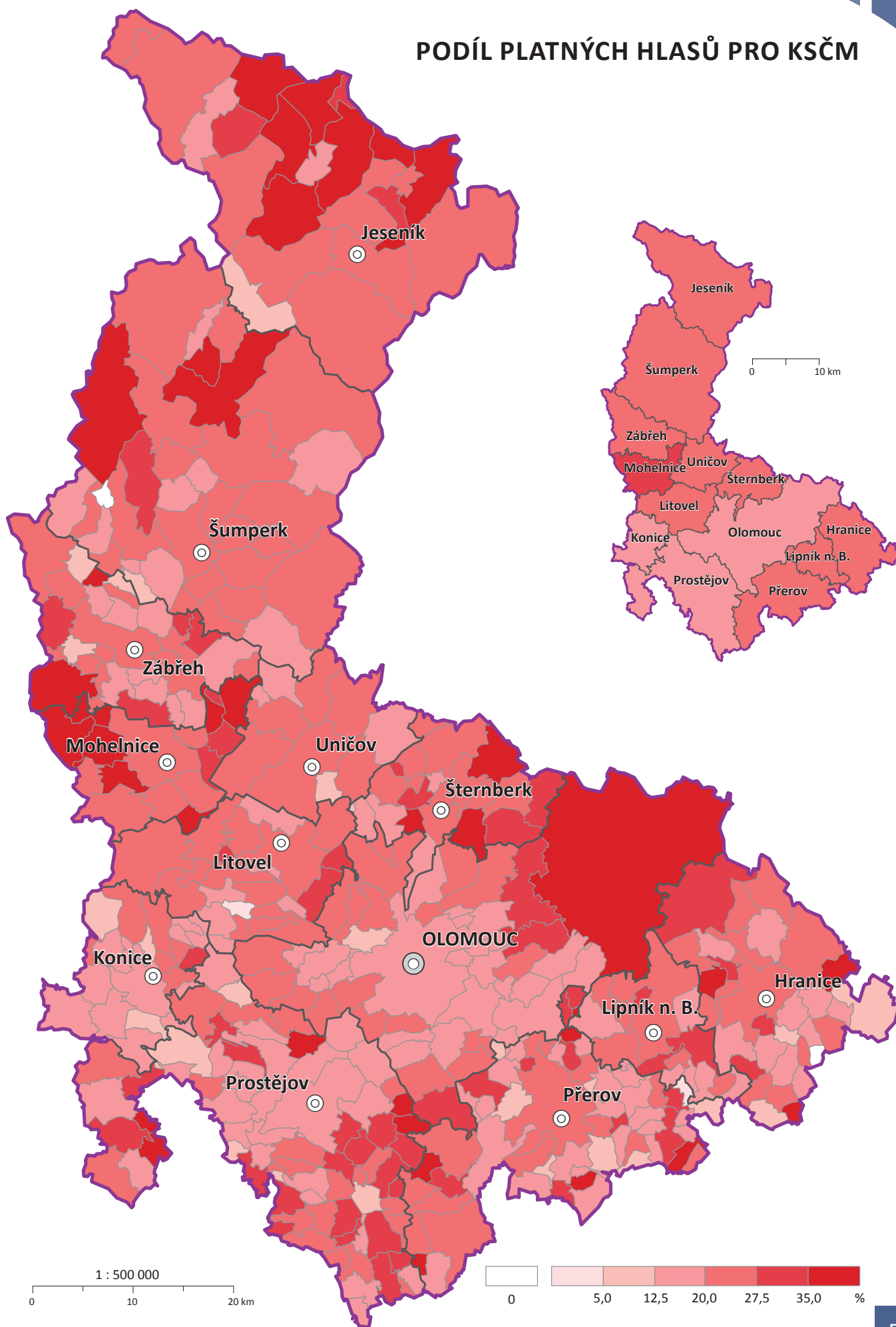
Úspěch KSČM závisí na starší věkové skupině, zejména na důchodcích. Strana také nabízí pro volby nejstarší kandidáty, a to s jedinou výjimkou (viz graf 3.1).

Graf 3.1 Průměrný věk kandidátů KSČM a jiných stran



Vůbec nejstarší průměrný věk kandidátů za všechny volby byl v roce 2004, kdy činil 53,38 let (KSČM). Jedinou výjimkou je rok 2008, kdy ji v tomto aspektu velmi nepatrně předstihla ČSSD (o 0,14 roku), což bylo dáno tím, že komunistům se podařilo pro kandidátku oslovit devět kandidátů v nejmladší věkové kategorii (18–29 let). V roce 2000 nabídla KSČM takového kandidáta pouze jednoho, zatímco více než polovina kandidátů byla starší 50 let.

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ PRO KSČM



3.5 VOLEBNÍ VÝSLEDKY NEZÁVISLÝCH

Fenomén a volební úspěšnosti nejrůznějších nezávislých uskupení a kandidátů patří především ke komunálním volbám. Právě v obcích a městech dominují nejrůznější nezávislá uskupení či nezávislí kandidáti. Proto bylo zajímavé sledovat, jakým způsobem si nezávislé a neparlamentní subjekty, protože volební zákon neumožňuje samostatnou kandidaturu nezávislých kandidátů, v krajských volbách povedou. V Olomouckém kraji nominovalo své kandidáty celkem 12 subjektů, kromě čtyř parlamentních stran, které zde představujeme, to byly: Československá strana socialistická, Republikáni M. Sládka, Moravská koalice, Česká strana národně sociální, Šance pro Olomoucký kraj, Strana za životní jistoty, Náš kraj 21 a Nezávislí, které do voleb vedl starosta Šternberka Pavel Stonawský. Naděje na zvolení měly především dva poslední zmíněné subjekty. Nakonec se pouze Nezávislým podařilo překonat 5% hranici, volilo je více než 15 tisíc obyvatel, což procentuálně znamenalo zisk 9,36 % hlasů. Bylo to poprvé a v Olomouckém kraji zatím naposled, co v krajských volbách uspěla jiná než parlamentní strana. Ve volbách 2004 a 2008 se menší subjekty nedohodly na společné předvolební spolupráci, a proto nedokázaly překonat 5% hranici. Především v roce 2004 se rozštěpila společná kandidátka Nezávislých a SNK sdružení nezávislých, které samostatně obdržely 4,9 %, respektive 4,4 % hlasů.

Necelých 10 % hlasů přineslo Nezávislým pět mandátů a účast v krajské radě, již tvořili spolu se Čtyřkoalicí a ODS.

Nezávislá uskupení často tvoří i známé osobnosti, které nebyly předtím spjaty s politikou. Kandidátka Nezávislých nabídla kombinaci těchto osobností a regionálních politiků. K první skupině patřili rektorka Univerzity Palackého Jana Mačáková (11,26 %) a ředitel Fakultní nemocnice v Olomouci Václav Rýznar (10,17 %), kteří obdrželi rovněž nejvíce preferenčních hlasů (viz údaje v závorce). Značnou roli při rozhodování voličů v lokálních a regionálních volbách hrají právě obecně známí kandidáti, svůj význam má i značka „nezávislí“, ale také popularita takového hnutí v jednotlivých obcích. Proto mají Nezávislí regionálně velmi rozrůzněnou podporu, jak je vidět ze zakreslených hodnot na mapě.

Žádný hlas se jim nepodařilo získat v jediné obci, Bílé Vodě na Jesenicku. Jediný pak v obcích Bousín, Mírov, Postřelmůvek, Strukov a Třeština. V řadě obcí se hnutí dostalo nad 35 % hlasů. Nejvíce v Rokytnici (72,4 %), na druhém místě totiž kandidoval starosta obce Vojtěch Soldán. V Krumsíně (54 %) zase Jaroslav Štrelák, ve Skřípově (47,5 %)

plných 100 % přednostních hlasů obdržel tamější kandidát Herman Ošlejšek. Nad 40 % hlasů měli Nezávislí ještě v Černé Vodě, Pěncíně a Císařově. Vesměs všude je zásadní role místních kandidátů, pouze v Císařově se do popředí dostal již zmíněný starosta sousední Rokytnice V. Soldán (78,6 % preferencí).

Úspěšnost hnutí se projevila díky místním kandidátům rovněž ve městech, v Litovli (24,8 %) kandidoval starosta Vojtěch Grézl (63,4 % preferencí), ve Šternberku (17,7 %) Pavel Stonawský (40 preferencí). Pokud jde o někdejší okresní města, pak nejméně hlasů dostali Nezávislí v Šumperku (3,6 %) a Jeseníku (4,7 %), nejvíce v Přerově (7,1 %). Jak je vidět, Nezávislí v nich zaostali za svým krajským výsledkem.

Mapa podílu platných hlasů potvrzuje výše uvedené tvrzení. Převládá geografická rozrůzněnost v podpoře hnutí, s určitým náznakem nadprůměrné podpory na Litovelsku, Šternbersku a Přerovsku.

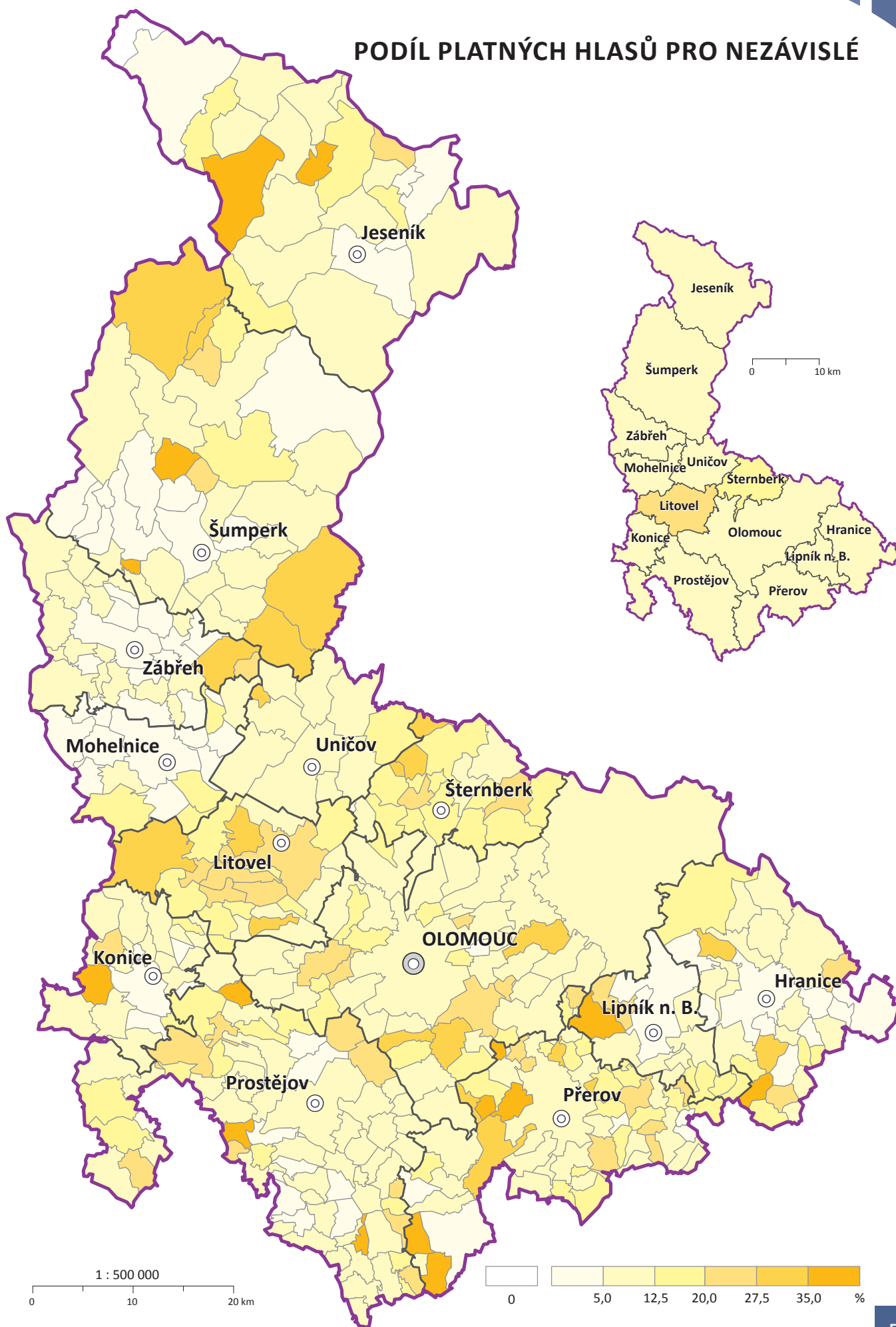
Na závěr si ještě ukažme, jaký prostor a šanci nabídli Nezávislí ženám ve srovnání s muži na kandidátkách do krajských voleb do 10. místa. Údaje nabízíme ve srovnání i s lety 2004 a 2008, kdy ovšem hnutí v krajských volbách neuspělo.

Tab. 3.4 Počet mužů a žen na kandidátkách Nezávislých

Rok	Muži	Ženy	Žena na nejvyšší pozici	% žen na kandidátce
2000	8	2	6. místo	15,00
2004	9	1	4. místo	25,00
2008	5	5	1. místo	54,23

V roce 2000 kandidovala na šesté pozici rektorka UP, která se díky preferenčním hlasům dostala do krajského zastupitelstva. Největší šanci by měly kandidátky Nezávislých v roce 2008, kdy jich v první desítce kandidovala polovina, nicméně hnutí nedosáhlo ani 3% podpory.

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ PRO NEZÁVISLÉ



3.6 VOLEBNÍ VÝSLEDKY ODS

Na výsledcích prvních krajských voleb se jasné ukázalo, že existuje zřetelná hranice mezi oblastmi, kde má ODS stabilní voličskou podporu a kde ji vytlačují či konkurují s ní jiné subjekty. Zatímco zvítězila v českých krajích, vyjma Ústeckého kraje, kde byli na prvním místě komunisté, na Moravě byla silnější Čtyřkoalice. Zde se ukázal vliv křesťanských demokratů, kteří byli integrální součástí Čtyřkoalice. Oba subjekty usilovaly o přibližně stejného voliče. Celorepublikově se však ODS podařilo zvítězit, přičemž rozdíl mezi ní a Čtyřkoalicí nečinil ani celé procento. Úspěch ODS mohl být vyšší, nicméně část voličů ODS ztratila kvůli toleranci menšinové vlády ČSSD a politikou v rámci tzv. opoziční smlouvy. Výsledek v Olomouckém kraji byl pro stranu zklamáním, protože skončila až na třetím místě, nejen za Čtyřkoalicí, ale i KSČM. Podle lídra kandidátky Ivana Kosatíka usilovala přitom o vítězství. Strana nakonec vstoupila v Olomouckém kraji do koalice s Nezávislými a Čtyřkoalicí. Ziskem 18,98 % hlasů obsadila ODS ve srovnání s ostatními kraji až desáté místo, hůře skončila jen v kraji Vysočina, Zlínském a Jihomoravském kraji. Jedná se o kraje, kde zvítězila konkurenční Čtyřkoalice.

Mapa podílu platných hlasů dokládá, že ODS dosáhla pouze ve čtyřech obcích hranice 35 %. Výsledky v jednotlivých obcích se vesměs blížily jejímu krajskému zisku, proto na mapě převládají světlejší odstíny modré barvy. Ohniska podpory tvoří území kolem Prostějova, Šumperka a částečně kolem Olomouce. V těchto volbách v žádné obci občanští demokraté nepřekonali 50% hranici, přičemž svého nejlepšího výsledku dosáhli ve Smržicích na Prostějovsku (48,10 %), zejména díky oblíbenosti tamější kandidátky a lokální političky Hany Lebedové (74 % přednostních hlasů). Druhý nejlepší zisk zaznamenáváme ve městě Javorníku (37,54 % hlasů), opět výrazný počet preferencí obdržel místní politik a pozdější krajský radní Petr Polášek (73 %).

V krajských volbách dosahuje ODS přibližně stejné podpory z hlediska absolutního počtu hlasů, nicméně v roce 2008 díky zvýšené volební účasti zaznamenává procentuálně pokles cca o 10 %. Ve volbách vítězí ČSSD, stejně jako ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2006. ODS tak v Javorníku těží z toho, že má loajální voliče, kteří chodí k volbám. A to i v době (2008), kde se straně na jiných místech nedaří.

Celkem 35,60 % voličů ODS oslovila v Sudkově (Šumpersko) a poslední obcí s více než 35% podporou je Kostelec na Hané (35,06 %).

Zaměříme-li se na bývalá okresní města, nejlepší pozici měla ODS v Šumperku (30,0 %), nejhůře

dopadla v Přerově (19,1 %), kde skončila až na čtvrtém místě a předstihla z úspěšných stran pouze Nezávislé. Z těchto pěti okresních měst zvítězila jen v Šumperku a Prostějově.

Ve čtyřech obcích se ODS nepodařilo oslovit žádného voliče (Mutkov, Šléglov, Vikantice, Zámrský). V prvních dvou obcích voliči podpořili zejména Nezávislé, ve Vikanticích tradičně KSČM a v Zámrských Čtyřkoalicí. Jediný volič ODS podpořil v Bílé Vodě, Radkově Lhotě či Stříbrnicích. V prvních dvou obcích dominovala Čtyřkoalice, ve Stříbrnicích KSČM.

Ivan Kosatík, který stál v čele kandidátky, ve srovnání s ostatními kandidáty na prvních místech obdržel 8,6 % přednostních hlasů, což je více než jedničky za Čtyřkoalicí a Nezávislé, ale méně než lídři ČSSD a KSČM. Jen pro srovnání, dvojku na kandidátce Čtyřkoalice, Jana Březinu, preferovalo 30 % voličů tohoto subjektu.

ODS! HLAVOU I SRDCEM

RNDr. IVAN KOSATÍK
kandidát na hejtmana

2. Ing. Ladislav Kavčík

3. Ing. Pavel Sekanina

4. MUDr. Vítězslav Vavroušek

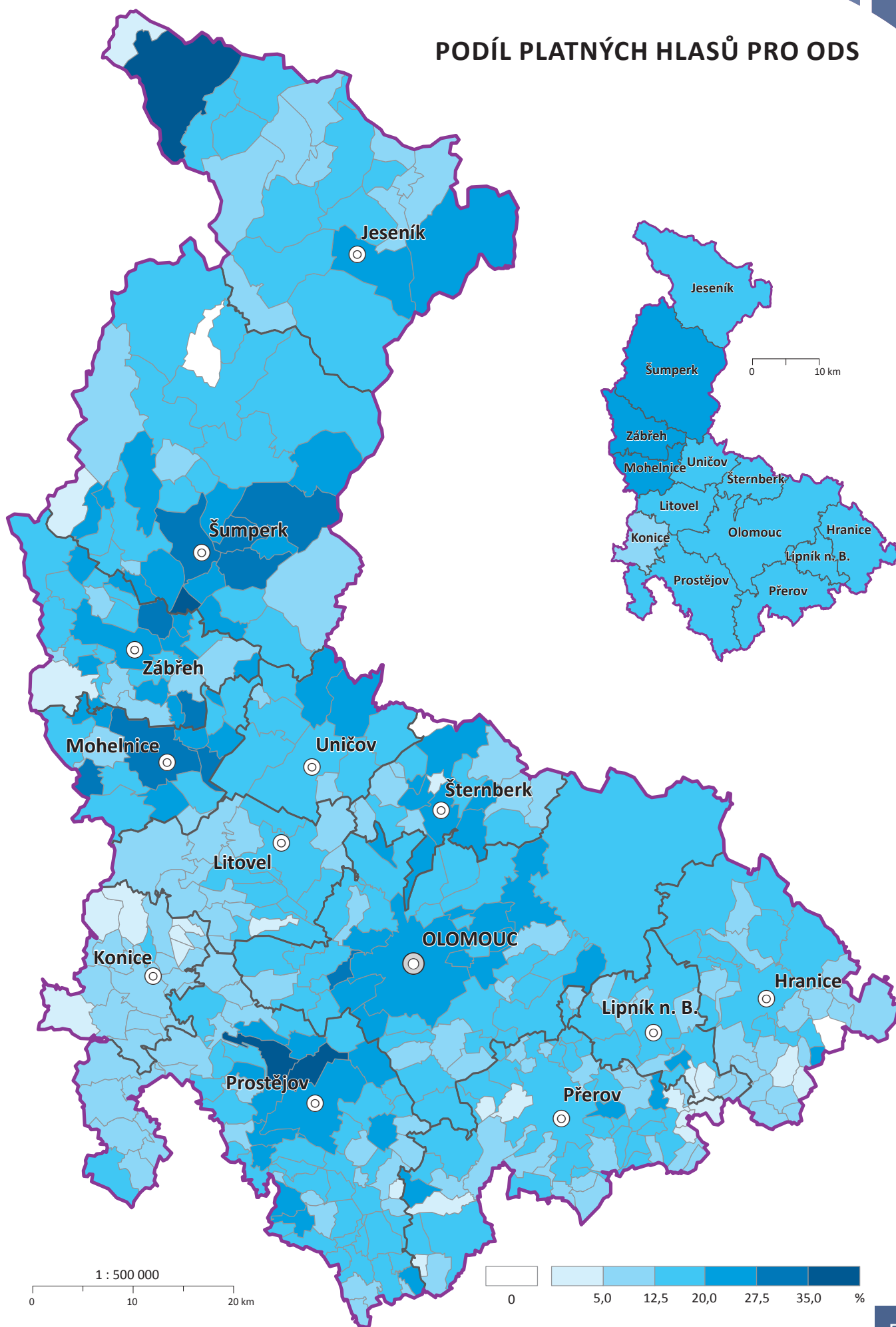
5. Mgr. Petr Polášek

6. Ing. Bohumil Procházka

Vaši kandidáti do krajského zastupitelstva

Obr. 3.3 ODS se prezentovala centralizovanou kampaní, které dominovalo heslo „ODS! Hlavou i srdcem“.

PODÍL PLATNÝCH HLASŮ PRO ODS



3.7 VÍTĚZNÉ STRANY

V roce 2000 Olomoucký kraj sestával z 396 obcí. Vítězství Čtyřkoalice, která měla v kraji svůj základ zejména v regionálně ukotvené KDU-ČSL, se projevilo i na počtu obcí, v nichž zvítězila. Drtivé vítězství ČSSD v roce 2008 se projevilo výhrou ve 321 obcích (81 %), v roce 2004 ODS zaznamenala 148 prvenství (37,4 %) a v roce 2000 Čtyřkoalice zvítězila ve 178 obcích, což představuje 45 % všech obcí Olomouckého kraje. KSČM skončila první ve 124, Nezávislí ve 40 a ODS pouze ve 24 obcích (nejde jen o malé obce, ale velká města, jako jsou Šumperk, Prostějov či Mohelnice). ČSSD zaznamenala 16 vítězství a po jednom Česká strana národně sociální (ČSNS, Konice) a Moravská koalice (Radkovy na Přerovsku). V 11 obcích zvítězily současně dvě strany a ve dvou dokonce tři strany. V Dobřčicích na Přerovsku to byla tato uskupení: KSČM, Nezávislí a ODS, v Rejcharticích na Šumpersku pak ČSSD, Čtyřkoalice a Nezávislí. Ze všech doposud konaných krajských voleb se jednalo o největší počet obcí, kde se o první místo dělilo více stran.

Z mapy vyplývá, kam se soustředila podpora jednotlivých politických stran. Porovnáme-li si ji s mapami z let 2004 a 2008, je mnohem více barvitější, tzn. zastoupení stran vítězných obcí je rozmanitější a méně koncentrované do určitých oblastí. Přesto určitá ohniska územní podpory lze nalézt. Především na Hranicku, Olomoucku, Uničovsku a v západní části Šumperska (okolí města Štítý) se soustředila podpora pro Čtyřkoalici. Kolem měst Prostějov a Šumperk vítězila ODS. Mimochodem ze 24 obcí, kde vyhrála ODS, jich polovina leží právě v okrese Šumperk, dalších sedm v okrese Prostějov.

KSČM svých prvenství dosáhla v obcích kolem Jeseníku, Hanušovic, Libavé a na Šternbersku.

V někdejších okresních městech nezvítězila táž strana, jako tomu bylo ve volbách 2004 a 2008. V Jeseníku a Olomouci skončila první Čtyřkoalice, v Prostějově a Šumperku ODS a v Přerově KSČM.

Rozdělení mandátů stranám bylo na rozdíl od dalších voleb velmi těsné. Čtyřkoalice disponovala 15 mandáty, KSČM 13, ODS 12, ČSSD 10 a Nezávislí 5. Na základě této podpory vznikla krajská rada ve složení Čtyřkoalice, ODS a Nezávislí, disponovala podporou 32 zastupitelů z 55.



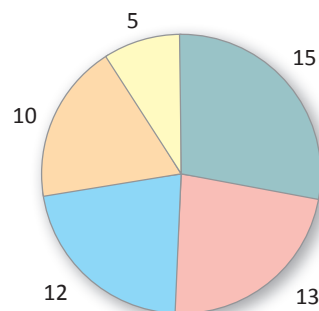
Obr. 3.4 Volební vítězství Čtyřkoalice slaví oba její lídři, Vladimír Válek a Jan Březina. (Foto MAFRA – Luděk Peřina)

Tab. 3.5 Obce s více vítěznými stranami

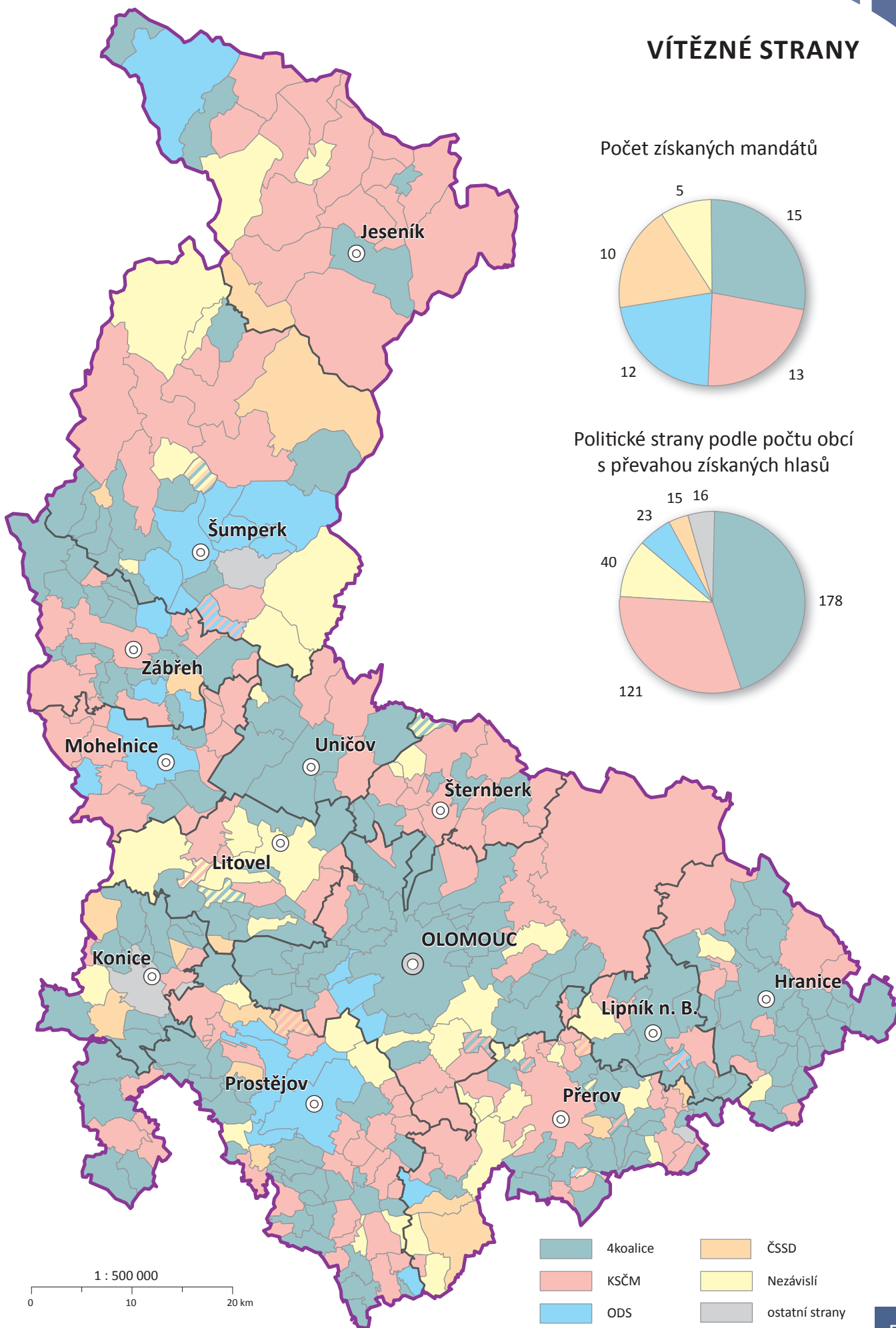
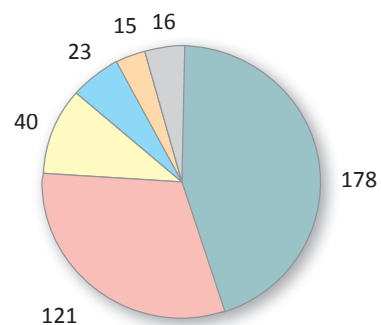
Obec	Okres	Vítězné strany	Počet hlasů	Hlasy (%)
Dobřčice	Přerov	KSČM, Nezávislí, ODS	8	17,77
Dlouhomilov	Šumperk	KSČM, ODS	31	24,40
Grymov	Přerov	Čtyřkoalice, Nezávislí	8	28,57
Krčmaň	Olomouc	Čtyřkoalice, KSČM	34	26,56
Lhota	Přerov	KSČM, ODS	26	26,53
Lhotka	Přerov	Čtyřkoalice, KSČM	7	31,81
Loučka	Olomouc	Čtyřkoalice, Nezávislí	20	20,83
Mutkov	Olomouc	Čtyřkoalice, Nezávislí	6	31,57
Podolí	Přerov	Čtyřkoalice, KSČM	29	34,52
Radvanice	Přerov	ČSSD, KSČM	8	18,60
Rejchartice	Šumperk	ČSSD, Čtyřkoalice, Nezávislí	4	21,05
Slatinky	Prostějov	ČSSD, KSČM	22	21,78
Slavětín	Olomouc	KSČM, Nezávislí	20	26,31

VÍTĚZNÉ STRANY

Počet získaných mandátů



Politické strany podle počtu obcí s převahou získaných hlasů



3.8 VOLEBNÍ ÚČAST

Předvolební průzkumy hovořily přibližně o 50% volební účasti, realita však byla jiná. Voleb se zúčastnilo pouze 33,64 % oprávněných voličů. Důvodů tohoto rozdílu mohlo být několik. Zpravidla se v dotazníkových šetřeních respondenti často vyjadřují pozitivněji, než nakonec učiní. Proto deklarovali, že volit půjdou. Zadruhé se volby konaly v jediný den, navíc v neděli, což bylo proti dosavadním zvyklostem, kdy český volič byl a je zvyklý na dva volební dny, pátek a sobotu. V dalších volbách jsme se k tomuto úzu již vrátili. Zatřetí, občané sice odmítají centralismus, krajským úřadům od počátku důvěřují, ale tyto volby nepovažují za důležité. V Olomouckém kraji účast na volbách mírně převýšila celorepublikový průměr a činila 34,19 %.

Tab. 3.6 Obce s nejvyšší volební účastí 2000

Obec	Okres	Účast	Vítěz
Vernířovice	Šumperk	100,00	Čtyřkoalice
Vincencov	Prostějov	76,25	Čtyřkoalice
Dolní Těšice	Přerov	73,33	Čtyřkoalice
Hačky	Prostějov	71,08	Čtyřkoalice
Horní Těšice	Přerov	65,63	Čtyřkoalice

Nejvyšší volební účast byla v obci Vernířovice, k urnám se dostavilo všech 28 oprávněných voličů (100 %). Ve všech pěti obcích s nejvyšší volební účastí zvítězila Čtyřkoalice. Zásadní podíl měla participace KDU-ČSL na tomto subjektu, ale potvrdila se zároveň hlavní funkce koalice, byla voličům skutečnou alternativou. Mezi deseti obcemi s nejvyšší volební účastí jich pět leží v okrese Přerov a čtyři v okrese Prostějov. Ani jedna není z okresů Jeseník a Olomouc. V osmi z těchto deseti obcí zvítězila Čtyřkoalice. Alespoň 50% volební účast zaznamenáváme ve 47 obcích, 21 z nich se nachází v okrese Prostějov. Tento údaj lze postřehnout rovněž z mapy volební účasti.

Pokud jde o někdejší okresní města, pak nejvíce voličů přišlo v Prostějově (39,13 %), nejméně v Přerově (29,53 %). Z těchto měst pouze volební účast v Prostějově převýšila krajský průměr. Vezmeme-li 15 nejlidnatějších měst kraje, potom nejvíce voličů přišlo v Konici (42,52 %).

Z tabulky 3.7, která zobrazuje pět obcí s nejnižší volební účastí, vyplývá, že tam, kde o volby nebyl zájem, vítězila vesměs KSČM. To znamená strana, která má disciplinované voliče. Mezi deseti obcemi s nejnižší volební účastí není žádná z okresu Prostějov, tři jsou z okresů Olomouc a Šumperk. Méně než 30 % voličů přišlo volit v 77 obcích, ve

Tab. 3.7 Obce s nejnižší volební účastí 2000

Obec	Okres	Účast	Vítěz
Vikantice	Šumperk	13,16	KSČM
Jívová	Olomouc	17,46	KSČM
Velká Kraš	Jeseník	18,57	KSČM
Rejchartice	Šumperk	19,35	ČSSD
Moravský Beroun	Olomouc	19,78	KSČM

49 z nich zvítězila KSČM. O čtyři roky později bylo obcí s méně než 30% účastí 222, což je většina z tehdejších 397 obcí kraje, o další čtyři roky později již jen 23 obcí. V roce 2008 se totiž účast ve volbách oproti roku 2000 zvýšila přibližně o 4,3 % voličů.

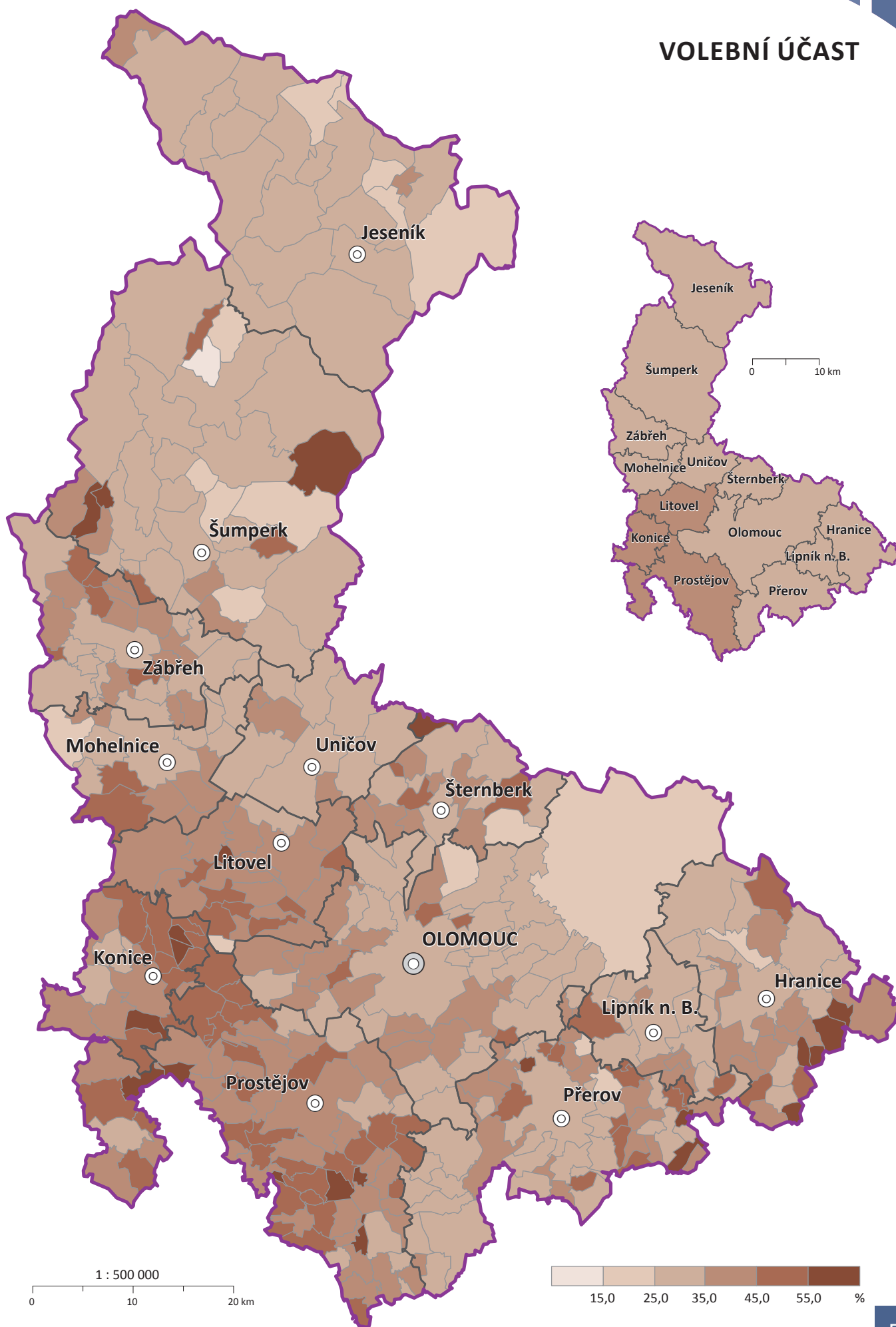
Z mapy vyplývá, že koncentrace vyšší volební účasti se nachází v pásu, který vede od Mohelnicka přes celý okres Prostějov, několik takových oblastí je i na Přerovsku a Hranicku a v okolí Šternberka. Nižší volební zájem je patrný z okolí Libavé a Jesenicka.

Nejvyšší podíl oprávněných voličů na celkovém počtu voličů kraje má Olomouc, 16,41 %.



Obr. 3.5 V prvních krajských volbách byla volební účast velkou neznámou. V Olomouckém kraji přišlo k volbám 34,19 % voličů. (Foto MAFRA – Luděk Peřina)

VOLEBNÍ ÚČAST



3.9 SHRUTÍ

Samotné zřízení krajské samosprávy bylo v České republice poměrně zdoluhavým procesem, přitom bylo uzákoněno již v Ústavě ČR, která začala platit 1. ledna 1993. První volby se uskutečnily 12. listopadu 2000, tedy vidíme, jak dlouho cesta k nim trvala. Pro zřízení krajů byly zejména ČSSD, KDU-ČSL, US-DEU či ODA, ODS byla rozdělena a její lídr Václav Klaus decentralizaci odmítal. Této situace se snažil využít premiér Miloš Zeman (ČSSD), který apeloval na voliče: „Volte do kraje ty, kdo kraje chtějí.“

Velmi obtížné bylo určit strategii, jak oslovit voliče, protože krajské volby se konaly poprvé. ČSSD svůj volební neúspěch vysvětlovala tím, že vedla mylně kampaň, jako by se jednalo o celostátní volby, zatímco ostatní vedli kampaň lokální. Neúspěch ČSSD byl ovšem dán tím, že byla vládní stranou, která se v době konání voleb netěšila popularitě.

V Olomouckém kraji se o zastupitelský post ucházelo 644 osob, z toho 138 žen (21,43 %), průměrný věk kandidáta činil 46,23 roku. O jedno křeslo soupeřilo 11,7 kandidátů. Různé průzkumy stranických preferencí naznačovaly, že zvítězí Čtyřkoalice následovaná ODS, ČSSD a KSČM. V Olomouckém kraji však na druhém místě skončila KSČM, na třetím ODS a na čtvrtém ČSSD. Druhou pozici komunistům zajistili disciplinovaní voliči, sociální demokracii zase jejich příznivci nepřišli. Chyběla motivace a podpořit vládu, již zmítaly neúspěchy a aféry, se jim nechtělo.

Preference tedy ukázaly na volebního vítěze, voliči dokázali ocenit ochotu menších stran spolupracovat, i když čtyřkoaliční projekt nevznikal snadno. Olomoucká Čtyřkoalice zveřejnila svou Koaliční dohodu jako jedna z posledních v zemi. To se projevilo mj. při sestavování kandidátky, kdy byli netypicky zvoleni dva lídři. V čele stanul Vladimír Válek (US-DEU), jehož však přednostními hlasy odsunul z čela Jan Březina (KDU-ČSL). Ten se také stal prvním olomouckým hejtmanem. Čtyřkoalice se v kampani vymezovala proti spolupráci ČSSD a ODS na celostátní úrovni (spojenectví tzv. opoziční smlouvy), viz slogany Společně pro Změnu, Konec vlády růže s ptákem (symboly ČSSD a ODS). Celkově lze říci, že pokud hrála regionální témata v krajské kampani důležitou roli, bylo to právě v roce 2000. V letech 2004 a 2008 dominovala celostátní tematika.

Vítěz voleb Čtyřkoalice usiloval od počátku o vytvoření středopravicové rady, a to přesto, že sociální demokracie se silně snažila vytvořit širokou koalici. Po 11 dnech od konce voleb se tři strany, Čtyřkoalice, ODS a Nezávislí, dohodly na vytvoření krajské rady. Koalice se tak v zastupitelstvu opírala o 32 hlasů z 55.

ZÁVĚREČNÉ SHRNU TÍ

V České republice se uskutečnily volby do zastupitelstev krajů třikrát, v roce 2000, 2004 a v roce 2008. Ve všech případech proběhly zhruba v polovině funkčního období vlády, což se projevilo vždy na výsledcích krajských voleb. Nejsilnější opoziční strana v nich zvítězila a největší vládní strana zase zaznamenala oslabení pozic v krajských zastupitelstvech. Aby kraje mohly vůbec fungovat, muselo dojít k přijetí Ústavního zákona a následně i zákonů, které umožnily jejich činnost. Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, se podařilo přijmout pět let po schválení Ústavy, protože neexistovala politická vůle všech stran domluvit se na decentralizaci. Ústavní zákon po dlouhých diskusích ustavil 14 krajů (13 + hlavní město Praha) a při hlasování jej podpořily KDU-ČSL, ODA, ČSSD (kromě tří poslanců), zhruba dvě třetiny poslanců ODS, odmítly jej KSČM a SPR-RSČ. Zákon nabyl účinnosti 1. ledna 2000. Na jaře 2000 byly parlamentem přijaty zákony č. 129/2000 Sb., o krajích, a 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů, které byly podstatné pro fungování krajských úřadů a krajských zastupitelstev. První volby se pak spolu s prvním kolem doplňovacích senátních voleb konaly 12. listopadu 2000. Jejich celorepublikové výsledky jsou uvedeny v tabulce 4.1.

Tab. 4.1 Výsledky krajských voleb v roce 2000

Strana	Hlasy (%)	Mandáty	Počet vítězných krajů
ČSSD	14,66	111	0
Čtyřkoalice	22,86	171	5
KSČM	21,14	161	1
ODS	23,80	185	7
Ostatní	17,54	47	0

Druhé krajské volby se uskutečnily 5. a 6. listopadu 2004. V souvislosti s tím je nutné připomenout, že se uskutečnily přibližně pět měsíců po volbách do Evropského parlamentu, jejichž výsledek u nejsilnější vládní strany ČSSD vyvolal hlubokou stranickou krizi. Jejím vyústěním byla demise vlády a změna ve vedení strany. Krize ČSSD posílila především opozici, zejména ODS. V tomto případě měl výsledek jedné voleb druhého řádu (EP) zásadní vliv na výsledek krajských voleb SOE a promítl se rovněž do průběhu volební kampaně. Svého dobrého výsledku a prohry ČSSD v evropských volbách využila hlavně ODS, jak dokládá tabulka 4.2, v níž jsou uvedeny výsledky krajských voleb 2004.

Tab. 4.2 Výsledky krajských voleb v roce 2004

Strana	Hlasy (%)	Mandáty	Počet vítězných krajů
ČSSD	14,03	105	0
KDU-ČSL	10,67	72/84	1
KSČM	19,68	157	0
ODS	36,35	291	12
Ostatní	19,27	50	0

Volby měly jednoznačného vítěze, Občanskou demokratickou stranu, které se podařilo oslovit více než třetinu voličů, což představovalo nejvyšší zisk v historii strany. Pokud jde o mandáty, obdržela jich 43,11 %. Ve všech krajích její zástupci obsadili posty radních a strana disponovala 12 hejtmany, vedle toho i postem primátora hlavního města Prahy. Ve srovnání s krajskými volbami 2000 ODS získala o 106 mandátů více, ČSSD jich ztratila šest a KSČM čtyři. Dobrý výsledek ODS je dán rovněž neexistencí silného konkurenčního subjektu, jímž byla v roce 2000 Čtyřkoalice. Přehled zastupitelů dle kandidující strany uvádí, že KDU-ČSL v roce 2000 obdržela 72 čtyřkoaličních mandátů (ze 171). V roce 2004 také 72, ale v rámci koalic ve třech krajích dalších 12 mandátů. Pokud se sečtou mandáty KDU-ČSL za navrhuující stranu, pak je jich celkem 84, což znamená, že si oproti roku 2000 o 12 mandátů polepšila.

Třetí volby se uskutečnily 17. a 18. října 2008. ČSSD v nich poprvé kandidovala z pozice opozičního subjektu, zatímco ODS zase poprvé jako vládní strana. Kabinet Mirka Topolánka se netěšil důvěře, nedokázal obhajovat své vládní reformy a nejistoty v sociální politice vlády dokázala ČSSD využít v předvolební kampani. Výsledky voleb jsou uvedeny v tabulce 4.3.

Rozdíly oproti předcházejícím volbám jsou zásadní. ČSSD posílila o 175 zastupitelů, ODS jich naopak 111 ztratila. Markantní úbytek zaznamenaly KSČM a KDU-ČSL, první přišla o 43 mandátů, druhá o 29 mandátů. Pokud by byl v případě KDU-ČSL uvažován její zisk jako navrhuující strany, pak je ztráta přibližně stejná (28 mandátů).

Tab. 4.3 Výsledky krajských voleb v roce 2008

Strana	Hlasy (%)	Mandáty	Počet vítězných krajů
ČSSD	35,85	280	13
KDU-ČSL	6,65	43/56	0
KSČM	15,03	114	0
ODS	23,57	180	0
Ostatní	18,90	58	0

Podívejme se nyní na výsledky v Olomouckém kraji. V tabulce 4.4 je uveden přehled počtu kandidujících stran, počet subjektů, které se dostaly do krajského zastupitelstva, procento propadlých hlasů a volební účast. Nejmenší počet stran kandidoval v roce 2000, a to 12, zároveň se do krajského zastupitelstva dostal nejvyšší počet stran (5). V témže roce zaznamenáváme rovněž nejmenší procento propadlých hlasů, což je dáno především tím, že se do zastupitelstva dostal pátý subjekt, hnutí Nezávislí. Tzn. že subjekty, které neobdržely mandáty, podpořilo necelých 10 % voličů.

Naopak nejvíce propadlých hlasů odevzdali voliči v roce 2004, více než 9% podíl z této hodnoty zaujali Nezávislí a SNK sdružení nezávislých. Oba subjekty měly domluvenu předvolební koalici, ale nakonec z ní sešlo. Souboj o stejného voliče vedl k tomu, že neuspělo ani jedno uskupení. Rok 2008 je zase výjimečný tím, že byla zaznamenána v Olomouckém kraji nejvyšší volební účast. Procento propadlých hlasů činilo přibližně 15 %, přičemž se na něm podílely zejména tyto subjekty: Nezávislí starostové pro kraj (3,32 %), Šance pro Olomoucký kraj (3,20 %), Strana zelených (2,73 %) a Nezávislí (2,21 %).

Tab. 4.4 Přehled kandidujících stran a volební účasti

Rok	Počet kandidujících stran	Počet úspěšných stran	Propadlé hlasy (%)	Volební účast (%)
2000	12	5	9,63	34,19
2004	15	4	19,29	28,44
2008	15	4	15,33	38,50

Zajímavým fenoménem byl průměrný věk kandidátů (údaje jsme poskytovali průběžně) a rovněž osoba kandidáta, respektive skutečnost, kolik prostoru na svých kandidátkách poskytují politické strany ženám. Jejich postoje jsou různé.

Tab. 4.6 Největší prostor pro kandidaturu žen

Rok	Strana	Muži	Ženy	Žena na nejvyšší pozici	% žen na kandidátce
2000	Čtyřkoalice	7	3	4. místo	20,34
2004	KDU-ČSL	7	3	4. místo	25,00
2008	KSČM	7	3	2. místo	23,63

Největší šanci na vstup do zastupitelstva poskytovala ženám-kandidátkám v roce 2000, v roce 2004 KDU-ČSL a v roce 2008 KSČM. Zde se žena dostala dokonce na druhou pozici. Procentuálně však největší zastoupení poskytla ženám ČSSD

Tab. 4.5 Nejmenší prostor pro kandidaturu žen

Rok	Strana	Muži	Ženy	Žena na nejvyšší pozici	% žen na kandidátce
2000	ČSSD	10	0	19. místo	18,64
2000	KSČM	10	0	11. místo	11,67
2000	ODS	10	0	13. místo	13,34
2004	ODS	9	1	3. místo	8,33
2008	ODS	9	1	7. místo	16,67

(28,33 %). Sociální demokraté získali 27 mandátů, z toho ovšem pouze pět patří ženám (18,5 %).

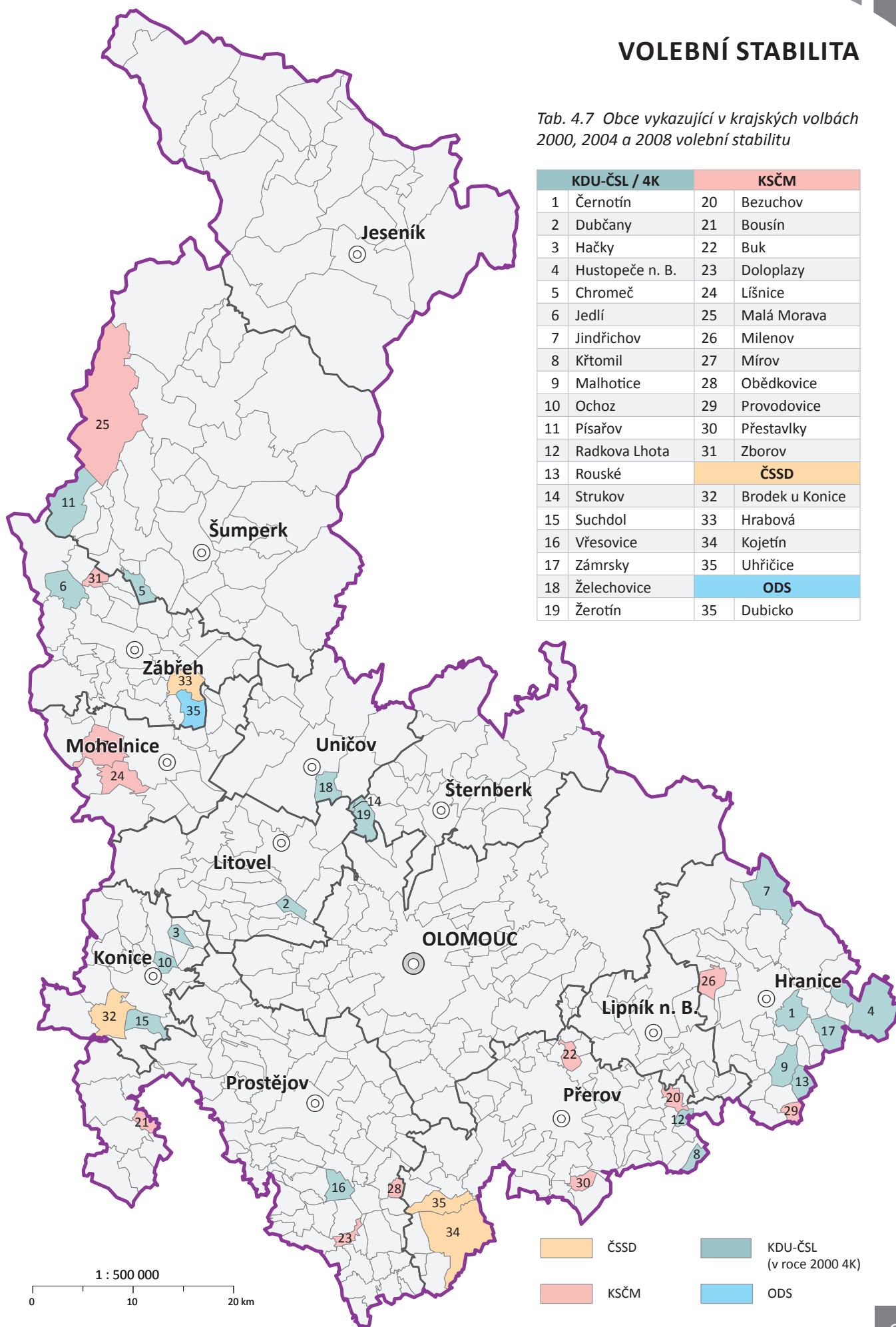
Výše uvedená tabulka je obsáhlejší, záleží totiž, který aspekt v případě znemožnění kandidatury ženám je posuzován. V roce 2000 ČSSD, KSČM a ODS se v první desítce na kandidátkách neocitla žádná žena, sociální a občanské demokraty dokonce ani v zastupitelstvu žádná nezastupovala, komunisté zde měli jedinou členku. ČSSD poskytla první pozici ženě až na 19. místě. V následujících letech se situace o něco zlepšila, nicméně kandidátní listina ODS v roce 2004 z téměř 92 % sestávala z mužů. Nejméně šanci ženám ve všech úspěšných subjektech v roce 2008 poskytla opět ODS (16,67 %).

V případě každého volebního roku byly uváděny vítězné strany. V závěrečném shrnutí je předložena analytická mapa označená jako mapa volební stability. V ní jsou zaznačeny obce, v nichž zvítězila stejná strana ve všech třech krajských volbách. Těchto obcí je celkem 36. Zastoupení stran jednotlivými obcemi je zaznamenáno v tabulce 4.7. Z údajů vyplývá, že nejmenším počtem obcí se stabilní podporou disponují největší strany, ČSSD a ODS. To je dáno tím, že jejich podpora nejvíce kolísá a závisí zejména na tom, zda jsou v době krajských voleb ve vládě, nebo v opozici. Největším počtem obcí se stabilní podporou disponují křesťanští demokraté. Ti jsou velmi loajální ke své straně a navíc se voleb účastní.

Výsledky regionálních voleb v Olomouckém kraji, ale týká se to situace v celé ČR, se odrážejí od situace, která panuje na celostátní politické scéně. Lidé mají tendenci hlasovat proti vládním subjektům a podporují spíše opozici, jak to dokázaly výsledky všech tří doposud konaných krajských voleb. Regionální problematika je tak potlačena, voliči strany neposuzují podle jejich programů, ale podle obliby na celostátní úrovni. Zaznamenali jsme rovněž posilování dvou nejsilnějších politických stran, měřeno součtem jejich mandátů. Lze se domnívat, že tyto dva aspekty budou krajské volby doprovázet v ČR i v dalších volbách.

VOLEBNÍ STABILITA

Tab. 4.7 Obce vykazující v krajských volbách 2000, 2004 a 2008 volební stabilitu





Realizační tým: prof. RNDr. Vít Voženílek, CSc., doc. Mgr. Pavel Šaradín, Ph.D.
Kartografické zpracování: prof. RNDr. Vít Voženílek, CSc., Mgr. Zuzana Šťávová,
Bc. Alžběta Brychtová, Bc. Bohumil Ptáček

Geoinformatické zpracování: Bc. Alžběta Brychtová, Bc. Bohumil Ptáček

Autorský kolektiv: prof. RNDr. Vít Voženílek, CSc., doc. Mgr. Pavel Šaradín, Ph.D.,

Ing. Naděžda Demlová, Mgr. Zuzana Šťávová, Bc. Alžběta Brychtová, Bc. Bohumil Ptáček

Fotografie: MAFRA – Luděk Peřina, Eva Lebedová, Petr Chmelař, Alžběta Brychtová, Vít Voženílek

Veškerá statistická data pro tvorbu map, grafů a tabulek poskytl Český statistický úřad.

Práce P. Šaradína byla podpořena Grantovou agenturou ČR (403/08/0421).

Recenzenti: RNDr. Tomáš Hudeček, Ph.D. (UK Praha), Mgr. Dan Ryšavý, Ph.D. (UP Olomouc)

Odpovědný redaktor: Hana Dziková

Technický redaktor: Alžběta Brychtová, Ivana Perůtková

Jazyková korektura: Jarmila Kopečková

Grafická úprava: Alžběta Brychtová

Obálka: Ivana Perůtková

Vydavatel: Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 11 Olomouc

Tisk: Books print, I. P. Pavlova 69, Olomouc

Ediční řada M.A.P.S. (Map and Atlas Product Series), Num. 1.

Tuto publikaci je možné si objednat anebo přímo zakoupit v prodejně na adrese:

Vydavatelství Univerzity Palackého

Biskupské náměstí 1

771 11 Olomouc

tel.: 585 631 783, fax: 585 631 786

1. vydání

Olomouc 2009

© Univerzita Palackého v Olomouci, 2009

ISBN 978-80-244-2300-5

Ediční řada M.A.P. S. (Map and Atlas Product Series)

je určena k podpoře publikační činnosti pracovníků a studentů Katedry geoinformatiky Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. V rámci ediční řady je možné prezentovat výsledky dosažené při vědecké činnosti a studiu na PřF UP ve formě mapy, souboru map nebo atlasu (v analogové či digitální formě). Všechny tyto tituly vydává Univerzita Palackého v Olomouci prostřednictvím svého Vydavatelství. Rukopisy procházejí oponentním řízením dvěma nezávislými oponenty.

ATLAS VOLEB do Zastupitelstva Olomouckého kraje – 2000, 2004 a 2008

V České republice se doposud uskutečnily volby do zastupitelstev krajů v letech 2000, 2004 a 2008. Řídily se zákonem č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně a doplnění některých dalších zákonů, některé podrobnosti upravovala vyhláška Ministerstva vnitra ČR č. 152/2000 Sb. Společným úsilím tří odborných zaměření vznikl Atlas voleb do Zastupitelstva Olomouckého kraje. Statistické výsledky z krajských voleb poskytlo regionální pracoviště Českého statistického úřadu v Olomouci, geoinformatické zpracování a sestavení všech map provedla Katedra geoinformatiky Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a odborný komentář je dílem politologů z Katedry politologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Na mapách platných hlasů, volební účasti, vítězných stran i výsledků jednotlivých stran jsou volby dokumentovány na úroveň obcí. Tento první atlas krajských voleb je názorným příkladem kartografické vizualizace prostorových aspektů výsledků voleb.

